KADİR MISIROĞLU

Kanlı Düğün

BU BİR SEBİL YAYINIDIR

7. BASKI

-KANLI DÜĞÜN-

(Târihî Roman)

SEBİL YAYINLARI Nu : 249
DİZGİ : Sebil
SAYFA TERTİBİ : Sebil
BASKI-CİLD : İHLAS GAZETECİLİK A.Ş
KAPAK : Tuncay BAHADIR
YAYINA HAZIRLAYAN : Ali İhsan BAHADIR

©Copyright SEBİL YAYINEVİ
ISBN 978-975-7480-23-5

Birinci Baskı 1972

İSTANBUL
2016

KADİR MISIROĞLU

KANLI DÜĞÜN

(Târihî Roman)

YEDİNCİ BASIM

SEBİL YAYINEVİ
Tunusbağı cad. Nu: 16 Doğancılar
ÜSKÜDAR-İSTANBUL
Tel: 0216 553 51 51
www.sebilyayinevi.com

MÜELLİFİN (YAZARIN) YAYINLANMIŞ ESERLERİ

- BENDEN TARİHE HABERLER (2016)
- ÖZLÜ SÖZLER (2016)
- CHP'NİN GÜNAH GALERİSİNDEN SAYFALAR (2015)
- ERMENİ MESELESİ VE ZULÜMLER (2015)
- OSMANLI TÂRİHİ c.II (2013)
- OSMANLI TÂRİHİ c.I (2013)
- PÎRÎ REİS (Târihî Roman) (2012)
- TARİHTEN GÜNÜMÜZE TAHRİF HAREKETLERİ, C.III (2012)
- ZORAKİ ÂSİ, ŞEHZÂDE BÂYEZİD (Târihî Roman) (2012)
- TARİHTEN GÜNÜMÜZE TAHRİF HAREKETLERİ, C. II (2011)
- MİMAR SİNAN (Târihî Roman) (2011)
- MUHTASAR İSLÂM TARİHİ, C. II (2010)
- TARİHTEN GÜNÜMÜZE TAHRİF HAREKETLERİ, C. I (2010)
- MUHTASAR İSLÂM TARİHİ, C. I (2009)
- SOKOLLU MEHMED PAŞA (Târihî Roman) (2009)
- BARBAROS HAYREDDİN PAŞA (Târihî Roman) (2009)
- İSLÂM DÜNYA GÖRÜŞÜ (2008)
- MAKBUL VE MAKTUL İBRAHİM PAŞA (Târihî Roman) (2008)
- VELİ BÂYEZİD'İN BEDDUÂSI (Târihî Roman) (2008)
- BİR MAZLÛM PADİŞAH SULTAN ABDÜLHAMİD (2007)
- MALKOÇOĞLU KARDEŞLER (Târihî Roman) (2007)
- CEM SULTAN'IN PAPAĞANI (Târihî Roman) (2006)
- BİR MAZLÛM PADİŞAH SULTAN ABDÜLAZİZ (2006)
- ZAĞANOS PAŞA (Târihî Roman) (2006)
- BİR MAZLÛM PADİŞAH SULTAN VAHİDEDDİN (2005)
- HAYAT FELSEFESİ YAHUD YAŞAMAK SANATI (2005)
- DÜZMECE MUSTAFA (Târihî Roman) (2005)
- KAVUKLU İHTİLÂLCİ (Târihî Roman) (2005)
- İTHAFLI FIKRALAR (2005)
- FİLİSTİN DRAMI'NIN DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ (2004)
- GURBET İÇİNDE GURBET (2004)
- ÜÇ HİLÂFETÇİ ŞAHSİYET (1995)
- AŞIKLAR ÖLMEZ!.. (1994)
- GEÇMİŞ GÜNÜ ELERKEN C. I (Hâtırât) (1993)
- GEÇMİŞ GÜNÜ ELERKEN C. II (Hâtırât) (1995)
- BİN UYDURMA KELİMEYİ BOYKOT (1993)
- İSLÂM YAZISINA DÂİR (1993)
- ÜSTÂD NECİP FÂZIL'A DÂİR (1993)
- GEÇMİŞİ VE GELECEĞİ İLE HILÂFET (1993)
- CEMRE (Şiir) (1992)
- HİCRET (Hâtırât) (1990)
- İSLÂMCI GENÇLİĞİN EL KİTABI (1981)
- KANLI DÜĞÜN (Târihî Roman) (1972)
- UZUNCA SEVİNDİK (Târihî Roman) (1973)
- KIRIK KILIÇ (Târihî Roman) (1973)
- ALİ ŞÜKRÜ BEY (1978)
- LOZAN ZAFER Mİ, HEZİMET Mİ? C. I (1965)
- LOZAN ZAFER Mİ, HEZİMET Mİ? C. II (1974)
- LOZAN ZAFER Mİ, HEZİMET Mİ? C. III (1977)
- OSMANOĞULLARI'NIN DRAMI (1974)
- MUSUL MES'ELESİ ve IRAK TÜRKLERİ (1972)
- PERİLİ KÖŞK (Masal) (1972)
- OF LALA (Masal) (1972)
- MOSKOF MEZÂLİMİ (1970)
- AMERİKA'DA ZENCİ MÜSLÜMANLIK HAREKETİ (1967)
- KURTULUŞ SAVAŞI'NDA SARIKLI MÜCÂHİDLER (1967)
- YUNAN MEZÂLİMİ (TÜRK'ÜN SİYAH KİTABI) (1966)
- MACAR İHTİLÂLİ (1966)

İTHAF:

Neslinin, târih şuurunu besleyecek olan büyük şâirle birlikte:

"Aldım Rakofça kırlarının hür havasını,
Duydum akıncı cedlerimin ihtirâsını."

diyecek olan oğlum:

Abdullah Sünûsi MISIROĞLU'na

Kadir Mısıroğlu

1972
(Eskişehir Askerî Cezâevi)

Üstâd
KADİR MISIROĞLU
'NUN KALEMİNDEN
TÂRİHÎ ROMANLAR SERÎSİ

1- KANLI DÜĞÜN
2- UZUNCA SEVİNDİK
3- KIRIK KILIÇ
4- KAVUKLU İHTİLÂLCİ
5- DÜZMECE MUSTAFA
6- ZAĞANOS PAŞA
7- CEM SULTAN'IN PAPAĞANI
8- MALKOÇOĞLU KARDEŞLER
BÂLÎ BEY ve YAHYA PAŞA-
9- VELİ BÂYEZİD'İN BEDDUÂSI
10- MAKBUL VE MAKTUL İBRAHİM PAŞA
11- BARBAROS HAYREDDİN PAŞA
12- SOKOLLU MEHMED PAŞA
13- MİMAR KOCA SİNAN
14- ZORAKİ ÂSİ, ŞEHZÂDE BÂYEZİD
15- PÎRÎ REİS

İÇİNDEKİLER

BİR MÜJDE 9
GERÇEKLEŞEN RÜYÂ 19
ÇİFTE MÜKÂFAT 47
BASKIN BASANINDIR 65
KANLI DÜĞÜN 71

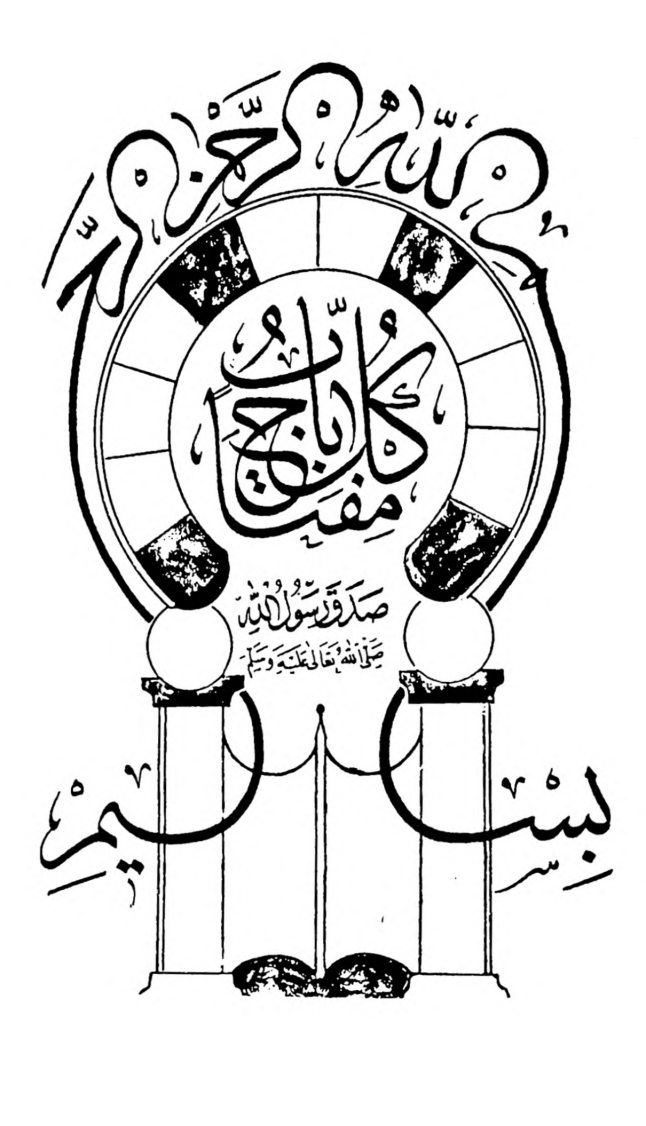
بسم الله الرحمن الرحيم
مفتاح كل باب
صدق رسول الله
صلى الله تعالى عليه وسلم

I
BİR MÜJDE

Selçuklu Devleti'nin başşehri Konya'daki Hükümdarlık Sarayı'nda büyük bir ziyâfet veriliyordu. Bu ziyâfete şehrin bütün ileri gelenleri çağrılmıştı. Fakat bu, ziyâfetten ziyâde dînî bir toplantıya benziyordu. Çünkü bu toplantıya ülkenin hemen her tarafındaki din adamlarıyla bütün güzel sesli hâfızlar çağrılmıştı.

Gerçekten bunlar daha önce gönderilmiş habercilerle getirtilmiş ve o gün Saray'da hazır edilmişlerdi. Son Selçuklu Hükümdarı, hocalardan birini **"Reisü'l-ulemâ"** yani âlimlerin reisi ilân etmek istiyordu. Fakat bu makama kimin getirileceğini henüz bilen yoktu. Gerçi Pâdişah kararını vermiş ve bu makama seçeceği kimseyi çoktan tesbît etmiş bulunuyordu. Fakat bunu son dakikaya kadar gizli tutmuştu. Çünkü âlimlerin reisi ilân etmek istediği **Molla Üzeyir Efendi**'nin halk tarafından pek de sevilmediğini gayet iyi biliyordu. Hem bilgi ve hem de ahlâk bakımından son derece kıymetsiz bir kimse olan bu hoca efendi sırf dalkavukluğu sayesinde ne yapıp yapıp Padişahın gözüne gir-

meyi becerebilmişti.

İlk Selçuklu Pâdişahları, kendilerini îcâbında acı acı tenkîd etmekten bile çekinmeyen tok sözlü gerçek din adamlarına dâimâ büyük bir hürmet gösterir ve en yüksek mevkî ve vazîfeleri dalkavuklara değil de onlara verirlerdi. Bu sâyede de büyük hatâlara düşmez ve ülkelerini gayet iyi idâre ederlerdi. Fakat bu durum zamanla çok değişmiş ve bu yüzden devletleri gitgide zayıflayarak artık yıkılmaya yüz tutmuş bulunuyordu.

Merâsim kuşluk vakti başlamış ve tâ öğlene kadar Kur'ân-ı Kerîm okunmuştu. Birbirleri arkasından birer ikişer sahîfe okuyan hâfızların yanık sesleri muhteşem sarayın geniş salonlarında ürpertici yankılar meydâna getiriyordu. Selsebil denilen ve set set yapılmış havuzların birinden diğerine dökülen berrak suların tatlı şırıltısı ile bu mübârek Kur'ân seslerinin müşterek bestesi, ruhlara derin bir sükûn veriyordu.

Misâfirler, alçak sedirlere yayılmış kadife örtülü yumuşak minderler üzerine bağdaş kurmuş oturuyorlardı. Yeşil, eflâtun ve nar çiçeği gibi en tatlı renkli kumaşlardan dikilmiş geniş cübbelerinin eteklerini dizleri üzerine toplamış, sarıklar, kavuklar ve heybetli sakallarıyla sanki, bir kat daha ağırlaşmış olan başlarını, olgun başaklar gibi hafifçe kalbleri üzerine eğmiş hem dinliyor ve hem de sakin sakin kehribar tesbihlerini çekiyorlardı. Arada bir hizmetçilerin dağıttıkları nar şerbetinin boş kupalarının, gümüş tepsiler üzerine bırakılmasından doğan hafif, mâdenî bir sesten başka hiçbir çıtırtı duyulmuyordu.

Kadınlar da başlarını temiz tülbentleriyle iyice örtmüş, nârin ellerine sedef tesbihlerini almış ve Harem Dâiresi'nin Kur'ân okunan salona en yakın odasında toplanmışlardı. Sükûnet ve ciddiyetle hâfızların perde perde yükselen seslerine kapılmış âdetâ sonsuz boşluklarda süzülen melekleri andırıyorlardı. Kur'ân dinlenirken konuşulmayacağını çoktan öğrenmiş bulunan çocuklar ise, annelerinin kucaklarında büzülmüş

oturuyor ve sanki nefes bile almıyorlardı.

Kur'ân-ı Kerîm'in okunması tamamlanıp da duâsı yapıldığı zaman öğlen ezânı okunmuş bulunuyordu. Cemaatle edâ edilen namazı, davetliler arasında bulunan **Mevlâna Hazretleri** kıldırmıştı. Pâdişah, imamlığı kabûl ederek bu namazı kıldırması için O'na oldukça ısrar etmek mecbûriyetinde kalmıştı. Bu sûretle O'nun gönlünü almak istiyordu. Çünkü, O durürken hiç de lâyık olmayan birini **"Âlimlerin Reisi"** ilân edeceği için kendisini gücendirmekten korkuyordu. Halbuki, **Mevlânâ**'nın hiçbir makamda gözü yoktu. Çoktanberi derîn bir sevgiyle bağlandığı **Tebrizli Şemseddin**'le dâimâ berâber olmak ve sırf O'nunla mânevî bir âleme dalmaktan başka hiçbir şeyden zevk almıyordu.

Namazdan sonra yere serilen temiz örtüler üzerinde hep birlikte yemek yenmişti. Daha sonra da çeşitli va'z ve konuşmalarla vakit bir hayli ilerlemişti. Nerede ise ikindi ezânı okunmak üzere idi. Pâdişah, artık asıl maksadını açıklamanın zamanı geldiğini düşünerek söze başladı. Önce, ülkesinin âlimlerini uzun uzun övdü. Onlarla iftihâr ettiğini söyledi. Sonra bunlar arasından seçeceği birini **"Reisü'l-ulemâ"** yani âlimlerin reisi olarak tâyîn etmeyi düşündüğünü belirtti. En sonunda da sözü **Molla Üzeyir Efendi**'ye getirerek O'nu methetmeye başladı.

Mevlâna Hazretleri, bu konuşmanın nereye varacağını tahmîn etmekte gecikmemişti. Son derecede canı sıkıldı. Kıymetsiz bir kimsenin, böylesine seçkin bir topluluk önünde Pâdişah tarafından aşırı bir şekilde övülmesinden rahatsız oldu. Çünkü herkes gibi o da çok iyi biliyordu ki; **Molla Üzeyir Efendi**'nin dalkavukluktan başka bir meziyeti (!..) yoktu. Pâdişahların dalkavuklara ehemmiyet vererek onları iş başına getirmeleri hâlinde devletlerinin uzun ömürlü olmayacağını düşünerek müteessir oldu.

Mevkî ve memuriyetlerin ehil olmayanlara verilmesi İslâm nizâmında yasak değil miydi!.. Fakat ne

vardı ki; o gün bu hatâyı işleyen nihâyet devletin başı olan Pâdişahtı. O bunları düşünürken, Pâdişah, hâlâ **Molla Üzeyir Efendi**'yi methetmeye devâm ediyordu. **Mevlâna Hazretleri,** artık dinlemeye tahammül edemiyordu. Karârını vermişti. Derhal orayı terkedecekti. Öyle ya yüce Peygamberimiz "Allâh'ın en sevdiği hareket, bir kimseye, o bir pâdişah bile olsa, kendisinden korkmayarak haksızlığını bildirmektir!" demiyor muydu?!..

Bu düşünce ile yavaş yavaş yerinden kalktı. Ellerini geniş cübbesinin kolları içine sokup önünde kavuşturarak kapıya doğru yürümeye başladı. Saray hizmetçileri önce O'nun herhangi bir ihtiyâcı için ayağa kalktığını sandılar. Kimseye zahmet etmek istemediğinden kendilerine seslenmediğini düşündüler. Koşuşarak ne emrettiğini sordular. O, hiçbir cevâb vermeden kapıya doğru yürümesine devâm etti. Bu sırada Pâdişah hâlâ **Molla Üzeyir Efendi**'yi övmeye devam ediyordu. Nihâyet hizmetçilerle birlikte bazı dâvetliler de O'nun, bu toplantıyı protesto etmek maksadıyla hiç kimseyle vedâlaşmaya lüzûm görmeden ve hele Padişâhın sözleri nihâyete ermeden kalkıp gittiğini anlamakta gecikmediler. Kapıya yakın olanlardan birkaçı kendisini yalvarıp yakararak O'nu geri çevirmek için arkasından koşuştular. Fakat O artık Saray kapısından çıkmış, dış kapının önüne gelmiş bulunuyordu.

Bu sırada dış kapının önünde içeri girmek isteyen bir haberci, saray muhâfızlarıyla münâkaşa ediyordu. Altındaki yağız at, belindeki murassa kılıç ve giydiği kıymetli elbiseler, bu habercinin bir beyzâde olduğunu gösteriyordu. Onyedi onsekiz yaşlarında erkek güzeli bir delikanlıydı. Başındaki keçe külâhın üzerine hafif bir abânî sarık sarmış, ucunu arkadan serbest bırakarak ensesinden sarkıtmıştı. Üstü başı toz toprak içinde idi. Çok uzak bir yoldan geldiği belli idi. Sık sık soluyan yağız atının üzerinden muhâfızlara şöyle diyordu:

"- Bırakın beni, maslahatım (işim) vardır!.. Padişâhımız Efendimiz Hazretleri'ni görmem gerek!.. Serhad boylarından nâme (mektup) getirmişim! Bu nâme gayet mühim ve aceledir! Beni engellemeyin! Sonra mes'ûl olursunuz!."

Muhâfızlar ise kapıyı açmaya yanaşmıyor ve:

"- Pâdişahımızın emri böyledir. Bugün mühim bir işle meşguldürler. Kimseyi yanına komayız. Git bir hâna misâfir ol!.. Biraz dinlenir, üstünün başının tozunu, toprağını temizler yarın gelirsin!.." diyorlardı.

Genç haberci ısrâr ediyor ve:

"- Olmaz!. iş acele ve mühimdir... Serhadlerde tehlike vardır. Derhal bildirmeliyim. İki gündür göz kırpmadan at tepip gelmişim, açın kapıyı!.." diye diretiyordu.

Onlar böyle münâkaşa ederlerken muhâfızlardan biri ansızın kendilerine yaklaşmakta olan **Mevlâna Hazretlerini** gördü. O'nun yanında bağırıp çağırarak münâkaşa etmenin ayıp olacağını düşünerek arkadaşlarına fısıldadı.

" — Hey!.. Susun!.. **Mevlâna Hazretleri** geliyor!.."

Muhâfızlar, O'nun gösterdiği tarafa bakınca kapıya doğru yaklaşmakta olan büyük Velî'yi gördüler. Derhal seslerini kesip, münâkaşaya nihâyet son vererek kapıyı ardına kadar açıp kenara çekildiler. Hürmetle başlarını eğdiler.

İçeri girmek için muhâfızlarla mücâdele eden genç haberci de O'nu görmüştü. Ülkenin hiçbir tarafında bu büyük velînin şöhretini duymamış tek bir kişi bile yoktu. Bu yüzden genç haberci de O'nu ismen gayet iyi tanıyordu. Bu sebeple derhal atından yere atladı. Hayvanın yularını tutarak kenara çekildi. Başını hafifçe kalbi üzerine eğerek büyük velîye hürmetini belirtmek istedi.

Mevlâna, önüne bakarak yavaş yavaş yürümekte olduğu halde kapının önündeki telâşlı hazırlığı gör-

müş ve hem de konuşmaların çoğunu duymuştu. Tam onların yanına geldiği sırada bilhassa genç habercinin hürmetkâr tavrı O'nun çok hoşuna gitti. Bir an şöyle düşündü:

"Bu haberci kapıyı açtırmak için muhâfızlarla mücâdele ediyordu. Şimdi benim geçmem için kapı açıldığı halde bundan istifâde edip atını kırbaçlayarak içeri dalabilirdi. Halbuki o, atından inmiş, kenara çekilmiş, bana karşı hürmetle başını eğmiş duruyor. Bu genç, rûhen çok yüksek bir kimse olsa gerektir!."

Bu düşüncelerle onun önünde durarak sordu:

"- Sen kimsin oğlum?!.."

Genç habercinin yüzü kızardı. Gözlerini yerden kaldırmayarak hafif bir sesle cevâb verdi:

"- Uç Beylerinden **Gâzî Ertuğrul Bey**'in oğlu **Osman**'ım, Efendi Hazretleri!.."

Sonra aralarındaki konuşma şöyle devam etti:

"-Sizin beyliğiniz neresidir, **Osman Bey** oğlum?"

"- Tâ Bizans tekfurlarının yanıbaşında; Söğüt'tedir, Efendi Hazretleri!.."

"Tekfur" diye Bizans'ın kale kumandanı olan muhâfızlarına denirdi.

"- Pâdişah'a bir haber mi getirdin?"

"- Evet, Efendi Hazretleri.. Bir nâme (mektup) getirdim."

"- Muhâfızlar seni Pâdişah'ın yanına bırakmıyorlar öyle mi?"

"- Evet efendim. Kendileri bugün çok meşgullermiş. Kimsenin içeri alınmamasını emir buyurmuşlar. Halbuki ben bu nâmenin cevâbını alıp, bu gece dönmek mecbûriyetindeyim. Gâzî babam beni bekler!.."

Genç haberci **Osman Bey,** eğer başını yerden kaldırıp da **Mevlâna Hazretleri**'nin yüzüne bakabilseydi Pâdişahın çok meşgul olduğunu söylediği sırada O'nun yüzünde belli belirsiz bir tebessüm görecekti. Fakat O, önüne bakarak konuşuyor, büyük velînin kendisiyle meşgûl olup böyle sualler sormasına iç-

ten içe memnûn oluyordu, öyle ya, muhâfızlara derdini anlatamamıştı. Verdiği izâhat üzerine **Mevlâna Hazretleri**'nin muhâfızlara dönüp:

"- Bırakın bu haberciyi!. İşi aceledir, gidip Pâdişâha elindeki nâmeyi versin!" diyeceğini ümîd ediyordu. Böyle yapsa, muhakkak ki; muhâfızlar O'na îtiraz edemezlerdi. Fakat genç haberci **Osman Bey**'in umduğunun aksi oldu. Büyük velî, sâkin fakat emredercesine bir sesle:

"- **Osman Bey** oğlum, sen benimle gel!.. Birlikte bizim tekkeye gideceğiz!.." dedi ve aynı yavaş adımlarla oradan uzaklaşmaya başladı.

Tekke, bir şeyhin kendisine bağlı olanlarla toplanıp, ibâdet ettikleri bir yer demekti. Burada yapılan ibâdetler, hemen her Müslümanın kıldığı beş vakit namazdan fazla olarak Allâh'ı anmak mânâsına gelen ve **"zikir meclisleri"** veya **"âyin"** adı verilen toplantılardan ibâretti. Bâzı tekkelerde telli olmayan çalgılar da çalınarak âyine iştirâk edenlere daha fazla heyecan vermek gâyesi tâkîb edilirdi. **Mevlânâ Hazretleri**'nin tekkesinde ekseriya, çok dokunaklı bir sesi olan **"ney"** çalınırdı.

Bir şeyhe bağlanarak bu fazladan ibâdetleri O'nun göstereceği şekilde ve tâyîn edeceği zamanlarda yapan kimselere "mürid" veya "derviş" denilirdi. **Mevlâna Hazretleri**'nin de Selçuklu ülkesinin hemen her tarafından pek çok müridi vardı. Fakat, müridi olmamış bulunan kimseler bile kendisine karşı büyük bir hürmet beslerlerdi.

Genç haberci **Osman Bey** kendisinin de uzaktan uzağa tanıyıp hürmet duyduğu **Mevlâna Hazretleri**'nin bu ummadığı dâvet ve hareketi karşısında şaşırıp kalmıştı. Şimdi ne yapmalıydı. Gerçekten O'na karşı duyduğu hürmet hissi sonsuzdu. Peki ama babasının gönderdiği ve bir an evvel Pâdişaha ulaştırmak istediği mektup ne olacaktı?! O böyle kararsızlık içinde bocalarken yularından tutmakta olduğu yağız

atı, bir silkinişte elinden çıkmış ve büyük velîye yetişerek O'nun arkasından gitmeye başlamıştı. Atın bu hareketi karşısında önce hayrete kapılan **Osman Bey,** az sonra kendini toparlayarak koşup atına yetişmiş ve O'nun yularını tekrar eline alıp **Mevlâna Hazretleri**'ni iki üç adımlık bir mesâfeyle tâkîbe başlamıştı. Şimdi hiç konuşmadan yavaş yavaş hep birlikte tekkeye doğru gidiyorlardı.

Mevlâna, gayet dalgın görünüyordu. Çok derin düşüncelere dalmış gibiydi. O kadar ki, yol boyunca esnaf ve gelip geçenlerin kendisini hürmetle selâmladıklarını farkına varmıyormuş gibi bir hâli vardı.

Tekkenin avlusuna girdikleri sırada ellerini göğüslerinde çaprazlama kavuşturup başlarını kalbleri üzerine eğerek şeyhlerini selâmlayan müridlerine şu emri verdi:

"- Hepiniz semâhânede toplanın! Misâfirimiz Uç Beylerinden **Gâzî Ertuğrul Beyzâde Osman Bey**'dir. Kendisini de aranıza alın. Sırtına bir derviş cübbesi başına da bir mevlevî sikkesi geçirip beni bekleyin!.."

"Semâhâne", "Semâ" adı verilen mevlevî âyinlerinin yapıldığı büyük salona denirdi. **Mevlâna**'nın dervişleri başlarına üstten oldukça uzun kendilerine mahsûs bir fes giyerlerdi ki; buna "sikke" adı verilmekte idi. Bu, mevlevî dervişi olmanın bir nevî alâmeti sayılırdı.

Şeyhlerinin bu emrini işiten dervişler derhal bir hayâlet gibi sağa sola koşuştular. Büyük bir intizâm ve sessizlik içinde birkaç dakika sonra emredilen yerde toplanmış bulunuyorlardı. **Mevlâna Hazretleri** için yerleştirilmiş yeşil kadife minderin karşısında yarım ay şeklinde dizilmişlerdi. Ortada ve tam şeyhin karşısına gelen mindere **Osman Bey**'i oturtmuşlardı. Semâhâneyi baygın bir ney sesi, bir cennet rûhâniyetine gark ediyordu.

Büyük velî, semâhânenin kapısında gözüktüğü zaman bütün müridler birer hayâlet gibi sessizce aya-

ğa kalktılar. Ellerini her zamanki şekliyle göğüsleri üzerinde çaprazlama kavuşturup başlarını hafifçe kalbleri üzerine eğdiler. Şeyhlerinin kendisi için hazırlanmış olan mindere oturmasından sonra onlar da diz üstü minderlerine ilişip yerlerini almış bulunuyorlardı.

Mevlâna Hazretleri, yerine oturur oturmaz dâimâ önünde eğik duran başını hafifçe kaldırarak gözlerini müridleri üzerinde gezdirip **Osman Bey**'i aradı. **Osman Bey,** şeyhin kendisine baktığını farkedince şiddetli bir ürperti geçirdi. Genç yaşında kâfirlere karşı girişilen birçok baskına iştirâk etmiş, bâzı kereler ölümle karşı karşıya gelmiş fakat asla böylesine ürpermemişti. Kalbi heyecanla çarpıyor ve ne olacağını son derece merak ediyordu. O, sırtındaki derviş cübbesi, başındaki mevlevî sikkesi ile tam bir mevlevî dervişi olmuştu.

Büyük velî:

"- **Osman Bey** oğlum, içinden sessizce "Fâtiha Sûresi'ni oku!" dedikten sonra gözlerini kapayıp derin düşüncelere ve ayrı bir âleme daldı.

Osman Bey'in dudakları hafifçe kıpırdıyordu. Belli ki; içinden okumaya başlamıştı. Sûreyi bitirdiği zaman şeyhe baktı. O hâlâ daldığı âlemdeydi. **Osman Bey** okumaya devam etti. Fâtiha Sûresi'ni tekrar tekrar okuduğu halde büyük velî daldığı âlemden ayılıp kendisine hiçbir şey söylemiyordu. O da aynı sûreyi bir müddet daha okumaya devam etti. Böylece epey bir zaman geçti. Nihâyet **Mevlâna Hazretleri** derin bir uykudan uyanır gibi gözlerini açıp sordu:

"- Okudun mu?"

"- Evet, Efendi Hazretleri."

"- Kaç kere okudun yavrum?"

Osman Bey elindeki tesbîhi göstererek:

"- Sayıp bakayım." dedi ve sonra:

"- Onsekiz kere okumuşum, Efendi Hazretleri!.." diye cevâb verdi. Büyük velî, tebessüm etti ve:

"- Bu azdır oğlum!.. Onsekiz kere de ben okuya-

yım." dedi.

Sonra tekrar daldı. Gözlerini açtığı zaman Fâtiha Sûresi'ni onsekiz kere de kendisi okumuş bulunuyordu. Müridlerine dönerek:

"- Pâdişahlık Selçuklu âilesinden bu nur yüzlü gence intikal edecektir!. O'nun soyundan kendisi ile birlikte iki kere onsekiz, yâni otuzaltı âdil ve kudretli pâdişah gelecektir. O'nun kuracağı devlet İslâm'ın en büyük devleti olacak ve kıyamet alâmetleri ortaya çıkmadıkça yâni Dünyâ'nın sonu gelmedikçe yıkılmayacaktır!. Kendisini şimdiden tebrîk edebilirsiniz Bütün Peygamberler ve velîlerin rûhâniyeti O'na yardımcı olacaktır. Allah mübârek etsin!.." dedikten sonra **Osman Bey**'in kuracağını müjdelediği devletin bütün müslümanlar için hayırlı olmasını dileyen uzun bir duâya başladı. Büyük velî, son derece heyecanlı gözüküyordu. Şimdiye kadar O'nu bu kadar heyecanlanm ve yüksek sesle dûa ederken görmemiş olan müridleri coşkunluk ve şaşkınlık içindeydiler.

Bu tekkede şimdiye kadar dâimâ bir ölüm sessizliği hüküm sürmüştü. Müridler birbirleriyle ekseriya kaş, göz işâretleriyle anlaşır, bir şey söylemeye mecbûr kaldıkları zaman sesleri fısıltı hâlinde çıkardı. Devamlı çalınan neyin sesi bile bu sükûneti bozmamak için iç paralayıcı bir inilti halindeydi. Fakat şimdi, şeyhlerinin verdiği büyük müjdenin derin sarhoşluğu ile coşan müridler O'nun duâsına semâhânenin yüksek kubbesini çınlatırcasına

"- Amin!.. Amin!.." diye bağırarak karşılık veriyorlardı.

Duâ bitip de tekrar ney çalınmaya başladığı zaman o baygın ses bile artık sanki, kılıç şakırtılarının bestesini terennüm ediyor ve semâhânenin yüksek kubbesini çınlatıyordu.

II
GERÇEKLEŞEN RÜYÂ

Vâdileri kesîf bir duman doldurmuştu. Açıkta kalan dağ tepeleri, deniz üstündeki irili ufaklı adaları andırıyordu. Güneş nar kırmızısı bir renkle gitgide alçalıyor ve ufukta batmaya hazırlanıyordu. Söğüt Yaylası'nın Sakarya Vâdisi'ne bakan bir yamacında, bir kayaya yaslanmış oturan genç bir adam; gurubu seyre dalmıştı. Atının yularını serbest bırakarak onu otlamaya terk eden bu karayağız delikanlı, **Osman Bey**'den başkası değildi.

Konya dönüşünden beri O'nda her gün biraz daha artan bir dalgınlık görülmeye başlanmıştı. Böyle fırsat buldukça bir kenara çekiliyor ve derin derin düşüncelere dalıyordu. Acaba, bir derdi mi vardı?! Bunu O'na sormaya kimse cesâret edemiyordu. Yalnız akranları, bir sevdâya tutulmuş olacağını düşünerek aralarında bu meseleyi merakla konuşuyor ve O'nun gönül verdiği kızın kim olabileceği husûsunda tahmînlere girişi-

yorlardı.

Güneşin doğuş veya batışını, engin bir denizde veya böyle bir duman denizi üstünden seyretmemiş olanlar, tabiatın sihirli güzelliklerini kavramış olamazlar. Her şeyin gitgide açılan veya koyulaşan mor tüller arkasında saklandığı bu saatlerde en hissiz insanla bile engin hayâl ve gönül âlemlerine kolayca dalabilirler. Böyle zamanlarda binbir renge bürünen tabiat, saf şiirin sessiz ve kelimesiz lisânıyla insana neler söylemez!.. İşte böyle bir anda, güneşin en son, bakır renkli ışıklarıyla, vâdileri dolduran grîliklerin cümbüşü karşısında bu genç adam acabâ ne düşünüyordu?!.

Uzaktan, **Kayı Han Aşîreti**'nin artık ağıllarına dönmekte bulunan kalabalık sürülerinin bu dağları yıllardan beri âşinâsı olduğu sesleri duyuluyordu. Bunlar; at kişnemeleri, deve böğürmeleri, çıngırak sesleri ve sığırtmaç vâveylâlarıydı.

Osman Bey, herhangi bir aşîret beyinin oğluna mutlaka haz vermesi gereken bu sesleri sanki ne duyuyor ve ne de karşısındaki ürpertici manzarayı görüyordu. Dalgın bakışlarıyla bir genç kızın hayâlini de seyretmiyordu. O'nun böyle şeylerle uğraşmaya bugüne kadar hiç vakti olmamıştı. At üstünde büyümüş daha çocuk denecek yaşta kâfirlere karşı tertiplene birçok baskınlara iştirâk etmişti. Evlenmek, ev kurmak aklına bile gelecek bir iş değildi. O dâima Allah yolunda savaşı düşünmüştü. Amma şimdi karşısına bu yolda çok daha büyük bir dâvâ çıkmıştı.

Mevlâna Hazretleri'nin o büyük müjdesi O'na adetâ sarhoş etmişti. İslâm'ın koruyuculuğunu yapacak ve tâ kıyamet alâmetleri ortaya çıkmadıça yıkılmayacak olan büyük bir devletin kurulması azametli bir işti!.. Ama bu nasıl olacaktı?!..

Kendisi, babasının en küçük oğlu değil miydi. Önünde kendisinden kırk yaş daha büyük olan ağabeyi **Savcı Bey** varken babasından sonra beyliğe o mu

geçecekti?.. Böyle bir hareket din, ahlâk ve an'anelere aykırı değil miydi?! Hem, Allah uzun ömür versin babası daha hayatta ve beyliğin başındaydı.

Osman Bey babasının iri yapılı yağız vücûdunu gözünün önüne getiriyor ve:

"- Şimdi bunları düşünmenin sırası değil" diyerek zihnini yoran düşüncelerden kurtulmak istiyordu.

Ama ne mümkün!.. Kendisini günlerdir işgâl eden karışık düşüncelerin zinciri bir türlü kopmak bilmiyordu.

" .... Kayı Han Aşîreti'nin bulunduğu Söğüt Yaylası henüz büyük bir devlet olan Bizans'ın hudûdunda idi. Etraf O'nun birçok silâh ve muhâfızla donatılmış kale ve şehirleriyle doluydu. Gerçi doğu tarafında bazı müslüman beylikler vardı. Ama ne var ki, onlar da îcâbında birbirlerini ortadan kaldırmak için Hıristiyanlarla işbirliği etmekten çekinmeyecek kadar alçalabilen idâreciler elindeydi. Hâsılı beyliğin önü düşman, arkası düşmandı!.. Bunlar arasında nasıl sivrilecek ve beyliğini devlet hâline getirebilecekti?!..

Bir de şu vardı: Bu topraklarda Konya'daki Selçuklu Sultânı'nın müsâadesiyle oturmuyorlar mıydı?.. Babası Konya'ya son derece bağlılık göstermiyor muydu?.. Karahisar Hıristiyanlarına karşı onları Sultân'a itaat ettirmek için az bir kuvvetle canını tehlikeye atıp savaşmamış mıydı?. O'nun vefâtından sonra kendisi babasının gittiği bu dürüstlük yolundan ayrılarak kendilerine yurt veren bir müslüman hükümdâra karşı nankörlük etmeye mecbûr mu kalacaktı?!."

Osman Bey, daldığı bu derin düşüncelere belki de daha bir hayli zaman devâm edecekti. Fakat yardım dileyen birinin acı çığlıklarını duyunca fırlayıp ayağa kalktı. Başını çevirip sesin geldiği tarafa baktı. Evet, yanlış duymamıştı. Birisi boğazı yırtılırcasına:

"- İmdat!.. İmdat!.." diye bağırıyordu.

Fakat tuhaf değil mi? Bu, bir kadın sesi idi. **Os-**

man Bey dikkatle bakınca, kendisinden yüz, yüz elli metre ilerde bir kadının feryâd ederek kaçmakta olduğunu gördü. Akşam karanlığının çökmek üzere olduğu bu saatte, yaylanın bu tenhâ kısmında tek başına bir kadın ne arıyordu?! Ve hele onu kovalayan kimdi?!

Söğüt Yaylası'nda Kayı Han Aşîreti mensuplarından başka kimse yoktu. Bu aşîretin kadınları ise böyle bir saatte etrafta yalnız dolaşamazlardı. Fakat dolaşsalar bile hiçbir erkeğin dönüp de onlara alıcı gözle bakmasına imkân mı vardı?! Din, an'ane ve aşîret kanunları buna asla müsâade etmezdi.

Zihninden sür'atle bu düşünceleri geçiren ve hayreti bir kat daha artan **Osman Bey,** yanıbaşında sâkin sâkin otlamakta olan atına atladığı gibi bir dakîka içinde kadının yanına varmış, fakat gördüğü manzara karşısında gözleri dehşet ve heyecandan faltaşı gibi açılmıştı. Hakîkaten gördüğü vaziyet müdhişti: Zavallı bir kadına korkunç bir yılan saldırıyor ve onu kovalıyordu. Hemen atını bu azgın yılanın üzerine sürdü. Yılan karşısına zorlu bir hasım çıktığını görünce kadının peşini bırakıp O'na saldırdı. Yan beline kadar ayağa dikiliyor ve at üstündeki **Osman Bey**'e hücûm ediyordu. Ağzını açmış, çatallı siyah dilini oynatarak atın üzengileri hizasına kadar yükseliyor ve **Osman Bey**'i ayağından sokup zehirlemeye çalışıyordu.

Osman Bey'in kolları normalden çok uzundu. Tâ diz kapaklarına kadar uzanıyordu. Bu O'na kılıç kullanırken büyük bir avantaj sağlıyordu. Bu sebeble bir anda geri sıçrayan atının üstünden ânî bir hareketle uzun ve keskin kılıcını bütün kuvvetiyle sallayarak yılanın başını kolayca uçurdu. Biraz derince kesildiği için gövdenin bir kısmı da başın üzerinde kalmıştı. Şimdi o, koca yılanın başı bir tarafta, gövdesi diğer tarafta' çırpınıyor ve havaya kalkıp iniyordu. Etrafa fıskiye gibi siyah bir kan fışkırıyordu!.

Osman Bey, önce heyecanla atının üzerinden

bu manzaraya bakıyor ve bu korkunç hayvanın gebermesini seyrediyordu. Sonra birden bu azgın canavarın kovaladığı zavallıyı hatırladı. Etrâfına bakındı. O, biraz ileride çalı çırpının yanına çömelmiş, iniltiyle ağlıyordu.

Osman Bey, yanına gidip kendisini teselli etmek istedi. Atını O'na yaklaştırdı. Fakat hayretten donakaldı. Bu, çiçeği burnunda son derece güzel bir genç kızdı. Hepsinden daha kötüsü yılandan kaçarken üstüne başına takılan çalı çırpı bütün elbiselerini parçalamıştı. Bu yüzden vücûdunun büyük bir kısmı âdeta çıplak denebilecek bir haldeydi. Bir bakışta O'nu bu halde gören **Osman Bey,** derhal başını çevirdi. Öyle ya bu zavallı kızcağıza nâmahrem yâni yabancı değil miydi? Bir erkek, üstü başı örtük olmayan bir kıza nasıl bakabilirdi? Gerçi onu görür görmez kalbinde acımayla birlikte sıcak bir sevgi hissetmişti. Fakat irâdesine sâhip olması gerektiğini düşündü. Peki ama şimdi ne yapmalıydı?! Etrafta hiç kimsecikler yoktu. Akşam karanlıkları da bastırmak üzere idi. Bu zavallı genç kıza yardım edebilecek bir başka kadını bu saatte nereden bulacaktı. Zavallıcık korku ve heyecandan hâlâ ağlıyordu. **Osman Bey** başını çevirip ondan yana asla bakmıyor, fakat O'nun iç paralayan inlemesini duyuyordu.

Nihayet bir çâre düşündü. Sıçrayıp atından yere indi. Sırtından kaftanını çıkardı. Nasıl olsa kendisinin, bunun altında mintanı yâni gömleği vardı. Başını aksi istikamete çevirerek kaftanı ona uzattı ve:

"- Kalk hemşire, ağlama!.. Al şu kaftanı üzerine giy de vücûdun örtülsün!.. Şeriat elindeyiz, bu halde durulmaz!." dedi.

Kızcağız ağlamayı kesti. Kendisine uzatılan kaftanı alarak yavaşça giyindi.

Osman Bey daha sonra etrâfı araştırarak O'nun beyaz camız derisinden yapılmış narin yemenileri ile açık yeşil renkte üzerine kırmızı lâle çiçekleri işlenmiş

ipek başörtüsünü buldu. Bir an bu nârin yemenileri giyen temiz ayakları ve bu başörtüsünün sardığı güzel ve mânâlı yüzü görür gibi oldu. Sonra derhal kendin toplayarak aynı şekilde yâni başını aksi tarafa çevirerek bunları da O'na uzattı.

Artık kızcağızın kıyâfeti normale dönmüştü. Peki ama şimdi ne yapacaktı!.. O'nu burada bırakıp gidemezdi ya!.. Aşîretin çadırları bir hayli uzaktaydı. Karanlık da bastırmıştı. **Osman Bey** içinden yanında yedek bir at almadığına bir hayli üzüldü. Bir müddet düşündü, fakat başka çâre yoktur. Onu bırakıp gitmek olmazdı. Bu zavallıyı kendi atına alıp götürmekten başka bir şey yapamazdı. Fakat ikisinin de aynı ata binebilmeleri için ya kardeş veyâhud da karı-koca olmaları gerekirdi. Çünkü kızcağız attan düşmemek için önündeki biniciye sarılmaya mecburdu. Arkadaki öndekine tutunmazsa, imkânı yok bir atla iki kişi birlikte bir yola gidemezdi.

Osman Bey, bunları düşündükçe tereddüde düşüyor, zavallı kızcağıza bunu teklîf edemiyordu. Zâten kendisinin de sıkı sıkıya bağlı bulunduğu dînî kaideler böyle bir şeye müsâade etmezdi. Fakat başka herhangi bir çâre de yoktu. Nihâyet dînin böyle zarûrî hallerde müsâadekâr olacağını düşündü ve:

"- Hemşire, artık karanlık bastırdı, burada kalamazsın! Maalesef yanımda yedek bir at da yok. Gel seni benim atıma alayım da obaya götüreyim. İkimiz bir atla gitmek mecbûriyetindeyiz. Başka çâre yok! Kusura bakma!. Hayâdi gel, geçmiş olsun!.." dedi.

Muhakkak ki, **Osman Bey** O'na böyle bir saatte tek başına burada ne aradığını sormak istiyordu. Fakat bir hanımla zarûrî sözler dışında hiçbir şey konuşmamanın daha doğru olacağını düşünerek vaz geçti. Kızcağız, atın yanına gelmişti. O da hiç şüphesiz **Osman Bey**'e kendisine yaptığı bu iyilikten dolayı teşekkür etmek istiyordu. Fakat belki de şimdiye kadar babası ve

- varsa - kardeşi dışında hiçbir erkekle tek bir kelime bile konuşmamıştı. Şimdi bunu nasıl yapabilirdi.

Osman Bey, ata binebilmesi için üzengiyi ona yaklaştırdı ve kendisine tutunup ata sıçrasın diye mecbûren elini uzattı. Genç kız, uzatılan bu eli tutup ayağını üzengiye koyarken karşısındaki yiğitle göz göze geldi. Üzerinde kurumuş göz yaşları bulunan temiz ve mânâlı yüzü tatlı bir tebessümle aydınlandı. Elâ, bâdemî gözleri ışıldadı.

Osman Bey, bu tebessümün bir kurtuluş sevincini mi, yoksa kendisine lisânen bildirilemeyen teşekkürü mü ifâde ettiğini ayırdedemedi. Kulakları uğulduyor, başı dönüyordu. O da çevik bir hareketle atın üstüne fırladı. Hayvanın başını obadan tarafa çevirerek gümüş saplı kırbacını şaklattı. At, üzerinde mukaddes bir emânet taşıyormuş gibi coşuyor, **Osman Bey** de mintanının üzerinden kendisine tutunan iki nârin elin altında kaburga kemiklerinin âdeta yandığını hissediyordu.

"- Allahû Ekber!. Allahû Ekber!." diye genç müezzinin davudî sesi ortalığı inlettiği zaman gözlerini açan **Osman Bey,** kendini yatağının içinde terden sırılsıklam buldu. Çadırda ağabeyi **Savcı Bey**'le birlikte yatıyordu. Bir an, onu uyandırıp bu rüyâyı anlatmak istedi. Fakat sonra vaz geçti.

"- Nasıl olsa şimdi uyanacak. İşte sabah ezânı okunuyor" diye mırıldandı. Hakikaten az sonra **Savcı Bey** de uyanmıştı. Yataklarından kalktılar. Abdest alıp camie gitmek için birlikte çadırdan dışarı çıktılar. Ağabeysi **Savcı Bey,** gördüğü rüyânın O'nun yüzündeki ifâdesini ve hâline verdiği durgunluğu uyku mahmurluğu ile farketmemişti.

Osman Bey, sabah namâzından çıktıktan sonra her zamanki dalgın ve düşünceli hâliyle çadırına doğru gidiyordu. Hâlâ o akşam gördüğü rüyanın tesirinden kurtulamamıştı. Arkasından hızlı adımlarla gelen biri-

nin ayak seslerini duyunca başını çevirip geriye baktı. Kendisine yaklaşmakta olanın ihtiyar **Samsa Çavuş** olduğunu gördü. O'na durup beklemesini işâret ederek koşuyordu.

Samsa Çavuş, Ertuğrul Gâzî'nin eski bir silâh arkadaşıydı. O'nunla birlikte hemen hemen bütün savaşlara iştirâk etmiş ve birçok yararlıklar göstermiş kahraman bir silâhşordu. Vücûdu o savaşlardan kalma kılıç, mızrak ve ok yaralarının çeşitli hâtırâlarıyla doluydu. Buna rağmen yüzündeki kırışıklıklar olmasa, görenler O'nu bir delikanlı sanırdı. Gerçekten vuruşmalarda tecrübeleri kadar cesâret ve çevikliği ile de kendini gösterir ve hiçbir gençten geri kalmazdı.

Savaşlarda düşmana dehşet saçan amansız bir silâhşor olan **Samsa Çavuş**, husûsî hayâtında filozof tabiatlı, hoşsohbet ve son derecede şakacı bir insandı. Büyükle büyük, çocukla çocuk olurdu. Bu yüzden **Ertuğrul Gâzî**, oğlu **Osman Bey**'in iyi bir savaşçı olarak yetiştirilmesi işini O'na havâle etmişti.

Bir nevi askerlik hocası olarak hemen hemen bütün vaktini **Osman Bey**'le birlikte geçiren **Samsa Çavuş**, bu kabiliyetli talebesini çok sever, O'nunla dâimâ iftihâr ederdi. Konya dönüşünden beri ondaki durgunluğu ilk farkeden de kendisi olmuştu. Günlerce bunun sebebinin ne olabileceğini düşünmüş fakat bir hükme varamamıştı. Karşılıklı sevgiye rağmen aradaki büyük yaş farkı dolayısıyla kendisine de hiçbir şey soramamıştı. Nihâyet düşüncesini **Ertuğrul Gâzî**'ye açmış, O'nunla **Osman Bey** hakkında müşterek bir karara varmışlardı.

Osman Bey, ihtiyar askerlik hocasını yormamak için kendisi O'na doğru yürümeye başladı. Karşı karşıya geldikleri zaman **Samsa Çavuş** çehresini bir kat daha kırıştıran tatlı bir tebessümle gülümseyerek:

"- Selâmünaleyküm Beyzâdem" dedi.

İhtiyar **Samsa Çavuş**, talebesine daima "beyi-

min oğlu" mânâsına gelen **"beyzâdem"** kelimesiyle hitâb ederdi.

Osman Bey, hürmetini belirtmek için hafifçe eğildi ve:

"- Aleykümselam Ağam!.." diyerek O'nun selâmını aldı.

Muhakkak ki, **Samsa Çavuş**'un böyle nefes nefese arkasından koşmasının sebebini merâk ediyordu. Fakat O'nun herhangi bir şey sormasına lüzûm kalmadan ihtiyar savaşçı konuşmaya başlayarak:

"- Hayrola Beyzâdem, son günlerde pek dalgınsın. Hele bugün dalgınlığın daha da fazla!.. Namazdan çıkarken arkandan iki defa seslendim, duymadın. Ben de henüz çizmelerimi giymemiştim. Elimi çabuk tutup arkadan yetişinceye kadar nefesim kesildi!." dedi.

Osman Bey'in merâkı daha fazla artmıştı:

"- Acaba bir emriniz mi vardı, ağam?" diye sordu.

Samsa Çavuş ihtiyar bir savaşçı ve O'nun askerlik hocası olsa bile **Osman Bey**'e herhangi bir şey emredemezdi. Hiç şüphesiz talebesi O'na iltifat olsun diye böyle soruyordu. Bir anda zihninden bu düşünceleri geçiren **Samsa Çavuş,** mahcûb bir tavırla:

"- Estağfirullah Beyzâdem. Gâzî babanız biraz sizi görmek ister de... Size haber etmemi o emretti" dedi.

Mesele anlaşılmıştı. **Osman Bey** rahat bir nefes alacaktı ki birden aklına bâzı kötü ihtimaller geldiğinden çehresi endişeli bir hal aldı. Acaba babası kendisini bu kadar erken bir saatte niçin huzûruna çağırıyordu? Civar beylikler veya Bizans tekfurlarından, aşîrete bir zarar veren mi olmuştu?

Osman Bey, civardaki Hıristiyanların olur olmaz sebeplerle Kayı Han Aşîreti mensuplarına sataşmalarına hiçbir ehemmiyet vermezdi. Üstelik bu gibi vak'alar mütecâvizlere hadlerini bildirmeye vesîle olan cihâda

imkân verdiği için memnun bile olurdu. O'nun endîşe ettiği, etraftaki sözümona Müslüman beyliklerin anlaşılmaz sebeplerle zaman zaman ortaya çıkan haksız ve yersiz tecâvüzleriydi. Kâfirlere karşı birlik olmanın ehemmiyetini bir türlü kavrayamayan bu beylikler haksız yere müslüman kanı dökülmesine sebep olan kardeş kavgalarından çekinmiyorlardı. **Osman Bey**'in temiz vicdânı, sebep ne olursa olsun bir Müslümana kılıç çekilmesine asla razı olmuyordu.

O'nun endişelerini yüzünden okuyan **Samsa Çavuş:**

"- Merak edecek hiçbir şey yok Beyzâdem! Sanırım, Gâzî babanız sizinle sırf bir baba olarak bâzı şeyler konuşacak!." diye ilâve etti.

Osman Bey, bu son cümleden, ihtiyar silâhşorun bâzı şeyler bildiğini hissetti. Her halde babasının kendisini niçin çağırttığını biliyor olmalıydı. Fakat O'na bunu sormayı doğru bulmadı. Yalnız:

"- Gâzî babam benimle hemen şimdi mi görüşmek diler?" diye sordu.

İhtiyar **Samsa Çavuş**, artık bembeyaz olmuş palabıyıklarını burarak:

"- Evet Beyzâdem!.. Mümkünse hemen şimdi dedi.

Osman Bey durumu kavramıştı. Bu acele, babasının kendisiyle çok ehemmiyet verdiği bir meseleyi görüşeceğini gösteriyordu. Tekrar sordu:

"- Peki öyleyse; kendisi şu anda nerededir?"

Samsa Çavuş, bu suâli bekliyormuş gibi cevâbın hemen yetiştirdi:

"- Kendi çadırında bizi beklemektedir, Beyzâdem!.. Dilerseniz hemen gidelim!.."

Osman Bey:

"- Buyrun gidelim, ağam!" dedi.

Beyliğin idâre edildiği çadıra doğru yöneldiler Her ikisi de artık hiç konuşmuyor, önlerine bakara

yürüyorlardı. Halbuki başka bir zaman olsa, **Osman Bey,** bu ihtiyar askerlik hocasına derhal bir sual sorarak O'nu konuşturur ve zevkle dinlerdi. Çok kısa bir zaman için bir araya gelseler bile bu, dâimâ böyle olurdu. Sualler ekseriya eski savaşlara dâir olduğundan cevaplar da binbir gece masalları gibi bir türlü bitip tükenmek bilmezdi.

İhtiyar **Samsa Çavuş**, Kayı Han Aşîreti'nin tâ Horasan'daki Mahan Bölgesi'nden çıkışından başlayarak Söğüt Yaylası'na gelip yerleşmesine kadar bütün vak'aları bilmem kaçıncı defa olarak anlatırdı. O kadar ki; **Osman Bey** bütün bu anlatılanları en ince teferruatına kadar âdetâ ezberlemişti. Buna rağmen tekrar tekrar dinlemekten usanmaz, **Samsa Çavuş**'un o günleri yeniden yaşıyormuşçasına duygulanarak anlattıklarını, her seferinde de sanki ilk defa işitiyormuş gibi heyecanla dinlerdi. Halbuki şimdi her ikisi de konuşacak bir şey bulamıyor ve devamlı bir sûrette susuyorlardı.

Konuşulmadan yürünen yol, insana olduğundan çok daha uzun gelir. Üç beş dakika yürüdükten sonra beyliğin idâre edildiği çadırın önüne vardıkları halde, ihtiyar **Samsa Çavuş**'a da bu yol çok uzun gelmişti.

Kapıda, mızraklarını birbirine çatmış levend endamlı iki muhâfız duruyordu. Aşîret reisi ile görüşmeye gelenler O'nun oğlu bile olsa kendisine haber verilmeden içeriye alınmazdı. Bu yüzden muhâfızlara Gâzî Hazretleri'nin kendilerini çağırttığını anlattıktan sonra beklemeye koyuldular. Bir dakîka içinde içeriye girip çıkan muhâfızlardan biri onlara başıyla da işâret ederek:

"- Buyurun, Gâzî Hazretleri sizi bekliyor!" dedi.

Osman Bey'le **Samsa Çavuş** beylik çadırından içeriye girdikleri zaman **Ertuğrul Gâzî,** üzeri birkaç kat halıyla döşenmiş yüksekçe bir sedirin üzerinde oturuyordu. Ayaklarını sedirden aşağıya sarkıtmış, yere dayadığı uzun kılıcının üzerinde iri ve kemikli ellerini

kavuşturmuş, çenesini de elleri üzerine koymuştu, sağında kardeşi **Dündar Bey**, solunda da en büyük oğlu **Savcı Bey** oturuyordu.

Çadırdan içeri girenleri görünce başını kaldırdı. Posbıyıkları ve heybetli sakalıyla ihtiyar bir kaplanı andırıyordu. Yerinden kalkmadan:

"- Buyurun, buyurun!.." dedi.

Sesinde insanın içine ürperti veren âmirâne bir edâ vardı. Her kelimesi sanki düşmana emreden bir kumandaydı.

Kılıcını dizine dayayarak serbest kalan elleriyle önce **Samsa Çavuş**'un kendisine uzanan iki elini tuttu. Harâretle el sıkışırken ikisinin de dudakları kıpırdıyordu. Dudakların kıpırdadığı uzun ve heybetli sakalların titreyişinden daha bâriz bir sûrette belli oluyordu. Sonra her ikisi de ellerini yüzlerine sürerek sakallarını sıvazladılar.

Arkadaşça el sıkışmalar hep böyle yapılırdı. Önce dört el arzuyla birleşirken iki taraf da içlerinden Peygambere salâtu selâm getirerek *"Allahümme salli alâ seyyidinâ Muhammedin ve alâ âli Seyyidinâ Muhammed"* der, sonra her ikisi de ellerini yüzlerine sürerlerdi. Buna "musâfaha" etmek denirdi. Şimdi de öyle olmuştu.

Samsa Çavuş, aynı şekilde **Dündar** ve **Savcı** Beylerle de musâfaha ederken **Osman Bey** de babasına yaklaşarak eğilip O'nun kendisine uzattığı elini hürmetle öptü. **Ertuğrul Gâzî**:

"- Aziz ol evlâdım!.." diyerek O'nun omuzunu okşadı.

Osman Bey, daha sonra amcası **Dündar Bey**'in de aynı şekilde saygıyla elini öptü. Sonra âğabeysi **Savcı Bey**'le musâfaha etti.

Böylece görüşme bitince, babasının karşısına geçip yere, serili keçenin üzerine diz üstü oturdu. **Samsa Çavuş** da O'nun gibi bir kenara ilişmişti.

Ertuğrul Gâzî, onlar çadıra girmeden konuşmakta olduğu bahse devama başladı. Bu, aşiretin idâresine âid umûmî bir konuşmaydı. Arada bir **Dündar Bey**'e dönüyor ve onun başıyla kendisini tasdîk ettiğini gördükten sonra konuşmasına devâm ediyordu. Herkes susmuş O'nu dinliyordu.

Osman Bey, bu normal konuşma bitince kendisinin çağrılmasının sebebi olan asıl meseleye geçileceğini ümîd ediyor ve sükûnetle bekliyordu. Kimbilir bu ne kadar ehemmiyetli bir meseleydi. Babası civardaki Bizans tekfurlarından bahsedecek ve yeni bir savaş kararı mı bildirecekti acaba? Yoksa komşu Müslüman beyliklerden birinin uygunsuz bir hareketine mi şâhid olunmuştu?

Osman Bey, zihninden bu düşünceleri geçirirken babası birdenbire sözü gençlerin dinî bakımdan iyi yetiştirilmeleri meselesine intikal ettirerek kendisine hitâb edip:

"- Oğlum!.." dedi. "Birçok babalar gibi ben de çocuklarımın gerektiği şekilde yetişmeleri ve bilgi sahibi olmaları için tam bir fırsat bulamadım. Ne yapalım, ömrümüz savaşlarda geçti. Fakat böyle bile olsa bir baba çocuklarının iyi yetişmeleri için gerekeni yapmalıdır. Gerçi emektar **Samsa Çavuş,** senin iyi bir savaşçı olarak yetişmen için elinden geleni yapmıştır. Zannedersem bunda muvaffak da oldu."

O böyle söylerken bir kenarda sâkin sâkin oturan **Samsa Çavuş, Osman Bey**'e bakmış, iftihar ve memnûniyet ifâde eden bir tebessümle gözlerinin içi gülmüştü.

Ertuğrul Gâzî oğlunu gerçek bir savaşçı olarak yetiştiren bu eski silâh arkadaşına teşekkür ettikten sonra sözlerine şöyle devam etti:

"- Fakat bu güzel netîce kâfî değildir. İnsan bir de dînî incelikleri öğrenmelidir. Hepimiz fânî varlıklarız. Bugün varız, yarın yok olacağız. Dünya'ya her

gelen eninde sonunda göçer. Kimsenin hatırı için bu ilâhî kaide bozulmaz, öyleyse her aklı başında olan kimse, Dünyâ'daki işi gücü yanında Allâh'ın huzûruna çıkacağı gün için gereken hazırlığı yapmayı da ihmâl etmemelidir. Hele bizler gibi gâyesi Allah yolunda savaşmak olan kimseler hakkıyla hizmet edebilmek için dînin esaslarını çok iyi öğrenmelidirler.

Babaların bu işte evlâtlarına karşı mes'ûliyetleri vardır. Ben bir müddetten beri kendi hesâbıma bu mes'ûliyeti düşünüyor ve Allah'dan korkuyorum.

Acaba ağabeyinle birkaç gün için **Şeyh Edibâlî Hazretleri**'nin ziyâretine gidip O'nun kıymetli sohbetlerinden biraz istifâde etseniz nasıl olur!."

Ertuğrul Gâzî'nin karşısındakine fikrini soruyormuş gibi söylediği bu söz aslında kat'î bir emirdi. Babasının konuşma üslûbunu çok iyi bilen **Osman Bey,** bunu anlamakta gecikmemişti.

"- Biliyorsun, bu bölgenin en büyük âlimi, **Şeyh Edibâlî Hazretleri**'dir!" diyerek sözlerine devam eden **Ertuğrul Gâzî**, Şeyhi uzun uzun methettikten ve böyle kimselerin sohbetlerinde bulunmanın faziletinden bahsettikten sonra **Savcı Bey**'e dönerek:

"- Atlarımızın en iyilerinden üç-beş tânesini seçin!.. Sonra beş on tane de koyun alın!.. Bunları hediye olarak Şeyh Efendiye götürürsünüz. Benden de kendisine selâm söyleyin. Bilirsiniz ya, O'nun köyü obamıza pek uzak değildir. Hemen sabah seriniyle yola çıkarsanız öğleye kalmaz oraya varırsınız. Haydi yolunuz açık olsun!." dedi.

Ertuğrul Gâzî sözlerini bu şekilde tamamladığı zaman bir kenarda oturmuş posbıyıklarıyla oynamakta olan **Samsa Çavuş**, gâlip gelmiş bir güreşçi gibi belli etmemeye çalışarak tebessüm ediyordu. Çünkü **Ertuğrul Gâzî**'ye bu fikri o vermişti. Maksad, **Osman Bey**'in sebebini bir türlü öğrenemediği iç sıkıntısını gidermekti. Şöyle bir dolaşıp gelirse açılır ve ferahla

diye düşünmüştü.

Üstelik **Şeyh Edibâli Hazretleri** gibi büyük bir velî muhakkak ki; O'nu kedere gark eden gerçek sebebi keşfeder ve kendisini tesellî edecek sözler söylerdi. Böyle olmasa bile büyük bir zâtın huzûrunda bulunan ve O'nun tatlı sohbetleriyle bambaşka bir mânevî âleme dalan bir kimsede keder mi kalırdı. Bunları düşünen ve gerçekten de oğlunun dînî incelikleri çok iyi bir surette kavramasını arzu eden **Ertuğrul Gâzî**, **Samsa Çavuş**'un bu teklîfini gayet yerinde bulmuştu. Sonra da isabetli bir hareketle bunu kendi teklifi olarak ileri sürmüştü, öyle ya, yoksa gitmek istemeyebilirdi. Halbuki babasının her arzusu, **Osman Bey** için mutlaka îfâsı gereken bir emirdi.

Gâzî babalarının sözlerini bitirmesi üzerine derhal yola çıkmaları gerektiğini anlayan **Savcı Bey**'le **Osman Bey** yavaşça ayağa kalktılar. Babaları **Ertuğrul Gâzî** ve amcaları **Dündar Bey**'in hürmetle eğilip elini öptükten ve onların hayır duâlarını aldıktan sonra berâberce beylik çadırından dışarı çıktılar.

Savcı Bey, kardeşinden kırk yaş daha büyük olmasına rağmen O'nunla dâimâ senli benli konuşurdu. Aralarındaki bu samîmiyet ve yakınlığa rağmen **Osman Bey**'in yol boyunca sükût etmesi ve sorulan sualleri gâyet kısa cevaplarla geçiştirmesi dikkatini çekmeye başlamıştı. Döne döne Sakarya vâdisine doğru alçalan ağaçlıklı bir yolda ilerliyorlardı. **Şeyh Edibâlî Hazretleri**'ne hediye olarak götürmekte oldukları cins atları yedeklerine almışlardı. Koyunları da bir atlı arabaya yükleyerek etrafını sıkıca bağlamışlardı.

Savcı Bey, kardeşinin devamlı bir surette susmasından sıkılmaya başlamıştı. Yolun bu şekilde bitecêği yoktu. O'na ne derdi olduğunu sormaya hazırlanıyordu ki **Osman Bey,**

"- Ağabey" dedi. "Bizim aşîretin Söğüt Yaylası'na gelinceye kadar, başından geçenleri bana bir güzelce

anlatamaz mısın?! Sen o vak'aların çoğunun içinde yaşadın!.."

Osman Bey'in bu suâli sormaktan maksadı, artık sıkılmaya başladığını hissettiği ağabeysinin kendisine neden sükût ettiğini sormasını önlemekti. Çünkü ne Konya'da aldığı müjdeden ne de gördüğü rüyâdan hiç kimseye bahsetmek istemiyordu. Kırk yaş daha büyük bir ağabeysi ve hele amcası **Dündar Bey** dururken kendisinin babasından sonra aşîretin beyi olmayı istediği ve bunun ihtirâsıyla kavrulduğu zannolunmasından korkuyordu. İçinde bir genç kız geçmese belki rüyasını anlatabilirdi. Fakat bu kız meselesi yüzünden onu anlatmaktan da utanıyordu.

Savcı Bey, kardeşinin bu vak'aları birçok kereler dinlemiş olduğunu biliyordu. Bunun için anlatmaya istekli değildi.

"- Bunları **Samsa Çavuş** sana kim bilir kaç kere anlatmıştır. Dinlemekten usanmadın mı?" dedi.

Osman Bey:

"- Evet, **Samsa Çavuş** birçok kereler anlattı. Fakat O'nun hâfızası artık iyice zayıflamış. Her şeyi güzelce hatırlayamıyor. Bir kere de sen anlatsan çok memnûn olurum!." diye karşılık verdi.

Hakîkatte **Samsa Çavuş**'un hâfızası hiç de **Osman Bey**'in söylediği gibi zayıflamış değildi. Aksine her şeyi öylesine güzel hatırlar ve öyle canlı anlatırdı ki; O, bu bahisler üzerinde konuşmaya başlayınca ortalık sanki kılıç şakırtısı, at kişnemesi ve nal seslerine boğulurdu. Fakat **Osman Bey,** ağabeysini konuşturmak için mahsus böyle söylüyordu. Bunu **Savcı Bey** de hissetmişti. Ama aralarındaki ağır sessizlik ortadan kalkar ve yolun bittiğini farketmemelerine faydası olur diye düşünerek:

"- Peki öyleyse!.."dedi ve anlatmaya başladı:

"- Bizim aşîretimiz olan Kayı Hanlı, Oğuz Türk'lerinin yirmi dört boyundan biridir. Büyük Selçuk-

lu Devleti'ni kuran "Kınık"lardan sonra en îtibârlı olan boy "Kayı"dır. Bu Kayı Aşîreti'nin mensupları Batı'ya göç etmeden önce Horasan'ın Mahan Bölgesi'nde oturuyorlardı. O sırada Müslümanlığı henüz kabul etmemiş bulunan Moğollar, bitip tükenmek bilmeyen taarruzlarıyla İslâm Âlemi'nin altını üstüne getiriyorlardı. Gâyet kalabalık ve kuvvetli idiler. Moğolistan'dan çıkarak önüne kattıkları kavim ve kabîleleri Batı'ya doğru püskürtüyorlardı. Onların önünden çoluk çocuklarıyla kaçanların perişanlığı ve bunların sebep oldukları karışıklıklar sözle anlatılacak gibi değildir. Moğollar her girdikleri yerde akıl ve hayâle gelmeyecek zulüm ve işkenceleriyle ahâliyi, kundaktaki çocuklara varıncaya kadar kılıçtan geçiliyorlardı.

O zaman bu bölgede **"Harzemşahlar Devleti"** adında büyük ve kuvvetli bir İslâm devleti vardı. Bunun başında da gerçekten büyük bir kahraman olan **Celâleddin Harzemşah** hükümdar olarak bulunuyordu. Ne yazık ki; bu kahraman pâdişah, Moğol taarruzları karşısında yalnız bırakılmıştı. Civardaki diğer Müslüman devletlerin hiçbiri O'nun yardımına koşmadı."

Osman Bey:

"- Peki ama neden?! Moğol taarruzları onlar için de ciddî bir tehlike teşkîl etmiyor muydu?" diye sordu.

Savcı Bey:

"- Neden olacak" dedi, "Çekememezlik. Meselâ şimdi bizim etrâfımızdaki Müslüman beylikler de aynı akılsızlığı göstermiyorlar mı? İşte aynı sebeplerle o büyük Pâdişah da Moğol hücûmlarını yalnız kendi kuvvetleri ile karşılamaya mecbûr kaldı. Halbuki Moğollar derya gibi kalabalık ordular halinde bitip tükenmek bilmeyen taarruzlarla Müslüman beldelerini çiğneyip geçiyorlardı. Tabiî Harzemşahlar Devleti ortadan kalktıktan sonra sıra diğer Müslüman devletlere gelecekti. Fakat bunu düşünen yoktu ki...

Onbir yıl içinde Moğollar'la ondört büyük meydan muhârebesine giren büyük kahraman **Celâleddin Harzemşah** nihâyet yenilerek, vatan topraklarını korumak için savaşarak adım adım Batı'ya çekilmeye mecbûr kaldı. Artık kalabalık Moğol ordularının önünde tutunamıyordu. Düşmanın taarruzları deniz dalgaları gibi birbirini tâkîb ediyor ve bitip tükenmek bilmiyordu.

İşte bizim aşîret de o büyük kumandanın emrinde savaşan küçük bir birlikti. Reisimiz büyük babam **Süleyman Şah**'tı. Harzemşahlar'ın savaşa savaşa Batı'ya doğru gerilemeleri esnâsında biz de Van Gölü kenarındaki Ahlat'a gelip yerleşmiştik. Bir müddet burada kaldık. Fakat Harzemşahlar Devleti'nin ortadan kalkmasına rağmen O'nun ordusundan arta kalan bazı birlikler, küçük küçük parçalar halinde şurada burada yine Moğollar'la savaşa devam ediyorlardı. Biz de böyle önüne çıkan Moğollar'la çarpışmaya devam eden bir birliktik.

Kısa zamanda sağdan soldan bize katılanlarla mevcûdumuz aşağı yukarı onbin kişiyi bulmuştu. Bu kuvvetle Halep üzerinden Suriye'ye doğru bir kısım Moğol kuvvetlerinin tâkîbine çıkmıştık. Birliğimiz Fırat Nehri üzerindeki "Câber Geçidi"ne gelince duraklamaya mecbûr kalmıştı. Çünkü azgın sular geçit vermiyordu. Fakat düşmanın tâkîbine ahdetmiş olan birliğimizin bu nehri aşması şarttı. Büyük babam **Süleyman Şah**, Moğollar'la yapılan çeşitli harplerde birçok kereler kendini göstermiş yiğit bir kumandandı. Askerlerine cesâret vermek için atını herkesten evvel nehre sürdü. Buradan karşıya geçilebileceğini ısbât etmek istiyordu. Ne yazık ki; geçit umduğundan çok daha derindi. Sular da gâyet kuvvetli olarak akıyordu. Az sonra yağız atı sulara kapılıp sürüklenmeye başladı. Büyük babam, atının üstünden atlayıp yüzerek karşıya geçmek istedi. Fakat kader bu ya, atlarken ayağı atın

üzengisine takıldı. Bir taraftan azgın sularla boğuşurken diğer taraftan da ayağını üzengiden kurtarmaya çalışıyordu. Maalesef bu mümkün olmadı. Birkaç dakîkalık mücâdeleden sonra sulara gömülerek boğulmaktan kurtulamadı.

Bir hayli aradıktan sonra mübârek nâşını nehrin aşağı kısımlarında bir ağaca takılmış olarak bulduk. Büyük babamın bu sûretle şehîd olması O'nun kahraman askerlerini kedere boğdu.Kimse gözyaşlarını zabtedemiyordu. Mübârek nâşını **"Caber Geçidi"**nde bir tepeciğe defnettik. Burası şimdi **"Türk Mezârı"** diye anılmaktadır.

Bu acı vak'adan sonra babam ve amcam **Dündar Bey**'le diğer amcalarım **Sungur Tekin** ve **Gündoğdu** Beyler arasında bir anlaşmazlık çıktı.

Osman Bey, ağabeysinin sözünü keserek heyecanla sordu:

"- Niçin?"

Savcı Bey, anlatmaya devam etti:

"- Babamla **Dündar Bey** amcam:

"- Bu yol bize uğursuz geldi. Geri dönelim!" diyorlardı.

Sungur Tekin Bey amcamla **Gündoğdu Bey** amcam ise, bunu kabul etmeyerek aynı yola devam etmek istiyorlardı.

"- Nehri tâkîb edelim, aşağı kısımlarda nasıl olsa geçilecek bir yer buluruz" diyorlardı.

Nihâyet aşîretin yaşlıları da fikirlerini açıkladılar. Fakat onların da kimi geri dönmeye, kimisi de aynı yola devâm etmeye taraftardılar. Bu sûretle anlaşma olmayınca aşîret ikiye bölündü.

Babamla **Dündar Bey** amcamın fikrine iştirâk ederek geri dönmeyi kabûl edenler dört yüz atlı kadardı. Bunlar babamın reisliği altında birleşerek geri döndüler. Ben o zaman eli kılıç tutan yetişmiş bir delikanlı idim.

Biz bu dörtyüz atlı ile kuzeye doğru yöneldik. Gide gide Pasinler Ovası'ndaki Sürmeli Çukur'a varıp orada konakladık. Burası Konya'da oturan Selçuklu Sultânı'na âiddi. Burada veya gösterilecek başka bir yerde oturabilmek için Sultan'dan izin almamız gerekiyordu. Çünkü çoluk çocuğumuzla büyükçe bir kalabalık teşkîl ediyorduk.

Babam, Selçuklu Sultânı'ndan bize oturacak bir yurt göstermesi için ricâda bulunmak üzere beni Konya'ya gönderdi. Yanıma aşîret ileri gelenlerinden bir iki kişi alarak bir hey'et halinde Konya'nın yolunu tuttuk. Doğrusu Selçuklu Sultânı beni gâyet iyi karşıladı. Çok alâka gösterdi. Çünkü bizim aşîretin, **Celâleddin Harzemşah** emrinde savaşırken gösterdiği kahramanlıkları duymuştu. Kendisinin hizmetine girmemizden son derece memnun kalacağını söyledi. Bizans tekfurlarının hudud boylarındaki Müslümanlara devamlı sûrette rahatsızlıklar vermelerinden şikâyet etti. Bizim aşîreti onların yakınındaki Söğüt Yaylası'na yerleştirmeyi münâsib gördüğünü söyledi ve:

"- Onların hakkından ancak sizin gibi kahraman bir topluluk gelebilir" dedi.

Kendisine babam ve aşîretimiz mensupları nâmına teşekkür edip huzûrundan ayrıldım. Dönüp Sürmeli Çukur'a geldim. Onlar da beni bekliyorlardı. Kendilerine müjdeyi verdim. Biz hepimiz, bir yere yurda sahip olmak ve İslâm'ın düşmanlarıyla vuruşmaktan başka ne istiyorduk ki... Allah murâdımızı vermişti.

Derhal hareket emri verildi. Çoluk çocuk bütün aşîret Söğüt Yaylası'na varmak üzere yola çıktık.

Henüz Erzincan havâlisinde bir ovaya varmıştık ki; birbirleriyle bir ölüm kalım savaşına tutuşmuş iki ordu ile karşılaştık. Bunlar Selçuklu ve Moğol orduları idi. Selçuklular gâyet azlıktılar. Nerede ise mağlûp olmak üzere bulunuyorlardı. Müslüman bir ordu, putperest bir orduya yenilip perişân olmak üzereyken

görmemezliğe gelip oradan geçip gitmek elbette ki, doğru olmazdı. Hem de zayıfa yardım etmek mertlik îcâbı değil midir?..

Babam hemen aşîret ileri gelenleriyle ayak üstü şöyle bir görüştükten sonra karârını bildirdi:

"- Derhal savaşa girip Müslümanlara yardım edeceğiz!.. Savaş nizâmına geçin!."

Osman, kardeşim sen o anda bizdeki sevinç ve heyecânı bir görseydin!.. Bizim istediğimiz başka neydi ki... İslâm'a ve Müslümanlara hizmet değil mi?!.. Hemen..."

Savcı Bey, kendilerinin savaşa dâhil olmasıyla Selçuklu'lara bir yardım yetiştiğini sanıp paniğe kapılan Moğolların nasıl gâlip gelmek üzere iken mağlûp olup kaçıştıklarını anlatmaya hazırlanıyordu ki, **Osman Bey** onun sözünü kesti ve:

"- Bir dakika ağabey, sözünü unutma!.." diyerek atını yolun kenarına sürdü. Kulağına bir çıtırtı gelmişti. **Savcı Bey**, kardeşinin bu ânî hareketi karşısında susmuş, ne oluyor gibilerden hayretle O'na bakıyordu. Birden, **Osman Bey**'in:

"- Hey, çık bakalım oradan!.. Burada ne yapıyorsun!" diye bağırdığını duydu.

Atını onun yanına sürünce yol kenarında çalılıklar arasına saklanmış bir adamın başıyla, çalıların seyrek olan alt kesiminden atının ayaklarını görmüştü. Adam, **Osman Bey**'in kendisine bağırmasına rağmen ne herhangi bir karşılık vermiş ve ne de yerinden kıpırdamıştı. Muhakkak ki; ne yapması gerektiğini kestiremiyor ve tereddüd geçiriyordu.

Fakat **Osman Bey,** katî bir lisanla:

"- Hey, sana diyorum. Çık oradan!.. Yoksa gelir kelleni uçururum!.." diye bir kere daha bağırınca adamın yavaşça hareket edip saklandığı yerden çıkmakta olduğunu gördüler. Aralarında sadece beş on adımlık bir mesafe vardı. Adamın atı, isteksiz isteksiz yürür

bir şekilde kendilerine doğru yaklaşıyordu. Kıyâfeti bir müslüman olduğunda şüphe bırakmıyordu. Kır bir ata binmişti. Belindeki kılıcı, kuşağının arasına sokulmuş ve sapı gözüken yatağanı ile herhangi bir köylü olmadığı belli oluyordu. Peki ama, bu yol kenarına niçin saklanmıştı?! Ve niçin meydana çıkıp çıkmamak hususunda tereddüd gösteriyordu?!.

Adam kendilerine yaklaşırken **Osman Bey** bunları düşünüyor ve içinden:

" — Bunda bir iş var ama bakalım nedir?" diyordu.

Karşı karşıya gelmelerine ancak üç dört metre mesafe kalmıştı ki; adam ânî bir kararla atını mahmuzlayıp aksi istikamette kaçmaya başladı. İhtimal altındaki ata güvenerek konuşup sır vermeye mecbûr kalmadan oradan uzaklaşıp kurtulmayı tasarlamıştı. Fakat **Osman Bey** öyle gâfil avlanacak, boş bulunup hasmını kaçıracak bir kimse değildi. Atını seyirtip elli, yüz metre uzaklaşmadan ona yetişti.

Osman Bey'in belden yukarısı ve hele kolları normalden ziyâde uzundu. Bu yüzden savaşlarda düşman O'na fazlaca yaklaşmazdı. Yaklaşsa, kendi kılıcını kullanamayacağı kadar uzak bir mesafede kellesi yere düşerdi. **Osman Bey**'in kollarının böylesine uzun olması O'na Allâh'ın bir lütfuydu.

Adama yetişince birden ona acıdı. Ne de olsa bir müslümandır, mecbûr kalmadıkça öldürmeyeyim diye düşündü. Adam kendisine yaklaşıldığını farkedince geri dönüp vuruşmaya hazırlanıyordu. **Osman Bey** buna meydan vermeden uzun koluyla kılıcını uzatıp ustalıklı bir şekilde atının kolanını kesti. Ne ata ve ne de adama bir şey olmuştu. At kaçmış, adam da yere yuvarlanmıştı. Fakat tuhafı şu ki, bu halde bile "Aman" dilemeyi düşünecek yerde derhal, toparlanıp ayağa kalkarak kılıcını sıyırmıştı. **Osman Bey**'in uzun kolu yine işe yaradı. Bir hamlede onun kılıcını tutan elini tâ omuz

başından kopardı. Yine canına kıymak istememişti. Fakat bu adam da **Osman Bey**'in kendisini öldürmek istemediğini bir türlü anlamak istemiyordu ki...

Osman Bey atının üstünden yerde kıvranan adama bakıyor, niçin kendisini bu harekete mecbûr etti diye ona kızmakla acımak arasında bocalıyordu. Bu sırada oraya gelmiş bulunan **Savcı Bey,** bu manzarayı görünce:

"- **Osman** niçin bu zavallıya bunu yaptın?" diye bağırdı. Sesinde öfkeyle karışık bir hayret ifâdesi vardı.

Osman Bey:

"- Güzel söylersin ağabey ama, eğer bu adam oraya kötü bir niyetle saklanmış olmasaydı kaçmazdı. Acaba bir soyguncu mudur? Kim bilir?! Ne yapıp edip onu söyletmeliyiz!.." diye karşılık verdi.

Adamın silâhlarına gözü ilişen **Savcı Bey,** kardeşine hak vermişti.

"- Doğru söylersin **Osman,** ama konuşmasını istiyorsak her şeyden önce O'nun kan kaybından ölmesini önlemeliyiz. Bak, işte bayılmış... Haydi gel de şu kolu bağlayıp kan damarlarını boğalım ki, adam yaşayabilsin!" Böyle söyleyen **Savcı Bey,** atından inmiş, bu işi yapmaya başlamıştı bile!.. Ağabeyi'nin bu işi tek başına da yapabileceğini hesâb eden **Osman Bey**:

"- Ben şimdi gelirim" diyerek atını mahmuzlayıp adamın kaçan kır atının arkasına seğirtti. Beş on dakika sonra onu yakalayıp getirmişti.

Osman Bey tekrar oraya geldiği zaman ağabeyi de adamın kolunu iyice bağlamış, yüzüne biraz su serperek onu ayıltmıştı. Şimdi sıra onu konuşturmaya gelmişti. Adam önce konuşmamak için inad etti. Bir türlü bu yol kenârında niçin pusu kurmuş olduğunu söylemek istemiyordu.

Nihâyet **Osman Bey** O'nun çeşitli tehdidlerle gözünü korkutarak konuşmasını sağladı. Adamın inleye-

rek boğuk bir sesle söylediklerinin özü şuydu:

"- Ben Eskişehir Beyi'nin adamlarındanım. Bizim bey, **Şeyh Edibâlî Hazretleri'**nden kızı **Mâl Hâtun**'u Allâh'ın emri ile istemiş fakat reddolmuştu. Bunun üzerine Şeyh'in kızını zorla kaçırmaya karar verdi. Öğrendiğimize göre bugün Şeyh Efendi kızı ve hanımı da berâberinde olduğu halde buradan geçerek karşı köydeki bâzı akrabalarını ziyârete gidecekmiş. Ben burada onları gözlüyordum. Buradan geçerlerse, koşup dört beş kilometre ilerde adamlarıyla birlikte benden haber bekleyen beyimizin yanına gidecek ve durumu bildirecektim. Onlar da topluca yola çıkıp **Mâl Hâtun**'u kaçıracaklardı..."

Bu sözleri dinleyen **Savcı** ve **Osman Bey**ler hayretten donakaldılar. Sırf bir tesadüfün yardımıyla **Şeyh Edibâli Hazretleri**'ne büyük bir iyilikleri dokunduğunu anlayarak sevindiler. "Nasıl olsa biz de O'nun ziyaretine gidiyoruz. Şu adamı da yanımıza alıp götürelim de Şeyh Efendi aleyhindeki bu teşebbüsü onun ağzından bizzat dinlesin!" diye düşündüler.

Bu düşünce ile adamı tekrar atının üzerine çıkardılar. Fakat herif at sırtında duramıyordu. Eğeri çıkarıp hayvanın üzerine bir örtü attılar. Adamı da bunun üzerine boylu boyunca yatırarak düşmemesi için sıkı sıkı bağladılar. Diğer atlarla birlikte onu da yedeğe alıp tekrar yolu koyuldular.

Güneş ortalığı iyice kızdırmaya başlamıştı. Fakat **Şeyh Edibâli Hazretleri**'nin oturmakta olduğu köye de bir hayli yaklaşmış bulunuyorlardı.

Böylece bir miktar daha yol aldıktan sonra uzaktan kendilerine doğru gelmekte olan birkaç atlı gördüler. Bunlar henüz tanınacak bir mesâfeye yaklaşmamışlardı. Yol döne döne ilerlediği için atlılar bir görünüp bir kayboluyorlardı Bunlar yakaladıkları gözcünün adamları olamazlardı. Çünkü aksi istikametten yani Şeyh'in köyünün tarafından doğru geliyorlardı.

Savcı Bey yarım bıraktığı savaşın hikâyesine devâm ediyordu. Böylece bir müddet yol aldıktan sonra yolun hafif bir dönemecinde biraz önde uzaktan görüp sonra unuttukları atlılarla yüz yüze geldiler. Gelenler, üç atlıydı. En öndeki ihtiyar, nur yüzlü, seyrek sakallı, yeşil cübbeli, eflâtun sarıklı şahsı tanımakta güçlük çekmediler. Bu muhakkak ki, **Şeyh Edibâlî Hazretleri**'ydi. Kırışıklıklar içindeki yüzü, kâbe hurmasının cilâlı kabuğu gibi parıldıyordu. Derinlerden bakan yeşil bâdemî gözlerinde insanın içine ürperti veren derin bir mânevî te'sir vardı. Beyaz bir ata binmişti.

Arkadaki iki atın üstünde de iki kadın vardı. Biri genç, diğeri ise ihtiyar gözüküyor. Şeyh'in hemen arkasında duruyorlardı. Ne **Savcı Bey** ve ne de **Osman Bey** onlara dikkatlice bakmadıkları için başka herhangi bir teferruâtı farketmemişlerdi. Daha geride de Şeyh Efendi'nin bir nevî muhâfız gibi yanına aldığı -ihtimâl-müridlerden iki-üç kişi vardı. **Osman Bey**'le **Savcı Bey** pusu hâlinde yakaladıkları gözcünün doğru söylediğini anlamışlardı. Demek ki Şeyh Efendi hakikaten çoluk çocuğuyla birlikte bir yere gidiyordu.

Şeyh Edibâlî Hazretleri onları görür görmez alışık bulunduğu ziyâretçilerden olabilirler diye atının yularını çekip bekledi. Kadınları da aynı şekilde arkasında duraklamışlardı. Karşı karşıya gelince at üstünde selâmlaşıp kendilerini tanıttılar. Onların, kendisinin çok sevdiği **Gâzî Ertuğrul Bey**'in evlâtları olduğunu öğrenince son derece memnûn olan Şeyh Efendi, nâzik bir sûrette sordu:

"- Acaba bize mi geliyordunuz Beyzâdelerim?"

Bu suâle **Savcı Bey** cevap verdi:

"- Evet Efendi Hazretleri!.. Fakat görüyoruz ki, siz de evden çıkmış çoluk çocuk bir yere gidiyormuşsunuz. Size mânî olmak istemeyiz. Yolunuzdan geri kalmayın. Biz sizin tekkede biraz misafir olur, döneriz!" dedi.

Şeyh Efendi kat'î bir lisanla itiraz etti:

" — Olur mu Beyzâdelerim?! **Ertuğrul Gâzî**'nin evlâtları benim ziyâretime gelsin de, ben onları bırakıp gideyim ha! Hem canım, daha kendi köyümüzden ayrılmış bile sayılmayız. Karşı köydeki, akrabalarımıza gidecektik. Bugün kısmet değilmiş!.. Başka zaman gideriz! Hadi buyurun bakalım!.. Buraya kadar gelip de görüşmeden dönmek olmaz!.."

Savcı Bey belki yine de itiraz edip Şeyh Efendi'yi yolundan alıkoymamak isteyecekti, fakat aklına Eskişehir Beyi gelince, giderse yolda bir aksilikle karşılaşabileceğini düşünerek:

"- Emredersiniz Efendi Hazretleri!.." dedi.

Şeyh Efendi onlara yol göstererek tekrar:

"- Buyurun, buyurun!.." dedi.

Tabiatiyle önden Şeyh Efendi onun arkasından da misâfirler gideceklerdi. Kadınlar ise en arkadan geleceklerdi. Bu usûle göre kadınların önüne geçmek üzere misâfirler atlarını Şeyh Efendi'ye biraz daha yaklaştırmışlardı ki; birden at üzerine bağlanmış kolsuz adamı gören büyük velînin kaşları çatıldı ve hayretle sordu:

"- Hayrola, bu da ne?! Ne olmuş bu adama?!"

Savcı Bey'in gürbüz yüzüne mânâlı bir tebessümün tatlı kırışıklıkları yayıldı ve:

"- Onu size getirdik Efendi Hazretleri. Size çok mühim bir haberi var!. Fakat şimdi konuşacak halde değil! Hele bir tekkeye varalım onu konuşturur, hep berâber dinleriz!" dedi.

Bu konuşma üzerine atın üzerindeki baygın adamı gören kadınlar da heyecanlanmışlardı.

Şeyh Efendi bu adamın durumunu ciddi olarak merak etmişti. Bu yüzden ısrâr ederek:

"- Canım, Beyzâdem sen hele kısaca bir şöyle bakalım. Bu adama ne oldu da bu hâle geldi! Gerçi tafsîlâtı tekkede kendisinden dinleriz. O başka!. Hem baksana zavallının kendine geleceği ve herhangi bir izâhatta bulunabileceği yok gibi görünüyor." dedi.

Şeyh Efendi'nin bu ısrârı karşısında vak'ayı kısaca nakletmek gerektiğini düşünen **Savcı Bey:**

"- Evet, zavallı!.. Ama ne zavallı bilseniz!.. Bu zavallı sandığınız mel'ûn, yolunuza pusu kurmuş, sizi gözetliyordu. Koşup biraz ilerde bekleşen Eskişehir Beyi ve O'nun adamlarına haber verecekti. Onlar da yolunuzu kesip muhterem kerîmeniz (kızınız) **Mâl Hatun Hazretleri**'ni zorla kaçıracaklardı. Ama Allah fırsat vermedi!.." dedi.

Şeyh Efendi:

"- Yâ!., yâ!.. Demek öyle!.." diyebildi. Canı sıkılmış kadınlar da adamakıllı heyecanlanmışlardı.

"- Desenize bugün Cenâb-ı Hak sizin vâsıtanızla beni de kızımı da büyük bir belâdan kurtardı. O Eskişehir Beyi'nin ne münâfık olduğunu bilirdim ama doğrusu bu kadarını tahmîn etmezdim. Allah sizden razı olsun!.." diye onlara duâ edince **Savcı Bey:**

"- Beni katmayınız Efendi Hazretleri. Benim bu işte hiçbir dahlim yok. Siz kardeşim **Osman**'a duâ ediniz!." diyerek **Osman Bey**'i gösterdi.

Şeyh Efendi'nin hayret ve takdirle kendisine baktığını gören **Osman Bey,** tepeden tırnağa kıpkırmızı olmuştu. İçinden "Şeyh Efendi şimdi de işin tafsîlâtını sormasa veya sorarsa bile ağabeyim anlatsa" diye temennî ediyordu. Fakat korktuğu başına geldi. Şeyh Efendi kendisine hitâben:

"- Peki bu adamı nasıl yakalayıp söyletebildin, **Osman Bey** oğlum?!.." diye sorunca **Osman Bey** utancından titremeye başladı. O'nun konuşmayacağını anlayan **Savcı Bey,** vak'âyı yeni baştan ve teferruâtı ile kendisi anlattı. Kadınlar da **Şeyh Efendi** de son derecede heyecanlanmışlardı. Nihâyet büyük bir belâ atlattıklarını anlayan **Şeyh Edibâlî Hazretleri, Osman Bey'e** duâlar ettikten sonra:

"- Pekâlâ pekâlâ!.. Hadi buyrun da gidelim artık!" diyerek onlara tekrar yolu gösterdi.

Bu ana kadar başını yerden kaldıramayan. **Osman Bey**, kadınların önüne geçmek için atını yavaşça yürüttü. Şeyh Efendi en öne geçmişti. O'nun arkasından da **Savcı Bey** atına yol vermiş ve ilerlemeye başlamıştı. **Savcı Bey**'in arkasından da **Osman Bey** gidecekti. Kadınlar kenara çekilmiş onlara yol veriyorlardı.

Birden nasıl oldu bilinmez, tam kadınların yanlarından geçerken **Osman Bey**'in o hicâb dolu zekî bakışları **Mal Hatun**'un bâdemî yeşil gözleriyle ânî bir şekilde karşılaştı. **Osman Bey,** müdhiş bir ürperti geçirdi. Nasıl olmasın ki, **Mâl Hatun**'un temiz ve nurlu yüzü, rüyâda gördüğü ve yılanın hücûmundan koruduğu kızın yüzünün aynı idi. Hatta bu aydınlık yüzü çeviren açık yeşil, üzeri nar çiçeği lâlelerle işlenmiş başörtüsüne kadar her şey onun aynısıydı. Bu güzel yüz de, aynen rüyadakininki gibi tatlı bir tebessümle aydınlanmıştı. Muhakkak ki; bu oydu. Fakat **Osman Bey** aynen rüyâdaki gibi bu tebessümün bir kurtuluşun sevincini mi, yoksa kendisine bir teşekkürü mü ifâde ettiğini yine anlayamadı. Başı dönüyor, kulakları uğuldu yordu.

III
ÇİFTE MÜKÂFAT

Şeyh Edibâli Hazretleri'nin tekkesi köy câmîlerini andıran basit ve ahşap, küçük bir binaydı. Etrâfı ağaçlıklı bir tepeceğin üzerine kurulmuştu. Önünde genişçe bir meydanlık vardı. Bu meydanlığın tam orta yerine inşâ edilmiş bulunan şadırvandan daima gür ve berrak sular şarıldayarak akardı. Meydanı çepçevre tek katlı ahşap misafir odaları kuşatmıştı. Gayet temiz ve sâde eşyalarla döşenmiş bulunan bu odalar, büyük velîyi ziyâret için uzak yerlerden gelmiş olanlarla dâimâ dolup dolup boşalırdı.

Şeyh Edibâlî Hazretleri'nin oturduğu ev de tekkeye bitişik iki odalı basit bir ahşap binaydı. Avlusu tekkenin önündeki meydanlığa bakardı. Fakat evin önü, îcâbında dışarı çıkacak kadınların misâfir odalarından gözükmemeleri için adam boyundan yüksek bir baraka ile çevrelenmişti. Şeyh Efendi bu barakanın gıcırdıyarak açılan iğreti tahta kapısından geçerek tek-

keye gelirdi. O'nun tekkeye geliş ve gidişlerinde şadırvanın etrâfında bulunanlar veyâ misâfir odalarının önünde oturanlar, sessizce ayağa kalkarak yüzlerini O'na döner ve böylece hürmetlerini belirtirlerdi.

Misâfirlerin getirdikleri yiyecek nev'inden hediyeler aşhâneye bırakılır, orada pişirilerek yine kendilerine veya başka misâfirlere ikrâm edilirdi. Kocaman kazanlarla her öğün yemek pişer ve tekke hiç misâfirsiz kalmazdı. Şeyh Efendi'nin her tarafa yayılmış olan müridlerinin ziyâretleri ile sanki burada her Allâh'ın günü ve gecesi bir toplantı vardı.

Şeyh Edibâlî Hazretleri, "Ahî Tarîkatı"nın en büyük şeyhi idi. Aslen Arapça bir kelime olan "Tarîkat" sözü "yollar" demek olduğu halde dinde, büyük bir velînin nefsi terbiye ve kalbi saflaştırmak için koyduğu kendine mahsus usûlleri ifâde ederdi. Tarîkat kurucu şeyh efendi tarafından çizilmiş bir yol demek oluyordu. "Ahî" kelimesi ise, "kardeş" demekti. Şu halde "Ahî Tarîkatı" kardeşler yolu mânâsınaydı. Bu tarîkat daha ziyâde esnaf ve san'atkârlar arasında yayılmıştı.

Ahîliğe girenler, mânen kardeş oluyor ve birbirleriyle dâimâ yardımlaşıyorlardı. Bu tarîkatın gâyelerinden biri de henüz Müslüman olmayan memleketlere bir san'atkâr olarak gidip yerleşerek gizliden gizliye mümkün mertebe İslâmiyet'i yaymak ve ileride gerçekleşecek fetih için istihbârât vazîfesi görmekti. Gerçekten bu şekildeki çalışmalarla Anadolu ve hatta Rumeli'nin müslümanlaşmasında bu tarîkat mensupları çok büyük hizmetler îfâ etmişlerdir. Bir yere ordudan çok evvel gidiyor ve gizli gizli çalışarak oranın bir müddet sonra fethini kolaylaştırıyorlardı. Dışardan bakınca bir esnaf veya san'atkâr olarak gözüktükleri için de bu faaliyetleri düşmanın dikkatini çekmiyordu.

O zamanlar Anadolu'da en kuvvetli tarîkat Ahîlik'ti. **Şeyh Edibâlî Hâzretleri**'nin oturduğu bu tekke de bu tarîkatın bir nev'î merkeziydi. Bu yüzden ülkenin her tarafından ahîler akın akın buraya gelir ve

birkaç gün misâfir kalarak Şeyh Efendi ile görüştükten sonra memleketlerine dönerlerdi.

Osman Bey'le ağabeysi **Savcı Bey**'in bu tekkeye geldikleri gün de orası her taraftan gelmiş ziyâretçilerle tıklım tıklım doluydu. Buna rağmen onlara misâfir odalarının en iyisini vermişlerdi. Bu oda Şeyh Efendi'nin oturduğu eve bitişik olan en büyük ve en iyi döşenmiş olan oda idi. İki kardeş, misâfirlerin hizmetlerine koşuşan dervişlerden biri olan **Şâkir Efendi**'nin arkasından yürüyerek odalarının kapısına gelmişlerdi. **Şâkir Efendi** elindeki anahtarı kilide sokup kapıyı açmadan şöyle dönüp misâfirleri süzmüş, kıyâfetlerinden onların derviş olmadıklarını anlamıştı. Çünkü dervişler gâyet sâde giyinirlerdi. Peki, ama bunlar kimdi?! Nasıl oluyor da dâimâ Şeyh Efendi'ye en yakın olan müridlere verilmekte bulunan bir odaya yerleştiriliyorlardı?!

Onların bu odaya yerleştirilmeleri için kendisine emir veren şeyhine herhangi bir şey sormamıştı. Zaten soramazdı da... **Şâkir Efendi**, şeyhinin her emrini gönüllü yerine getirir ve misâfirleri memnûn etmek için çırpınırdı. Kendini hizmete adamış, gönlü zengin bir dervişti.

Fakat bu defâ her nedense şeyhine sormadığı suâli bu iki yeni misâfire sormak için can atıyordu. Çünkü onlara verilen bu oda vaktiyle şeyhin oturduğu ve içinde çok ibâdetler yaptığı bir oda idi. Buranın kapısı öyle herkese kolay kolay açılmazdı. Âdetâ kudsî bir yer sayılırdı. Acabâ bu yeni gelenler kimlerdi ki; görünüşlerinde dervişe benzer hiçbir hal mevcûd olmadığı halde bu odaya yerleştiriliyorlardı. Şimdiye kadar hiç kimseye hiçbir şey sormaya lüzûm görmeyerek verilen vazîfeyi canla başla ve sessizce yapmaya koşuşan **Şâkir Efendi** tam onlara kim olduklarını sormaya hazırlanıyordu ki; odadan içeri giren **Savcı Bey**:

"- Yerleşmeden önce tanışalım dervişim!" dedi.

Sonra ellerini uzatıp onunla müsâfaha etti. **Osman Bey** de aynı hareketi yaptıktan sonra **Savcı**

Bey:

"- Biz Uç Beyleri'nden **Ertuğrul Gâzî**'nin oğullarıyız. Benim adım **Savcı**, bu da kardeşim **Osman**'dır!" dedi.

Bu konuşma üzerine deminden beri içini kemirmekte olan meraktan kurtulan **Şâkir Efendi** hiç hayret etmedi. Çünkü kıyâfetlerinden ve üzerlerindeki kıymetli silâhlardan onların bir beyzâde olduğunu daha ilk görüşte tahmîn etmişti. Bunda yanılmadığını anlayarak memnûn oldu. Hafifçe tebessüm ederek tatlı ve yavaş bir sesle:

"- Sefâlar getirdiniz beyzâdelerim!.. Ben de bu tekkenin hizmetçilerinden fakir bir dervişim. Adım **Şâkir**'dir." dedi. Sonra, her nedense ve âdetâ elinde olmayarak:

"- Bir zamanlar ben de sizin gibi bir beyzâde idim!.." diye mırıldandı.

Şâkir Efendi, birdenbire kendi gençliğini hatırlamıştı. Fakat halinden şikâyetçi olmak aklının köşesinden bile geçmemişti. Ama misâfirler, O'nun eski günlerini hatırlayıp üzüldüğünü sanmışlardı. Gerçekten de başını dâimâ önüne eğdiği, kahırlı ve mırıltı hâlinde konuştuğu için böyle sanmakta haklıydılar. Halbuki **Şâkir Efendi**, bambaşka bir âlemde yaşıyordu. Şeyhi'nin bir an kendisine tebessümle bakmasını, bin yıl beylik sürmeye değişmezdi. Bir îman ve aşk ocağı bildiği bu tekkenin kapısında bulunup en kıymetsiz bir misâfirin bile hizmetini görmek O'nun için ta'rîfe sığmaz bir saâdet kaynağı idi.

Osman Bey, etrâfına hükmetmeye alışmış bir beyzâdenin nasıl olup da böylesine süklüm büklüm, başı eğik bir derviş hâline gelebildiğini çok merâk etmişti. Fakat terbiye îcâbı, ağabeysi dururken bu sevimli dervişe bir şey soramıyordu. **Savcı Bey** ise, dalgın dalgın bu temiz cübbeli âbânî sarıklı, gür sakallı, nur yüzlü dervişi seyre dalmıştı. Nihâyet kendine gelerek:

"- Peki, aziz dervişim, nasıl oldu da o halden bu

hâle geldin?" diye sordu.

Şâkir Efendi isteksiz bir şekilde başını sallayarak:

"- Anlatmasam daha iyi olur. Hem şu anda misâfirlerin görülecek bunca hizmeti varken oturup burada çene çalmak bilmem ne derecede doğru olur. Siz hele biraz istirahat edin. Konuşacak daha çok vakit buluruz!" dedi.

Derviş, açılmak istemiyordu. Belki eskiden kendisinin de bir beyzâde olduğunu söylediğine pişman bile olmuştu. Fakat **Savcı Bey** ısrâr etti. Hattâ **Şâkir Efendi**'yi gâyet samîmi bir şekilde elinden tutarak odanın bir kenârına kurulu ve üzeri yeşile boyanmış kuzu postlarıyla döşeli sedire oturttu. Kendisi de yanına ilişti ve:

"- Hadi derviş kardeş, şu işi kısaca bir anlat hele!" diye ısrâr etti.

Osman Bey de bir beyzâdenin böyle isimsiz bir derviş hâline nasıl olup da gelebildiğini merâk ediyor ve içinden ağabeysinin ona ısrârından memnunluk duyuyordu.

Şâkir Efendi, Şeyhi'nin kendilerine çok ehemmiyet verdiği bu iki misâfirin ricâlarını kırmanın doğru olmayacağını düşünerek:

"- Peki beyzâdelerim!" dedi ve anlatmaya başladı:

"- Ben" dedi. "Büyük bir beyliği idâre eden babamın biricik oğluydum. Başka erkek kardeşim olmadığı için pek çok şımartılmıştım. O kadar ki; her ne kusur işlesem hoş görülür, hiçbir hatâmın üzerinde durulmazdı. Aksine en küçük bir meziyetim de ölçüsüz bir şekilde büyütülür ve her vesîle ile methedilirdim. Bir gün geldi ki, bu aşırı takdirler beni kendini beğenmiş, yere göğe sığmaz gâyet mağrûr bir insan yaptı. Kibrimden ne yapacağımı bilemez olmuştum. Etrâfımdaki insanları gâyet küçük görür, her vesîle ile onları iğneler, alçaltırdım. Ah, kimbilir o zamanlar ne haksızlıklar

yapmış ve ne kadar kalb kırmışımdır!..

Nasıl olmasın ki; dalkavukların tesiri ile âdetâ sarhoş gibi olmuştum. Kendini beğenmişliğin sarhoşluğu başka hiçbir sarhoşluğa benzemez!. İnsan kusurlarını göremez ki!.. Merhamet duyguları körelir. İnsanlıktan gitgide uzaklaşmakta olduğunun farkına bile varmaz!..

İşte ben bu haldeyken bir av merâkına kapılmıştın. Beyliğimizin ileri gelen gençlerini topluyor ve sürek avları tertipliyordum. Yavrulama mevsimine aldırmıyor, yumurtlama zamanı demiyordum. Kuş, tavşan, geyik ne bulursam avlıyordum. Vurduğum bir hayvanın deşilen karnından bir yavru çıktığını gördüğüm zaman aldırış bile etmiyordum.

Fakat daha o zaman bile yalancılıktan hiç hazzetmez, herhangi bir kimsenin yalanını yakaladığım zaman onu asla hoş görmezdim. Kendim ise ölsem dahî yalan söylemezdim.

İhtimâl sırf bu iyiliğim sebebiyledir ki; Cenâb-ı Hak daldığım bu gaflet uykusundan uyanarak hakîkî insanlığa dönmek için bana güzel bir fırsat lütfetti. Şöyle ki:

Bir gün arkadaşlarımla yine bir sürek avı tertiplemiştik. Bir hayli kalabalıktık. Bir ara bir alageyik görerek arkasından atımı seyirttim. Ben kovaladıkça o kaçıyor, dağlar nehirler aşıyordu. Bir an gelmişti ki; arkadaşlarımın hiçbiri artık görünmez olmuşlardı.

Gâyet hızlı kaçan bu ala geyiğe bir ok menzili yaklaşmak için atımı saatlerce çatlatırcasına sürmüş, bu emelime yine de muvaffak olmamıştım. O mübârek hayvan kaça kaça nihâyet şu bizim tekkenin yakınına kadar gelmişti. Tam buraya yaklaştığı sırada bir ara duraklayıp etrâfına bakındı. İşte o zaman ona bir ok atımlık mesafeye kadar yaklaşabildim. Kendisini avlayabilmek için saatlerden beri kan ter içinde at tepiyordum. Heyecanla yayımı gerip nişan aldım. Attığım ok ala geyiğin bağrına saplanmıştı. Büyük bir

sevinç duydum. Fakat ne yazık ki; hayvan ok sırtında olduğu halde can havliyle kaçmaya devâm etti ve şu bizim tekkenin avlusuna daldı. Tabii ben de arkasından içeri daldım. Fakat tuhaf değil mi hayvan şu koca meydanlıkta birden bire ortadan kaybolmuştu.

Bu sırada şadırvanın başında birkaç derviş abdest alıyorlardı. Onlara yaralı ala geyiği sordum. Hepsi de böyle bir şey görmediklerini söylediler. Kendilerine inanmamıştım. Bu, olacak bir şey değildi. Bu hayvanı yakalayıp sakladıklarını zannedip onlarla münâkaşa etmeye başladım.

Dervişlerle münâkaşam ve onlara bağırıp çağırmam üzerine bu gürültüyü duyan Şeyh Efendi Hazretleri tekkenin kapısına çıkarak niçin kavga ettiğimizi sordu. Ona durumu anlattım. Gerçi, yine öfkeliydim, ama iyi ki, yaşlı bir kimse diye ihtiyat edip bir küstahlık yapmamıştım. O mübârek cübbesinin eteklerini açıp bir ok çıkardı ve:

"- O ala geyiğe sapladığın ok bu mu?!" diye sordu. Elime alıp baktım. Evet bu ok benimdi. Ucu gümüşlü ok, yalnız ben kullanırdım. Fakat üzerinde herhangi bir kan izi de yoktu. Aklım başımdan gitti. Az kalsın atımdan aşağı düşecektim. Sanki büyük bir buzlu cam üzerine ağır bir balyoz inmiş gibi benim gaflet ve gaddarlık dolu dünyam bir anda tuzla buz olmuştu. Derhal yere atlayıp efendinin ayağına kapandım. İşte o güne kadar **"Şâkir Bey"** olan bu fakir, o günden sonra **"Derviş Şâkir"** oldu dedi.

Hikâyesini bitirdiği zaman gözleri dolmuş, sesi titremeye başlamıştı. **Osman Bey**'le **Savcı Bey** de bir hayli duygulanmışlardı. Fakat bir şey söylemeye fırsat kalmadan tekkenin ahşap minâresinden okunan öğle ezânını işiterek hep birlikte:

" — Azîzallah!. Bârekallah!." diye mırıldandılar. Bir müddet hepsi de başlarını önüne eğip yanık sesli müezzini dinlemeye koyuldular. Ezan âdetâ imdatlarına yetişmişti. Zîrâ böylesine, derin mânâlı bir vak'ayı

dinledikten sonra her üçü de bambaşka bir âleme öylesine dalmışlardı ki; zâten artık konuşacak bir şey bulamayacaklardı. Gerçi ezan okunurken hiçbir şeyle meşgul olmayıp onu dinlemek dînî bir kaide idi. Fakat onlar isteseler de yerlerinden kıpırdayabilecek bir halde değillerdi.

Müezzinin gönülleri yakan o tesirli sesi "kurtuluşa gelin!" mânâsındaki; " Hayyâlelfelâh!"ı karşı dağlarda akisler uyandırarak etrâfa perde perde yaymaya başlayınca, sanki her üçü de nefisleri elinde esir olan zâlim avcıları arkasına takmış, tekkeye doğru götüren birçok yaralı ala geyiğin canhıraş koşularını seyre dalmışlardı.

*

Osman Bey'le **Savcı Bey,** yatsı namâzından sonra yatmak için odalarına geldikleri zaman, yataklarının serilip entârileri ve abdest havlularının yatakların üzerine bırakılmış olduğunu gördüler. Eski Türkler, gece yatarken "gecelik" denilen bir entâri giyer, başlarına da bir takke geçirirlerdi. Bu gece takkesine de "arâkiye" denilirdi. Buna göre onların hiçbir zaman başları açık olmazdı. Başın açık olması -frenklerin aksine- karşısındakine hakaret sayılırdı.

O gün yoldan geldikleri için bir hayli yorgundular. **Osman Bey** henüz elbiselerini çıkarmakla meşgulken, ağabeysi çoktan yatağına girmiş ve kardeşine:

"- Allah rahatlık versin!.." diyerek yorganı başına çekmişti. Gerçi **Osman Bey** de en az O'nun kadar yorgundu. Fakat hâlinde her zamanki gibi bir durgunluk vardı. Bu yüzden son derece yavaş hareket ediyordu. Elbiselerini çıkarıp sedirin üzerine koydu. Gecelik entârisini sırtına geçirdi. Bu; geniş kollu, bol bedenli, yakasız, el tezgâhında dokunmuş ince bir beyaz ketenden dikilmiş rahat bir elbise idi. Etekleri yere kadar uzanıyordu. Oldukça boylu poslu babayiğit insanlar olan eski Türkler'in gecelik kıyâfetleri bile, onların heybetini bir kat daha artıran bol ve uzun elbiselerdi.

Başına arâkiyeyi (takkeyi) geçirdi. O da artık yatmaya hazırlanıyordu.

Sedirin üzerine attığı uzun kılıcını oradan alıp bir çiviye asmayı düşündü. Gözlerini odanın duvarlarında gezdirdi. Evet duvara çakılı bir çivi görmüştü. Fakat ona, cüz kesesi gibi bir şey asılmış bulunuyordu. Üzeri beyaz sırma ile işlenmiş siyah kadifeden yapılmış olan bu cüz kesesini asılı olduğu çividen çıkararak eline aldı. Diğer elinde de uzun kılıcını tutuyordu. Onu duvardaki çiviye asmak üzereyken birden bu cüz kesesinin içinde ne olduğunu öğrenmek merâkına kapıldı. Kılıcını yatağının üzerine bıraktı. Serbest kalan eliyle cüzün, bir ucu içine kıvrılmış kapağını çıkardı. Keseyi tersine çevirip hafifçe silkeledi. İçindeki, yavaşça altına tuttuğu diğer eline düşmüştü. **Osman Bey**, hayretten donakaldı. Zira bu bir Kur'ân-ı Kerîm'di. O anda derin bir ürperti ile sarsıldı. Sonra onu elinde evirip çevirerek yaldızlı meşin cildini tedkîk etti. Heyecânı bir türlü yatışmıyordu. Rabb'in insanlığa en büyük lütfu olan bu mukaddes kitabı kalbinin üzerine bastırarak öylece bir müddet kaldı. İçinden, onu kabûl etmeyen, kâfirlere karşı kendisine muvaffakiyetler lütfetmesi için Rabb'ine yalvarıyordu. Elektrik dalgaları gibi bütün benliğine yayılan hizmet aşk ve ihtirâsının heyecânı yatışır gibi olunca elinde tuttuğu bu mukaddes kitâbı hürmetle öpüp başına götürdü. Sonra tekrar yerine koyup duvara astı.

Osman Bey, duvarda böylesine mukaddes bir şey varken bu odada nasıl yatabileceğini düşündü. Yatağın seriliş şekline göre uyursa, ayaklarını Allah'ın kelâmına karşı uzatmış olacaktı. Bu afvedilebilecek bir hürmetsizlik miydi?!.. Yatağın şeklini değiştirmeyi düşündü. Bu duruma göre ona sırtını, diğer bir yatış şekline göre de yüzünü dönmüş olacağını hesapladı. Fakat ona yüzünü çevirerek yatsa bile uyuduktan sonra dönerek arkasının o tarafa gelmesi mümkündü. Buna nasıl mânî olabilirdi. Hattâ o mukaddes kitabın

bulunduğu bir odada ona doğru olmasa bile ayaklarını uzatıp yatmanın mutlaka büyük bir hürmetsizlik olacağı düşüncesiyle bir hayli kıvrandı. Ne şekilde olursa olsun, yatağına girip yattığı takdirde Kur'ân-ı Kerîm'e hürmetsizlikte bulunmaktan kurtulamayacağını anlayarak yatmamaya karar verdi.

Yorganı hafifçe kenara itip yatağının içine oturdu. Bütün yorgunluğuna rağmen gözüne uyku girmiyordu. Yanı başındaki yatakta ağabeysi **Savcı Bey**, tatlı bir uykuya dalmıştı.

Osman Bey'in zihnini zincirleme hayâl ve düşünceler işgâl etmeye başlamıştı. Önce derviş **Şâkir Efendi**'nin anlattıklarını düşündü. Ona imrenmemek elinden gelmiyordu. Fakat kendi vazîfelerinin onunkinden çok farklı olacağını tahmîn ediyordu. **Mevlâna Hazretleri**'nin müjdesi olmasa O'nun gibi olmaya can atacağı muhakkaktı. Sonra **Şeyh Edibâlî Hazretleri**'nin ikindi namazından sonraki vaazında söyledikleri bir bir hatırından geçmeye başlamıştı. Efendi sanki sırf kendisi için konuşmuştu. Hakîkaten hep O'nun dinlemek ihtiyâcında olduğu fikirleri ileri sürmüştü.

Gerçekten, velîlerin herhangi bir mecliste sarfettikleri sözler, numarasız gözlükler gibi herkesin ihtiyâcına uyabilen his ve fikirleri dile getirmeyip sanki aralarında evvelce yapılmış bir anlaşma varmış gibi sırf konuştuğu andaki muhâtablarının bilinmesine imkân olmayan arzu ve ihtiyâclarına uyardı. Karşısındakinin gönlünü âdetâ okuyarak ona göre konuşmak Allâh'ın velî kullarının müşterek bir husûsiyetidir. Gerçekten bu her zaman da böyledir ve böyle olur.

O gün de **Şeyh Edibâlî Hazretleri** "Cihâd" yâni Allâh'ı inkâr edenlere karşı savaşmanın lüzûm ve ehemmiyetinden bahsetmişti. Fakat O'nun anlattıklarına göre bu, herhangi bir haksızlığa meydan vermemek için öylesine sıkı bir şekilde kaidelere bağlanmıştı ki; son derecede dikkatli olmak gerekiyordu. Bir kere

haklı bir sebep olmadan savaş açarak kâfirlerin üzerine yürümek yüce dînimizce yasaklanmıştı. Düşmanın verdiği sözden dönmesi veyâ durup dururken Müslümanlara karşı hücûma geçmesi gibi haklı sebeplerle savaşa girilse bile, silâhsız kadın ve çocuklara dokunulamazdı. Savaşa sebep olan düşmana karşı da o ne kadar haksız olursa olsun, dize gelip de "aman" dilediği takdirde çarpışmayı durdurmak ve daha ileriye gitmemek gerekiyordu.

Dinde, bir kimseyi kılıç zoruyla Müslüman yapmaya kalkışmak büyük günâhtı. Yâni dinde zorlama yoktu. Müslümanlığa girecek kimsenin hiçbir tesire kapılmadan kendi aklı ve gönlü ile hareket etmesi arzu ediliyordu. Savaşılan bir düşman Kelime-i Şehâdet getirirse yâni "Lâ ilâhe illellah" derse kavganın o anda bitmesi îcâb ederdi. Çünkü her ikisi artık bir din kardeşi oluyordu. Din kardeşleri arasında ise böyle savaş ve kavgalar haram edilmişti.

Şeyh Efendi, bir de savaşlarda şahsî intikam hissine kapılmanın çok kötü olduğundan bahsetmişti. Bu hususta verdiği çok güzel bir misal vardı ki **Osman Bey**, onu iyice zihnine yerleştirmek için kendi kendine birkaç kere tekrarlamış ve üzerinde bir hayli düşünmüştü. Bu misal şuydu:

Bir savaşta **Hazret-i Ali**, bir kâfiri yere yatırmış, kafasını kesmek üzereymiş. Adam artık nasıl olsa kurtuluş yok diye aşağıdan yukarıya o mübâreğe bir balgam savurmuş. **Hazret-i Ali**, kâfirin bu hareketine kızıp onu daha fecî bir sûrette öldüreceği yerde âni bir kararla serbest bırakmış ve:

"- Kalk ya kâfir!.. Kalk ve derhal gözümden uzaklaş ki, hırsa kalıp seni öldürerek günaha girmeyeyim!" demiş. Kâfir âdetâ inanamayarak sormuş:

"- Beni öldürmekten vaz mı geçtin?"

"- Evet."

"- Peki ama niçin?!"

Kâfirin bu suali üzerine **Hazret-i Ali** şu cevâbı

vermiş ki; bizlere de örnek ve bir ibret teşkîl eder:

"- Ben seni Allah için ve O'nun yolunda savaşırken öldürecektim. Halbuki sen bana balgam atınca işe benim intikam hissim karıştı. Seni öldürürken o hissin tesirinde kalarak günâha girmekten korktum. Onun için serbestsin! Git buradan!.. Benim dînim şahsî intikam hissiyle adam öldürmeye müsâade etmez!.."

Kâfir bu hareketin güzelliğini, İslâm Dîni'nin ulvîliğini kavrayarak derhal Kelime-i Şehâdet getirip Müslüman olmuş...

Bu kıssanın derin mânâsı üzerinde düşünceye dalmış bulunan **Osman Bey:**

"- Sen hâlâ yatıp uyumadın mı, **Osman**?!" diye seslenen ağabeysinin yatağının içinde hafifçe doğrulmuş ve kendisine hayretle bakmakta olduğunu gördü. Vakit gece yarısını çoktan geçmişti. **Savcı Bey** herhangi bir tarîkata girmemiş olduğu halde her zaman gece yarısından sonra kalkarak bir miktar fazladan ibâdet ederdi. Şimdi de bu alışkanlığı yüzünden uyanmış ve kalkmaya hazırlanıyordu. Kardeşine sorduğu suâle aslında cevab beklemiyordu. Çünkü örtüsü bile bozulmamış bulunan yatağı, **Osman Bey**'in uyumadığını göstermeye kâfî geliyordu.

Kardeşinin hayır der gibi başını sallaması üzerine:

"- Peki niçin?!." diye sordu.

Osman Bey bu suâle de cevab vermek istemiyordu. Tam mânâsıyla ayılamamış uykulu insanlar gibi dalgın dalgın ağabeysine bakıyordu. Nihâyet O'nun ısrârı üzerine duvarda asılı duran Kur'ân-ı Kerîm'i göstererek niçin yatağa girmediğini kısaca îzâh etti.

Savcı Bey bir taraftan kendi dalgınlığına üzülmüş, diğer taraftan da kardeşinin Allah kelâmına gösterdiği bu aşırı hürmete memnûn olmuştu. Artık kendisi de uyumamaya karâr vermişti. İki kardeş dışarı çıkıp şadırvanın şakırdayarak akan serin sularından abdest aldılar. Sonra da odalarına bırakılmış olan iki

Buhara seccâdesini yere serip tâ sabah ezânını işitinceye kadar namaz kıldılar. Diğer misâfir odalarının da kandilleri yanıyor, küçük pencerelerden tekkenin önündeki meydanlığa titrek ve loş ışıklar yayılıyordu. Belli ki, onlar da gece ibâdetine kalkmışlardı.

*

Ertesi gün **Şeyh Efendi** ile konuşan **Savcı Bey** Kur'ân-ı Kerîm'i asılı olduğu yerden kaldırtmıştı. Böylece **Osman Bey**'in ilk günkü yol yorgunluğu üzerine bütün bir geceyi uykusuz geçirdiğini hesâb ederek onun yatıp istirahat etmesini sağlamak istemişti. Fakat gece yarısından sonra alışkın olduğu gece namazı için kalktığında O'nu yine yatağının üzerine oturmuş düşünürken görünce canı sıkılarak:

"- **Osman,** yoksa bu akşam da mı uyumadın?! Peki ama buna sebeb ne? Niçin kendini harâb ediyorsun? Ne derdin var senin? Niçin bana söylemiyorsun?!" diye kardeşine çıkıştı.

Savcı Bey ile **Osman Bey** arasında en az kırk yaş fark olduğundan kardeş olmalarına rağmen ağabeyisi ona çok kere bir baba gibi davranırdı.

Osman Bey, ağabeysini yatıştırmak için sâkin fakat ciddi bir sesle:

"- Bu akşam daha mühim bir sebeb var ağam, kızma!.. Dinlersen bana hak verirsin!" dedi.

Savcı Bey, aceleyle sordu:

"- Neymiş o daha mühim sebeb?!"

Osman Bey aslında ağabeysine bu akşamki uykusuzluğunun sebebini îzâh etmek istemiyordu. Fakat böyle yapsa, ağabeysi O'nun hakkında yanlış düşünecek, belki de bir kıza gönül verdiğini sanacaktı. Bu endişe ile:

"- Henüz yatağa girmiştim ki, gâyet garib bir rüyâ gördüm. Fakat hiçbir mânâ veremedim. Bu yüzden bir daha uyuyamadım. Yatağın içinde bir hayli sağa sola döndükten sonra gözlerime uyku girmeyince kalkıp oturmaya mecbûr kaldım" dedi.

Savcı Bey, kardeşinin uykusunu kaçıran rüyâyı merâk etmeye başlamıştı. "Acaba, korkunç bir şey mi gördü?!" diye düşünüyordu. Bu hisle:

"- Belki bu rüyânın mânâsı senin zannettiğin gibi değildir. Hele bir anlat bakalım şu rüyâyı!.." dedi.

Osman Bey:

"- Ben bir şey zannetmedim ağam!" dedikten sonra rüyâsını anlatmaya başladı:

"- Gördüm ki; göbeğimden bir su çıkıyor... Bu su, gitgide çoğalarak nihâyet geçit vermez bir nehir oldu. Sonra da bu nehrin kenarından bir ulu çınar belirdi. Öyle bir çınar ki dalı budağı her tarafa yayılmış, tepesi göklere doğru gözün göremeyeceği kadar yükselmiş!.. Sonra bu çınarın altındaki gölgelikte her renk ve cinsten insanların toplanarak neş'e içinde gülüşüp oynaştıklarını gördüm. Hayran hayran bu manzarayı seyrederken karşıdan **Şeyh Edibâlî Hazretleri**'nin tebessüm ederek yanıma gelmekte olduğunu farkettim. Tam yanıma yaklaştığı sırada hazretin koynundan göz kamaştıran pırıltılarla pırıldıyan bir ayın çıktığını ve gelip benim koynuma girdiğini gördüm!.." dedi.

Savcı Bey bu gerçekten garib rüyâya hiçbir mânâ veremedi. Sadece onun hayırlı bir rüyâ olduğunu söyleyebildi.

"- Sabah olsun da Şeyh Efendi Hazretleri'ne soralım!" dedi.

Osman Bey:

"- Hayır ağam!.. Sakın ha!.." diye îtirâz etti.

Şeyh Efendi'den haddinden fazla utanıyor ve onu böyle şahsî işlerle meşgûl etmenin doğru olmayacağını düşünüyordu. **Savcı Bey** O'nun bu hislerini gâyet iyi anlamış ve bu yüzden de sükût etmişti. İki kardeş yine ibâdete dalarak sabahladılar.

Şeyh Efendi'nin sabah namâzından sonra misâfirlerle kısa bir sohbet yapmak âdeti idi. O gün de tekkenin mihrâbında nurlu yüzünü cemâate dönerek sohbete başlamıştı.

Namazı ilk safta kılan **Osman** ve **Savcı** Beyler, tam Şeyh Efendi'nin karşısında bulunuyorlardı. Va'z henüz başlamıştı ki, **Osman Bey**'e tatlı bir uyku bastırdı. Gözleri yumuluyor ve başı önüne düşüyordu. Şeyh Efendi yüce Peygamberimizin ahlâkının üstünlüğünü öyle güzel anlatıyordu ki, dinleyenler mest olmuşlardı. **Osman Bey**'in böyle bir mecliste kendine hâkim olamayarak uyuklamasının çok ayıp olacağını hesâb eden **Savcı Bey,** kardeşine bir iki sefer dirseği ile dokunmaya mecbûr kalmış, bereket versin ki; O'nun bu hareketini kimse görmemişti.

Nihâyet **Osman Bey,** bastıran tatlı uykudan kurtulmak için elini elbisesinin altına sokarak dâimâ kuşağının arasında bulunan hançerinin ucunu kimseye hissettirmeden hafif hafif, baldırına değdirip batırmaya başlamıştı. Böylece bastıran uykudan kurtulmaya çalışıyordu.

Sohbet bitip de herkes birer birer Şeyh Efendi'nin elini öpmeye kalkınca **Osman Bey** baldırında hafif bir sızı hissetmiş fakat aldırış etmemişti. Tam el öpmek sırası kendisine gelince karşısına gelen bu levent endamlı genci yukarıdan aşağıya süzen Şeyh Efendi müridlerinin alışık olmadığı derecede yüksek bir sesle:

"- Ooo!.. Sen bu halde mi namazı kıldın evlâdım!.." deyince herkes **Osman Bey**'e bakmış, **Osman Bey** de ne olduğunu anlamadan âniden yakalanan bir suçlu gibi kıpkırmızı olmuştu. Acabâ Şeyh Efendi niçin böyle söylüyordu?! **Osman Bey** utancından âdetâ titriyordu. Şeyh Efendi eliyle onun çakşırını göstererek:

"- Bu kan lekeleri ne evlâdım?!" demeseydi yine de durumu anlamayacaktı. Eğilip elbisesinin onun gösterdiği kısmına bakınca kan lekelerini o da görmüştü.

"- Bunlar namazdan sonra oldu, Efendi Hazretleri!" diyebildi.

Şeyh Efendi:

"- Öyleyse namazın sahihtir. Yeniden kılman gerekmez!.. Fakat bunlar nereden çıktı. Bir yerin mi ka-

nadı?!.." diye sordu.

Osman Bey sıkıla sıkıla anlattı ve anlaşılan farkına varmadığı için baldırını kanattığını söyledi. Bunun üzerine Şeyh Efendi hayret ederek:

"- Peki neden uykun bastırdı. Bu akşam da uyuyamadın mı?.. Yoksa odanız, yatağınız rahat değil mi?!" diye sordu.

Osman Bey şimdi daha fazla utanmış ve heyecanlanmıştı.

Şeyh Efendi'ye niçin uyuyamadığını nasıl îzâh edebilecekti. Efendi ile sıkılmadan rahatça konuşamıyordu ki, rüyâsını anlatabilseydi. Bu hâli gören **Savcı Bey** O'nun imdâdına yetişerek söze karıştı ve Şeyh Efendi'ye kardeşinin uykusunu kaçıran garib rüyâyı bir güzelce anlattı.

Rüyânın anlatılması bittiği zaman Şeyh Efendi'nin yüzünün rengi değişmiş, dalgın dalgın **Osman Bey**'i seyrediyordu. **Osman Bey** ise utancından başını yerden kaldıramıyordu. Bütün cemaat de kulak kesilmiş, bu garib rüyâya ne mânâ verileceğini merakla bekliyorlardı.

Şeyh Efendi bir müddet böylece kaldıktan sonra daldığı âlemden ayılır gibi:

"- Tebrike şâyânsın Beyzâdem!.." dedi ve devâm etti:

"- Göbeğinden çıkan su senin soyun sopundur, O'nun çoğalacağı ve yüz yıllarca devam edeceği anlaşılıyor. O nehrin kenarındaki ağaç da senin elinle kurulacak kudretli bir devletle tâbîr olunur. Öyle bir devlet ki; kıyâmet alâmetleri ortaya çıkmadıkça sarsılıp yıkılmayacak. O kadar yüce!.. Her tarafa dal budak salacak, yâni Dünya'nın en büyük kısmına sâhib olacak! O'nun sâyesinde çeşitli milletler mes'ûd ve bahtiyar olarak yüz yıllarca yaşayacaklar. O ağacın altında gördüğün neş'eyle kaynaşan insanlar da, devletinin idâre edeceği muhtelif topluluklardır. Onlar senin kuracağın devletin sağlayacağı adalet ve huzur içinde yaşayacaklar

demektir. Bu sana Allah'ın bir lütfu, bir mükâfatıdır ki; buna evvelsi akşam O'nun büyük kitâbına gösterdiğin hürmet sâyesinde nâil olabildiğin zannolunur. Fakat bu rüyâda sana bir değil, iki mükâfat görünüyor. Bu çifte mükâfatın biri o kurulacak muazzam devlet, diğeri de benim kızımdır!." dedi.

Şeyh Efendi sözünün bu noktasına geldiği zaman, herkes hayrete kapılmış **Osman Bey** ise, başını utancından o kadar önüne eğmişti ki; sanki O'nu içine sokup gizleyeceği bir yer arıyordu. Şeyh Efendi tâbîrine devâm etti:

"- Evet, bu çifte mükâfatın ikincisi de benim kızım **Mâl Hatun**'dur. Allah O'nun da sana verilmesini takdîr etmiş!.. Rüyân bunu gösteriyor. Benim koynumdan çıkıp senin koynuna giren parlak ışıklı Ay'ın tâbîri de budur!" dedi ve ilâve etti:

"- Allah seni öyle iki mükâfatla lütuflandıracak ki; bunlar her kula nasîb olmaz!.. Dileriz bütün Müslümanlar için hayırlı olsun!.. Yalnız kızımın sana verilmesinden dolayı azılı bir düşmanla hesaplaşman gerekeceğini unutmamalısın!.. Allah yardımcın olsun!.."

Osman Bey bu azılı düşmanın Eskişehir Bey'i olduğunu derhal kavramıştı.

Şeyh Efendi ellerini kaldırarak **Osman Bey**'in kuracağı devletin bütün Müslümanlar için hayırlı olmasını dileyen bir duâya başlamıştı. Cemaat de bu müjde karşısında coşmuş hayran hayran **Osman Bey**'i süzerek:

" — Amin!.. Amin!.." diye bağırıyordu.

Başını iyice önüne eğmiş bulunan **Osman Bey** küçük Ahî Tekkesi'nden dışarılara taşan o gür "Amin!.." seslerini sanki hiç duymuyordu. Hayâli, Konya'daki Mevlevî Tekkesi'nde **Mevlâna Hazretleri**'nin O'na bu müjdeyi ilk olarak verdiği o heyecanlı sahneye sürüklenmişti. O büyük velî ile karşısındaki **Şeyh Edibâli**'yi âdetâ üst üste çakışmış iki görüntü gibi seyrediyordu. Sonra birden ufku o kadar genişlemişti ki; sanki o kü-

çük Ahî Tekkesi'nde değil de geniş bir sahrâda bu yordu. İslâm Âlemi'nin gelmiş geçmiş bütün seçkin oraya toplanmış kendisini tebrîk ediyor ve hayır larıyla sırtını sıvazlıyorlardı.

Bu çifte mükâfatın müjdesinin sarhoşluğu bambaşka bir âleme dalan **Osman Bey**, kendine diği zaman duâ bitmiş, **Şeyh Edibâlî Hazretleri** bir tebessümle kendisine bakıyordu!..

IV
BASKIN BASANINDIR

Eskişehir yakınındaki İnönü'de büyük bir ziyâfet tertiblenmişti. Dâvetliler, civâr beyliklerin ileri gelenleriyle komşu tekfurlardı. Böyle bir ziyâfeti vesîle edinerek o civârın söz sâhibi kimselerini bir araya toplayan İnönü tekfuru son derecede iyi bir niyetle hareket etmişti. Bu hareketiyle beyliklerle etraftaki şehir ve kasabalarının Hıristiyan ileri gelenleri arasında eksik olmayan ihtilâflı mes'eleleri halle bir zemin hazırlamak gâyesini gütmüştü.

Gerçekten bölgenin huzur ve âsâyişinin korunabilmesi, müslüman ve hıristiyan iki topluluğun arasında kurulacak bir dostluğa bağlıydı. Sık sık ortaya çıkan anlaşmazlıklar, her iki halkı da tedirgin ediyor ve zarâra sokuyordu. Hepsinin de kuvvetleri, aşağı yukarı birbirlerine denk olduğu için, ihtilâflar uzayıp gidiyor ve bir türlü halledilemiyordu.

Osman Bey bir müslüman olarak mecbûr kalmadıkça hiç kimseye kılıç çekmemek prensibine bağlı olarak hareket, ederdi. Bunun içindir ki, İnönü Tekfuru'nun dâvetine o da icâbet etmiş ve bu ziyâfete gelmiş bulunuyordu. Yanında sâdece yedi bahâdır arkadaşı vardı.

Kayı Han Aşîreti mensubları bütün komşularına o güne kadar ahlâklarının üstünlüğü ile kılıçlarının keskinliğini birçok kereler isbât etmiş bulunduklarından bu aşîret nâmına gelenler baş köşeye oturtulmuştu. Gerçekten müslüman ve hıristiyan bütün dâvetliler, onlara herkesten fazla iltifât ediyor ve alâka gösteriyorlardı.

Misâfirler neş'e içinde yemeklerini yerlerken sofraya yemek getirip götürenlerden birisi tam da **Osman Bey**'in yanında oturan İnönü Tekfuru'nun kulağına eğilerek bir şeyler fısıldadı.

Bir topluluk içinde birinin kulağına eğilip bir şey söylemek son derece ayıp bir iş değil miydi?!. Böyle bir hareket orada bulunanlara karşı bir nezâketsizlik olmaz mıydı?!. Bunu böyle seçkin bir dâvetli grupunun hizmetinde bulunan kimselerin bilmemelerine imkân yoktu. Ortada diğerlerinden gizlenecek bir şeyler olduğu mânâsına gelen böyle bir kabalığı yapmak için çok mühim bir sebep olmalıydı.

Hizmetçinin bu hareketi karşısında bunları düşünen **Osman Bey**, İnönü Tekfuru'nun yüzünde, daha adamı yanından ayrılmadan beliren endişeli ifâdeyi görünce kuşkulanmıştı.

"- Yaramaz bir haber mi var çorbacı?!." dedi.

Müslümanlar, Hıristiyan ileri gelenlerine iltifât etmek istedikleri zaman onlara çok kimseyi besleyip doyuran bir bey mânâsına gelmek üzere "çorbacı" diye hitâb ederlerdi. Tekfur'un yüzündeki endîşeli ifâde daha da çoğalmıştı. Ne cevab vereceğini bilemiyordu. Hâlinden yemeye devâm etmekle kalkmak arasında tereddüd geçirdiği belli oluyordu.

"- Yoo!. Hayır, hayır!.." diye kekeledi.

Fakat yerinde oturamıyordu. Nihâyet yavaşça kalkıp dışarı çıktı.

Osman Bey O'nun bu hâlinden, dışarıda ehemmiyetli bir hâdise cereyân ettiğini derhal anlamıştı. Arkadaşlarına göz ucuyla işâret etti. Onlar da hemen kaşıklarını bırakıp Beyleri'nin yanına koştular. Bunlar, hepsi de birer orduya bedel gözü pek yedi yiğittiler. **Osman Bey** arkadaşlarına dönerek:

"- Dışarıda bir şeyler oluyor gâliba!.. Tetik durun!." dedikten sonra pencereye doğru yollandı.

Gördüğü manzara müdhişti. Ziyâfet yeri beş on sıra atlı ile çepeçevre kuşatılmıştı. Gitgide kuşatma çemberini daraltmalarından onların buraya dostluk için gelmiş olmadıklarını anlamakta gecikmemişti. Biraz dikkat edince bu dâvetsiz misâfirlerin kimler olduklarını anlamıştı. Zîrâ en önde kır bir at üzerine binmiş olan Eskişehir Beyi'ni tanımakta güçlük çekmedi. Yanında da Harmankaya Tekfuru **Köse Mihal** duruyordu.

Durum anlaşılmıştı. Demek ki, **Şeyh Edibalî Hazretleri**'nin kızı **Mâl Hatun**'u **Osman Bey**'e vermesi, Eskişehir'in münâfık beyini kızdırmıştı. Önce Şeyh Efendi'nin bu güzel kızını kaçırmaya teşebbüs etmiş, muvaffak olamamıştı. Sonra çeşitli baskılarla Şeyh'i rahatsız edip kızını kendisine vermeye zorlamıştı.

Şeyh'in oturduğu köy, O'nun beyliğinin hududları içindeydi. Hayat ve nâmusunu tehlikede gören **Şeyh Edibâlî Hazretleri** tekkesini Kayı Han Aşîreti'nin arâzisinde başka bir köye nakletmişti. Artık oralara sokulamayan Eskişehir Beyi, **Osman Bey**'i kıskanmaya ve O'na büyük bir düşmanlık beslemeye başlamıştı. Demek ki, şimdi de Harmankaya Tekfuru **Köse Mihal** ile birleşip burasını basmıştı.

İnönü Tekfuru'nun bunların her ikisinin toplayacağı yüzlerce silâhşöre karşı koyamayacağını biliyordu. Çünkü İnönü gayet küçük bir yerdi. Ahâlisi oldukça azdı. En fazla yüz atlı çıkarabilirdi. **Osman Bey**'i böy-

le bir yerde sıkıştırıp öldürmek veyâ en azından esîr etmek istediği muhakkaktı. Demek ki, Eskişehir Beyi hasmını lâyıkıyla tanımıyordu. Hiç, O yalnız bile olsa böyle üç dört yüz savaşçı ile kolay kolay ele geçirilebilecek bir yiğit miydi?!. Üstelik şimdi yanında cesâretçe kendisinden pek de geri kalmayacak yedi bahâdır can yoldaşı vardı.

Osman Bey, Eskişehir Beyi ile tam bir hesablaşmanın günü geldiğini anlamıştı. Pencereden çekilip de karârını arkadaşlarına bildirdiği sırada gözlerinin içi gülüyordu.

Yedi levend endamlı arkadaşıyla tam ziyâfet yerini terkediyordu ki; İnönü Tekfuru nefes nefese içeri girdi. Yüzünde boncuk boncuk terler vardı. Çok sıkıntı çektiği belliydi. **Osman Bey**, O'nun bir şey söylemesine meydan vermeden:

"- Eskişehir Beyi senden beni kendisine, teslîm etmeni istiyor değil mi?!." dedi.

İnönü Tekfuru, **Osman Bey**'in bunu nereden bilebildiğine hayret etmişti. Fakat verecek bir cevab bulamıyordu. Kendisinin de bu baskınla alâkası olduğunun zannolunmasından korkuyordu. Yemektekilerin çoğu kuşatıldıklarını ancak bu konuşma üzerine anlayabilmişlerdi. Ev sâhibi onlara dönüp:

"- Misâfirimizi onlara vermeyelim. Düşmana hep berâber karşı koyalım!.." dedi.

Kapıdan çıkarken Tekfurun bu sözlerini duyan ve:

"- Siz rahatınızı bozmayın çorbacı! Kimse yerinden kalkmasın! Biz kendi işimizi kendimiz görürüz!.." diye bağıran **Osman Bey** yıldırım hızıyla avluya çıkmış ve atına atlamıştı bile!..

İnönü Tekfuru'nun, tekliflerine cevab getirmek için içeri gittiğini gören ve O'nu beklemekte olan kuşatmacılar, **Osman Bey** ve yedi bahâdır arkadaşının şimşek gibi bir sür'atle üzerlerine saldırmasıyla şaşkına döndüler. Sekiz atlının, dört yüz kişinin teşkîl ettiği

bir kuşatma çemberine saldırması akıl alacak bir şey değildi. Düşman önce onları kendisine saldıracak asıl kuvvetin öncüleri sanmıştı. Fakat hayır, işte hepsi bu kadardı. Arkalarından gelen yoktu!..

Osman Bey ve arkadaşlarının her birinin payına elliden fazla düşman düşüyordu. Keskin kılıçlarını bir şimşek hızıyla kullanan bu bahâdırlar yanlarına yaklaşanı bir darbede atından aşağı deviriyorlardı. Hele **Osman Bey** o uzun koluyla kılıcını müdhiş bir sür'atle kullanıyor ve atının arka ayakları üzerinde fırıldak gibi dönerek dört tarafını kuşatmış olan düşmanlarına göz açtırmıyordu. Savaş başlayalı henüz on beş yirmi dakika olmamıştı ki; çember yarılmış, düşman bir çok ölü ve yaralı vermişti. **Osman Bey** ve arkadaşları isteseler, çemberin yarılan bu kısmından çıkıp kaçabilirler ve böylece kuşatmayı yapan hasımlarını yine de muvaffakıyetsizliğe uğratmış olabilirlerdi. Düşman da önce onların böyle yapacaklarını sanmıştı. Hattâ Eskişehir Beyi hasmını kaçırdığına üzülmeye bile başlamıştı. Halbuki **Osman Bey** ve arkadaşları öyle düşmanın sayı üstünlüğüne bakarak savaşı terkedecek yaratılışta insanlar değillerdi.

Çemberin yarılmış olmasına aldırış bile etmeyerek diğer saflara daha canhıraş bir sûrette saldırdılar. Gâyet yakın mesâfeden vuruşulduğu için düşmanın ok kullanmasına imkân yoktu. Kullansalar dahî her birinin etrâfı arı kovanı gibi kendi adamlarıyla kaynadığından attıklarını **Osman Bey** ve arkadaşlarına isâbet ettirmelerine imkân yoktu. Kayı Hanlı'ların atlarının, arka ayakları üzerinde şâha kalkarak oldukları yerde öyle bir dönüşleri vardı ki; düşman, dört taraftan tırpanla biçilir gibi kılıçtan geçmekten kurtulamıyordu.

Ancak iki saat dayanabilmişlerdi. Yetmiş seksen kişisi can vermiş, bir o kadarı da ellerini kaldırarak teslim olmuştu. Geri kalanı ise, çoktan kaçmıştı. Eskişehir Bey'i ne ölü ve yaralıların ve ne de esirlerin arasın-

da vardı. Demek ki, savaşın en kızgın anında kimseye farkettirmeden sıvışmıştı. Yalnız Harman Kaya Tekfuru **Köse Mihal** alıkonulmuş, fakat O'na da kılıcı iâde edilmişti.

Savaş bitinceye kadar ziyâfet yerinden dışarı çıkamayan diğer misafirler **Osman Bey**'i tebrîke koşuştular. İnönü Tekfuru da bunlar arasındaydı. Acabâ hem O'nu ziyâfete çağırmış ve hem de hasmına haber vermiş olduğunu zannedip kendisine herhangi bir cezâ vermeye kalkışacak mı diye tir tir titriyordu. Halbuki **Osman Bey** O'nun son derece iyi bir niyetle hareket ettiğinden emin bulunuyordu. Bu sebeble İnönü Tekfuru:

"- Aman **Osman Bey**!.. Sakın bu hâine sizin burada olacağınızı benim haber verdiğimi sanmayınız! Ben O'nu çağırmamıştım bile!.. Nereden haber aldı bilmem!.." diyerek özür dilemeye teşebbüs edince **Osman Bey** O'nun sözünü kesti ve:

"- Üzülme komşu!.. Nasıl haber almış olursa olsun! **Baskın, basanındır!.**" dedi.

Sonra aralarında **Köse Mihal**'in de bulunduğu adamlarına yolu işâret edip:

"- Yürüyün!.." diye bağırarak yağız atını mahmuzladı.

IV
KANLI DÜĞÜN

Osman Bey, Kayı Han Aşîreti'nin beylik çadırında eskiden babasına âid olan baş köşede kılıcına yaslanmış oturuyor ve beyliğin ileri gelen kumandanlarıyla askerî bir harekâtı plânlamak üzere müzâkerelere girişmiş bulunuyordu. **Ertuğrul Gâzî**, öleli tam on yedi yıl olmuş, o günden beri bütün yük, O'nun omuzlarına çökmüştü.

Beylik, artık o eski küçük beylik değildi. Hududları bir hayli genişlemiş, düşmanları da oldukça çoğalmıştı. Bu yüzden karşı karşıya bulunulan güçlükler, **Ertuğrul Gâzî** zamânındakilerle kıyâs edilemeyecek derecede büyük ve karışıktı. O günkü toplantıya iştirâk edenler, **Abdurrahman Gâzî, Uygur Alp, Kogür Alp, Turgut Alp** ve **Akçakoca** gibi çoğu babasının zamânından kalma yaşlı ve tecrûbeli kumandanlardı. Çeşitli fikirler ileri sürülmüş ve müzâkereler bir hayli uzamıştı. Çünkü son derecede ehemmiyetli bir askerî harekât plânlanıyordu.

Müzâkerelerin en hareketli bir ânında kapıdaki muhâfızlardan biri içeri girmiş ve **Osman Bey**'i selâmladıktan sonra:

"- **Köse Mihalzâde Dimitri Bey**, babası nezdinden mühim bir haberle elçi olarak gelmiş. Huzûrunuza kabûl olunmak diler Gâzî Hazretleri!. İçeri alayım mı?" demişti.

Osman Bey'e Eskişehir Beyi'nin İnönü'ndeki meşhûr baskınını darmadağın ettiğinden beri "Gâzî" diye hitâb edilmekteydi. Yıldızını birdenbire alabildiğine parlatan o büyük başarısı sebebiyledir ki, bir yıl sonra vefât eden babasının yerine geçerek beyliğin idâresini O'nun almasına hiçbir îtirâz eden çıkmamıştı. Kendisinden en az kırk yaş daha büyük olan ağabeyisi **Savcı Bey** ve hâlâ sağ olan amcası **Dündar Bey** dururken aşîretin başına genç yaşta O'nun geçmesinde, bu İnönü'ndeki başarısının rolü büyük olmuştu.

Köse Mihal de O'na bu zaferin bir hediyesiydi. **Osman Bey**, ona bir esir gibi değil de, sanki bir arkadaş gibi davranmıştı. Ortada hiçbir ciddî sebep yokken münâfık Eskişehir beyi ile birleşerek kendisine kılıç çeken bu eski düşmanını eline geçirdikten sonra O'nu tesellî eden, kılıcını iâde edip tekrar yerine göndermeye kalkışan **Osman Bey** bu suretle isbât etmiş olduğu üstün ahlâkıyla **Köse Mihal**'i kendisine hayran bırakmıştı. Hıristiyanların ele geçirdikleri esirleri, aralarındaki kadın ve çocukları bile ayırdetmeksizin kılıçtan geçirdikleri bir devirde bu asîl davranış, O'nun bir Hıristiyan olarak aklının alacağı bir iş değildi.

Osman Bey'in ahlâkındaki yüceliği, O'nunla geçen birkaç günlük berâberliği esnâsında yakînen gören **Köse Mihal**, biraz dikkat edince bu meziyetlerin O'nun büyük bir teslîmiyetle inanıp bağlandığı İslâm Dîni'nden ileri geldiğini farketmekte gecikmemişti. Gerçekten esirlere fenâ muâmele edilmesini şiddetle yasaklayan, bu büyük dindi. Onda daha nice nice üstün ahlâk kaideleri vardı, bunları öğrenen **Köse Mihal** derhal şehâdet getirerek Müslüman olmuştu.

Karşısındaki muhâfızın bir cevab beklediğini çoktan unutan **Osman Bey**, yine hayallere dalmış-

tı. O böyle dalgın dalgın düşünmeye başladığı zaman etrâfındakiler hiç konuşmaz ve sabırla beklerlerdi. Yine böyle olmuştu. **Osman Bey** sanki, **Köse Mihal**'in müslümanlığı kabûl ettiği o günkü heyecanlı hâlini yeniden görüyordu. Gerçekten **Köse Mihal**, çocuk gibi sevinerek yerinde duramıyor ve verdiği karârı derhal âleme îlân etmek istiyordu.

"- Şimdiye kadar bu yüce din ve onun şerefli mensublarına karşı pek çok düşmanca hareketlerde bulundum. Şimdiden sonra da onun için savaşarak günâhlarımı ödemeliyim!.." diyor ve:

"- Ah ben ne aptalmışım!.. Bir olan Allâh'ı bırakıp da O'nun sâdece bir peygamberi olan **Hazret-i Îsâ**'ya tapmışım!.. Taş ve tahtadan uydurma heykeller karşısına geçip de yıllarca gûyâ ibâdet etmişim!.. Yalnız bu olsa; bir de O'nun yânî **Hazret-i Îsâ**'nın haşa, haşa, Allâh'ın oğlu olduğunu iddia eden papazlara kanmışım!.. Nasıl olmuş da Allâh'ın, İslâmiyet'in öğrettiği gibi ulaşılmaz bir yücelikte ve hiçbir varlığa benzemez olması gerektiğini düşünememişim!.. Ah ben ne aptalmışım, ne aptalmışım!.." diye döğünüyordu.

Osman Bey O'nun bu samîmî dönüşünü görünce, zekî bakışlı gözleri **Köse Mihal**'den İslâmiyet hesâbına akla kolay kolay gelmeyecek bir tarzda faydalanmayı mümkün kılacak ciddî bir plânın heyecânıyla ışıldamış ve O'na şöyle demişti:

"- Şimdiye kadar İslâmiyet aleyhine çalışmış olmana hiç üzülme!.. Allah, inşallah onların hepsini affetmiştir. Şu anda anandan yeni doğmuş gibi günahsızsın!.. Yüce Kur'ân'ın bize bildirdiği böyledir. Müslüman olmayan bir kimse, Müslümanlığı kabûl ettiği anda, o vakte kadar hiçbir günâh işlememiş gibi olur. Bunun tek istisnâsı kul haklarıdır. Üzerinde böyle bir hak varsa Allah ömür verdiği takdirde onları da sâhibleriyle helâlleşir halledersin!.."

Köse Mihal bu açıklamaya son derece sevinmiş, **Osman Bey**'in boynuna sarılarak duyduğu heyecan-

dan hüngür hüngür ağlamaya başlamıştı.

Osman Bey, O'nu teskîn ederek sözlerine devam etmiş ve:

"- Üzülme!.. Ben, senin Müslümanlığa hizmet edebilmen için çok güzel bir plân düşündüm. Dinle bak!.. Bir kere senin Müslümanlığı kabûl ettiğini hiç kimseye duyurmayalım!.."

Köse Mihal hayret ve heyecanla dinliyordu. **Osman Bey** devamla:

"- Azîzim, senin bir erkek evlâdın var mı?" diye sormuştu.

Köse Mihal'in:

"- Evet, ellerinizden öper, **Dimitri** adında yedi yaşında bir oğlum var!" diye cevab vermesi üzerine memnûn olan **Osman Bey**:

"- Çok güzel!.. Onu bana gönderirsin!.. Sonra sağda solda mahsus dersin ki, "**Osman Bey**'den Eskişehir Beyi'ne uyarak ona düşmanlık güttüğümden dolayı beni bağışlaması ricâsında bulundum. Bundan böyle, kendisine karşı hiç düşmanlıkta bulunmayacağıma ve O'nun düşmanlarına da yardımcı olmayacağıma söz verdim. Sözüme inanmadı ve benden bir teminât istedi. Kendisine ciğerpârem evlâdımı rehine olarak teslîm ettim. Sözümden döndüğümü görürse O'na dilediği her şeyi yapabilmesini kabûl ettim. Bu sâyede tekrar Harmankaya'ya dönebildim!.."

Bu söze herkes inanır. Hattâ eski dostların olan tekfurlar bile!.. Yalnız bir müddet, evlâdına bir şey olur korkusuyla kendilerine katılmayacağını düşünür ve bu yüzden aleyhimize girişecekleri tertibleri sana da haber verip "sen de gel bize katıl!." demezler. Fakat aradan bir müddet geçince, biz, artık senden hiçbir şübhemiz kalmadığını söyleyerek oğlunu iâde ederiz. Ondan sonra aleyhimizdeki tertibleri sana da bildirirler. İşte senin hizmetin de o vakit başlar!.

Bu müddet zarfında oğlun da burada tam bir Müslüman olarak yetiştirilir. Yalnız söylemeye hâcet

yok ki; O'nun Müslüman olduğunu da aynen seninki gibi saklayıp hiç kimseye duyurmamak gerekecek!..

Böylece artık sana eskisi gibi inanmakta devâm edecek olan tekfurların, aleyhimizdeki faaliyetlerini bize günü gününe bildirerek bizimle savaşa katılmaktan daha büyük hizmetler îfâ etmek imkânına kavuşmuş olursun!.." diye plânını îzâh etmişti.

Köse Mihal de **Osman Bey**'in bu düşüncelerini çok doğru ve yerinde bularak candan minnettarlıklarla tekrar Harmankaya Tekfurluğu'na dönmüştü.

Aradan geçen onyedi sene zarfında bu plânda tasarlandığı gibi hareket edilmiş ve **Köse Mihal**'den pek büyük istifâdeler sağlanmıştı. Şimdi elçi olarak gelen **Dimitri**, O'nun henüz yedi yaşındayken gûyâ rehine olarak Söğüt'e gönderdiği oğluydu. Şimdi yetişmiş, koskocaman bir delikanlı olmuştu. O zaman **Şeyh Edibâlî Hazretleri**'nin güzel kızı **Mâl Hatun**'la yeni evlenmiş bulunan **Osman Bey**'in henüz hiç çocuğu yoktu. Bu yüzden **Dimitri**'ye gerçek bir baba gibi davranmıştı. Gerçi bazı aşîret mensubları ondan "Gâvuroğlu" diye bahsederlerdi. Fakat, Beyleri'nin O'na gösterdiği alâkayı bildiklerinden yüzüne karşı en küçük bir kabalığa meydan verilmezdi. Bilâkis küçük **Dimitri** dâimâ aşîret beyinin oğlu gibi muâmele görürdü.

Burada iki yıl misâfir kalmıştı. Müslümanlığın bütün îcâblarını öğrenmiş ve tam bir Müslüman gibi yetişmişti. Çünkü **Osman Bey**, bir hocayı vazîfelendirerek ona gizliden gizliye ders verdirmişti. Koca Söğüt'te bunu bilen bir tek kişi bile yoktu. Herkes O'nu hâlâ "Gâvuroğlu" sanıyordu. Halbuki o çoktan **Mihaloğlu Dimitri**'likten çıkmış, **Mihaloğlu Mehmed Bey** olmuştu.

Harmankaya'ya döndükten sonra O da babası gibi müslümanlığını gizlemeye başlamıştı. Fakat Söğüt'ü çok özlüyor ve Türk arkadaşlarını arıyordu. Bu yüzden babası sık sık bir bahâne bulup onu Söğüt'e yollardı. Yaşı biraz daha büyüyüp de, iş görecek hâle gelince

artık Harmankaya Tekfurluğu ile **Osman Bey**'in beyliği arasında bir nevî elçi durumuna girmişti. Hemen her seferinde tekfurların Türkler aleyhine hâinâne bir teşebbüsünü bildirir ve getirdiği haberler de hemen hemen dâimâ doğru çıkardı. Fakat Söğüt'e Hıristiyan Rum kıyafetiyle gelir ve **Osman Bey**'le dâimâ yalnız olarak görüşürdü.

Şimdi böyle kalabalık bir zamanda O'nu nasıl huzûruna kabûl edebileceğini düşünen **Osman Bey**, ciddî bir merâka kapılmıştı. Çünkü, **Dimitri**, **Osman Bey** çadırda yalnız olmadıkça hiçbir zaman O'nun yanına girmeye asla teşebbüs etmez, müsâid bir zamânını beklerdi. Bu defa çadırın böylesine kalabalık olduğu bir zamanda niçin içeri girmek istiyordu. Acabâ beklemesini imkânsız kılan çok mühim bir haber mi getirmişti?!. Gerçi kumandanlar ondan çekinerek görüştükleri mes'eleyi derhal kapatıp sözü keserlerdi. Fakat O, getirdiği haberi böyle herkesin içinde nasıl söyleyebilecekti. Bu şimdiye kadar devâm eden usûle aykırı değil miydi?

Dimitri'yi öz evlâdı gibi seven **Osman Bey**'in şimdi kendisinin de **Mâl Hatun**'dan olmuş **Alâeddin** ve **Orhan** adlarında iki evlâdı vardı. Fakat **Dimitri** yâhud **Mihaloğlu Mehmed Bey** sanki O'nun ilk göz ağrısıydı. Son derecede terbiyeli ve akıllı bir gençti. Böyle bir anda huzuruna kabul olunmasını istediğine göre ortada ciddî bir iş olmalıydı. Karşısındaki muhâfız vereceği emri beklerken bunları düşünen **Osman Bey**:

"- Bırakın gelsin!.." dedi.

Fakat biraz sonra çadırdan içeri girerek kendisine doğru ilerlemekte olan **Dimitri**'yi görünce merak ve hayreti bir kat daha arttı. Çünkü o tepeden tırnağa bir müslüman kıyâfetine bürünmüştü. O'nu bu kıyâfette ilk defâ görüyordu. Dikkat etmese, kendisini az kalsın tanıyamayacaktı. Kumandanların çoğu ise, gür bir sesle verdiği selâmı almış, fakat O'nun kim oldu-

ğunu farketmemişlerdi bile. Keçe külahı üzerine yarım sarılmış abânî sarığı ile O'nu bir Türk beyzâdesinden ayırdetmeye imkân yoktu. **Osman Bey**'in eğilip hürmetle elini öpen **Dimitri** O'nun yüzündeki merak ve hayret ifâdesini farketmişti. Bir şey sorulmasına imkân vermeden:

"- Artık **Mihaloğlu Dimitri** olarak tanınmaya tahammülüm kalmadı, Gâzî Hazretleri!.. İzin verirseniz bundan böyle **Mihaloğlu Mehmed** olarak saflarınızda yer almak ve dînime açıktan açığa hizmet etmek dilerim" dedi.

Gâyet kararlı konuşuyordu. Güngörmüş ihtiyar kumandanlar müzâkereyi kesmiş, dikkatle O'na bakıyorlar ve "Ne oluyor?!." diye merâk ediyorlardı.

Osman Bey, son derecede yumuşak bir sesle:

"- Peki babana danıştın mı oğlum!.." dedi.

Eski Türklerde bir kimse öz oğlu veya kızı olmayan bir kimseye "oğlum" veya "kızım" diye hitâb etmezdi. Aynı şekilde, küçükler de "amca" "dayı" "hala" "teyze" gibi kelimelerle ancak gerçekten amca, dayı, hala ve teyzelerine hitâb edebilirlerdi. Karşısındakinin ismini sonuna yerine göre "bey" "beyefendi" veya "hanım" "hanımefendi" gibi kelimeler getirerek konuşmak varken amca, dayı, hala veyâ teyze demek çok büyük bir nezâketsizlikti. Bu hususta büyük küçük farkı da aranmazdı. Ancak bir büyük, karşısındakine "oğlum" veya "kızım" derse bu nezâketten de öteye bir iltifât sayılırdı..

Bu yüzden **Osman Bey**'in kullandığı "oğlum" kelimesi Mihaloğlu'na O'nun sesindeki yumuşaklıktan daha ziyâde cesâret vermişti.

"- Evet Gâzî Hazretleri, babama danıştım. O, karârı size bıraktı. Kardeşim ne derse o olur buyurdu" dedi. Bu "kardeşim" kelimesinden, maksad **Osman Bey**'di. Onlar **Köse Mihal** ile, O Müslümanlığı kabûl ettiği günden beri birbirlerinden böyle bahsederdi. **Osman Bey**'in aldığı bu cevab karşısında tebessüm

etmesi, muhâtabının cesâretini bir kat daha arttırmıştı.

"- İzin verirseniz babam da artık yüce dînimize hizmet yolunda kardeşiyle birlikte açıktan açığa çalışmak istiyor!" diye ilâve etti.

Bu son cümle, **Osman Bey**'in yine derin derin düşüncelere dalmasına sebeb olmuştu. Çünkü demek artık **Köse Mihal Bey** bugüne kadar oynadığı muazzam rolü terketmek ve İslâm'a herkesin gözü önünde, âşikâre hizmet etmek istiyordu. Buna karar vermek kolay değildi. **Osman Bey** düşmanlarını ortadan kaldırırken ondan ne büyük yardımlar görmüştü. Gerçekten tekfurların, aleyhindeki bütün plânlarını O'na vaktinden evvel haber veren **Köse Mihal** değil miydi? **Osman Bey**'in hayâli birden yıllarca evveline gitmişti.

Aşîretin reisliğine henüz geçmişti ki, Kolca Hıristiyanları Kayı Hanlı'lara rahat ve huzur vermemeye başlamışlardı. Sık sık yaylaya gidip gelen sürülerine saldırır, ellerinden gelen her fenâlığı yapmaktan geri kalmazlardı. Kolca, Bizans'a âid küçücük bir kale idi. Gerçi, burasının saldırgan sâkinlerine hadlerini bildirmek Osmanlı Beyliği için basit bir işti. Fakat Kayı Hanlı'lar, böyle küçük mes'eleler için kan dökmek istemediklerinden sabrediyorlardı. Ne yazık ki; düşman onların bu sabrını yanlış anlamış, kendilerinden çekinildiğini sanmıştı. Bundan cesâret alarak tecâvüzlerini daha da ileriye vardırınca kendilerine bir ders vermek gerekmişti.

Bu iş için vazifelendirilen **Abdurrahman Gâzî** yanına yiğitlikte kendinden aşağı kalmayan yetmiş kadar arkadaşını alarak Kolca'ya bir baskın hazırlamıştı. Kolca, İnegöl Tekfuru'nun arâzisinde idi. **Abdurrahman Gâzî**'nin plânını her nasılsa öğrenen bu Tekfur, O'nun geçeceği yol üzerinde bulunan ve Ermeni Derbendi denilen yerde pusuya yatmıştı.

Köse Mihal'in gizliden gizliye müslümanlığı ka-

bûl ettiğini bilmeyen civardaki tekfurlar ondan hiçbir sırlarını saklamazlardı. Bu sebeple İnegöl Tekfuru'nun Kayı Hanlı'lara kurduğu pusuyu öğrenen **Köse Mihal** bu haberi emin bir adamı vâsıtasıyla sür'atle **Osman Bey**'e ulaştırmıştı.

Aldıkları bu haber üzerine Ermeni Derbendi'ne gâyet ihtiyatlı olarak yaklaşan Kayı Hanlı'lar gâfil avlanmaktan kurtulmuşlar ve aksine düşmanlarına ağır bir zâyiât verdirmişlerdi. Yalnız bir şanssızlık eseri olarak **Savcı Bey**'in çok sevdiği genç oğlu **Bay Hoca** her nasılsa burada şehîd düşmüştü. **Bay Hoca,** Kayı Hanlı'lardan ilk şehîd olan beyzâde idi. Herkesin çok sevdiği bu kıymetli gencin umulmadık şehâdeti, kaçan düşmanın tâkibinden ve Kolca'nın basılmasından vazgeçilerek geri dönülmesine sebeb olmuştu.

Fakat **Osman Bey** bu geri dönüşü doğru bulmamış ve Kolca'yı uslandırmak karârından vazgeçmemişti. Ona göre ölen ölür, fakat sağ kalanlar mukaddes gâyeden vazgeçmeyip hedeflerine doğru yürümeye aynı azimle devâm ederlerdi. Bu yüzden az bir müddet sonra yanına aldığı üç yüz atlı ile Kolca'yı kuşatmış ve kısa süren bir savaştan sonra burasını da beyliğe katmıştı. Kolca'lılar O'nun keskin kılıcına karşı koyamayıp kalelerini teslîm etmek zorunda kalmışlardı...

Kolca'nın intikamını almak isteyen İnegöl Tekfuru, Karahisar Tekfuru ile de anlaşarak **Osman Bey** aleyhine bir savaş hazırlığına girişmişti. Karahisar'ı vaktiyle **Ertuğrul Gâzî** fethederek Selçuklu Sultanı'nın hükmüne sokmuştu. Fakat burası zamanla idaresizlik yüzünden tekrar Hıristiyanların eline geçmişti. Bu iki tekfurluğun kendi aleyhindeki faaliyetlerini yine **Köse Mihal** vasıtasıyla günü gününe haber alan **Osman Bey** de boş durmamıştı. Düşmanın üzerine gelmekte olduğunu öğrenince O da kendi kuvvetlerini toplayarak bu müşterek düşman kuvvetlerinin etrâfa herhangi bir zarar vermelerine imkân bırakmamak üzere onları Eğrice Derbendi denilen yerde çevirmişti. Sabahtan ak-

şama kadar süren kanlı bir savaş sonunda kendi kuvvetlerinden birkaç misli fazla olan düşmanını târumâr etmişti. Fakat bu savaşta da ne yazık ki, babası kadar sevdiği ağabeysi **Savcı Bey** şehîd olmuştu.

Savcı Bey büyük bir çınarın altında şehîd düşmüştü. Geceyi orada geçiren askerler, o gece bu çınarın üstüne sabaha kadar yeşil ışıklar halinde nûr yağdığını görmüşlerdi. **Savcı Bey** önce şehîd olduğu bu çınarın altına gömülmüştü. Halk bu mübârek şehîdin altına gömüldüğü çınarın dallarına geceleri kandiller asmaya başlamıştı. Bu yüzden oraya "Kandilli Çınar" adı takılmıştı. **Osman Bey** sonradan, sevgili ağabeyisinin naaşını Söğüt'e naklettirerek babasının yanına gömdürmüştü. Fakat halk O'nun şehîd düştüğü yere hâlâ aynı alâkayı göstermeye devâm ediyordu.

Savcı Bey'in ölümü **Osman Bey**'in bağrını dağlamıştı. Fakat şahsî intikam hissiyle hareket etmek, inancına uymadığı için sabrediyordu. Ama ne İnegöl Tekfuru ve ne de Karahisar Tekfuru rahat duruyorlardı. Yine gizliden gizliye Osmanlılar aleyhine binbir tertîbe baş vurmaktan geri kalmıyorlardı. Onların bütün bu faaliyetleri **Köse Mihal**'in gönderdiği haberciden öğrenen **Osman Bey**, nihâyet daha fazla hazırlanmalarına meydan vermeden Karahisar üzerine yürümüştü. Çetin hücûmlar sonunda kaleyi ele geçirerek böylece bir fesad yuvasını daha ortadan kaldırmıştı.

Karahisar büyükçe bir yerdi. Kalesi de oldukça sağlamdı! Fakat Osmanlıların şehidliğe severek kucak açan yiğitlerinin aşamayacağı bir engel mi vardı? Burasının alınması Osmanlı Beyliği'nin arâzîsini hayli büyütmüş ve çıkarabileceği asker sayısını da oldukça arttırmıştı. Bu durumda Osmanlılardan çekinmeye başlayan civardaki tekfurlar, savaşta elde edemediklerini çeşitli hîlelerle elde etmeye kalkışmışlardı. Fakat onların her birinin tertibini **Köse Mihal** vâsıtasiyle anında öğrenen Osmanlılar, her yere Hızır gibi yetişmiş ve her düşman hîlesini netîcesiz bırakmışlardı. Göynük, Mu-

durnu, Sorgun ve Taraklı Yenicesi bu sûretle Osmanlı Beyliği'ne katılmıştı.

Artık civarda Osmanlı Beyliği'nin bileğini bükebilecek bir kuvvetin mevcûd olmadığı belli olmuştu. Şimdi her halde **Köse Mihal** de bu kanaatle artık açıktan çalışmak istemekte idi.

Düşüncelerinde bu noktaya gelen **Osman Bey** birden **Köse Mihal**'in, karşısında duran oğlunu hatırlayarak başını kaldırdı ve:

"- Sırf bunu söylemek için mi buraya kadar geldin kardeşimin oğlu?.." diye sordu.

"- Hayır Gâzî Hazretleri!.. Asıl geliş sebebim başka!" diye söze başlayan Mihaloğlu, sonra şöyle devam etti:

"- Düşmanlarımız bizimle mertçe başa çıkamayacaklarını anlayınca yeni ve şeytânî bir hîleye başvurdular. Bilecik Tekfuru ile olan dostluğumuzdan istifâde ederek sizi müdhiş bir pusuya düşürmeyi plânlamışlar."

Gerçekten Bilecik Tekfurluğu ile Kayı Hanlılar tâ **Ertuğrul Gâzî** zamânından beri karşılıklı bir dostluk içinde yaşamaktaydılar. Aralarında altmış yıldan beri devam eden bir anlaşma vardı. Bu güne kadar iki tarafın da harfiyyen riâyet ederek bir kere bile ihlâl etmedikleri bu anlaşma şuydu:

Bilecik, Selçuklu Devleti tarafından Söğüt'le **Ertuğrul Gâzî**'ye verilmiş olan Domaniç Yaylası'nın yolu üzerindeydi. Her bahar, sürüleriyle yaylaya çıkan Kayı Hanlılar, dâimâ buradan geçerlerdi. Beyliğin bütün eşyâlarını Söğüt'ten yaylaya, yayladan Söğüt'e taşımak bir hayli külfetli oluyordu. Bu yüzden Bilecik Tekfuru ile bir anlaşmaya varılarak aşîretin bazı ağır eşyâları yayladan dönünceye kadar Bilecik'te bırakılıyordu. Kayı Hanlılar, yayla dönüşü eşyâlarını geri alırken münâsib hediyelerle tekfuru memnûn ediyorlardı.

Şimdiye kadar Osmanlılarla dost kalmış ve onların hiçbir düşmanı ile birleşmemiş olan Bilecik Tekfu-

ru acabâ bu düşmanca harekete niçin âlet oluyordu?! Buna sebeb neydi?!.

Zihni bu noktaya takılan **Osman Bey,** Mihaloğlu'na sordu:

"- Peki, Bilecik Tekfuru ile aramızda eski bir dostluk ve anlaşma olduğunu biliyorsun. Şimdi durup durken tâ merhûm Gâzî babamın zamânından beri yürürlükte olan bir anlaşmayı niçin bozmaya kalkışıyor? Buna nasıl cesâret edebiliyor?!"

Mihaloğlu her şeyi en ince teferruatına kadar inceleyip öğrendikten sonra Söğüt'e gelmişti. Bundan dolayı hiç tereddüd etmeden:

"- Kendine kalsaydı, Gâzî Hazretleri" dedi, "elbette ki; cesâret edemezdi. Fakat diğer tekfurlar O'na çok büyük bir baskı yaptılar. Hattâ O, önce bir hayli diretti ve kendisine yapılan teklîfi kabûle yaklaşmadı Ne yazık ki; en sonunda onlara uymak mecbûriyetinde kaldı. Çünkü araya birçok tanınmış papaz girdi. Bunlar onu Hıristiyanlık hesâbına gayret ve fedakârlığa dâvet ettiler. Osmanlı Beyliği ile başa çıkmanın artık hiçbi imkânı kalmadığını, yapılan bütün savaş tecrûbelerinin menfî netîce verdiğini söylediler. Hıristiyanların ellerindeki birçok kale ve şehirleri kaybettiklerini îzâh ettiler **Osman Bey**'i yok etmedikçe, geleceklerinin büyük bi tehlikeye mâruz kalmaktan kurtulamayacağını bildirdiler. Bunu elde edebilmek için de kendisinin **Osman Bey**'e mevcûd dostluk ve karşılıklı îtimâd hislerinden başka elde bir imkân olmadığını anlattılar. Kâh yalvardılar kâh tehdîde baş vurdular ve netîce olarak O'nu iknâ edip bu tertîbe râzı ettiler!.."

Osman Bey dikkatle dinliyordu. Mihaloğlu'nun yalan söylemesine imkân yoktu. O, şimdiye kadar ne haber getirmişse mutlaka doğru çıkmıştı. Muhakkak ki; bu da doğruydu. Bundan şübhesi olmayan **Osman Bey**:

"- Peki Bilecik Tekfuru bu günlerde beni bir ziyâfete mi çağıracak!.." diye sordu.

Mihaloğlu:

"- Hayır Gâzî Hazretleri" dedi. "Bir düğüne çağıracak. Demek ki, henüz duymamışsınız. Bilecik Tekfuru, bu günlerde Yarhisar Tekfuru'nun kızı **Nilüfer Hatun**'la evlenecek. Size karşı sûikasd teşebbüsüne işte bu düğünde geçilecek!" dedi.

Birden kaşları çatılan **Osman Bey**:

"- Tuhaf şey!.. Demek Bilecik Tekfuru kendi düğününde böyle bir alçaklığa imkân vererek öyle güzel bir günün dökülecek kanlarla altüst olmasından çekinmiyor!.." deyince Mihaloğlu atılarak:

"- Neden hayret edersiniz Gâzî Hazretleri!.. Sizin mübârek vücûdunuzu ortadan kaldırmak, onlar için en büyük bir emeldir. Bunun için, göze almayacakları şey olur mu?" dedi.

Osman Bey O'nu dinlememişti bile. Çünkü hayâlinde birden onyedi sene evvel İnönü'nde Eskişehir Beyi'nin tertiblediği buna benzer bir baskın canlanmıştı. Bu teşebbüsün de O'nun gibi netîce vermeyeceğinden emin olarak:

"- Pekâlâ!.. Pekâlâ!.. Ne dilerlerse yapsınlar bakalım. Kim kimin hakkından gelir!.." dedi.

O'nun bu düşman hareketini de küçümsediğini anlayan Mihaloğlu:

" — Size bir şey hatırlatmak haddim değil ama Gâzî Hazretleri!.." dedi. "Düğüne gelmiş gibi göstererek ortaya tahmîn edemeyeceğiniz kadar asker yığacaklarından emîn olmalısınız. Çünkü bu harekete civardaki tekfurların ekserîsi de yardım etmeye söz vermişlerdir!" diye ilâve etmek lüzûmunu hissetti.

Osman Gâzî:

"- Belî (evet) oğlum!.. Elbette öyle olacaktır!" dedi.

Fakat yüzündeki tebessüm ifâdesi hâlâ devam ediyordu. Demek ki; düşmanını buna rağmen küçümsüyor ve netîceden emin bulunuyordu. Çünkü Allâh'ın O'nu büyük bir devlet kurmaya memur etmiş olduğu-

na artık bütün kalbiyle inanmakta idi. Henüz vazîfesi bitmemişti ki; muvaffakiyetsizliğe uğrayıp şehâdetle karşılaşacaktı!..

Artık söyleyeceklerini söylemiş ve vazîfesinin bitmiş olduğunu anlayan Mihaloğlu, **Osman Gâzî**'ye son olarak bir de şahsî bir arzusunu bildirmek istiyor, fakat buna bir türlü cesâret edemiyordu. Söğüt'e gelirken yol boyunca tasarladığı bütün güzel cümleleri âdetâ unutmuş gibi idi.

Nihâyet olanca cesâretini toplayarak:

"- Gâzî Hazretleri!.. Son olarak benim de sizden şahsî bir isteğim olacak!.." diyebildi.

Osman Gâzî alâkayla sordu:

"- Nedir o?.."

Sonra ilâve etti:

"- Çekinme söyle, söyle!."

Mihaloğlu gelirken tasarladığı şekilde, bu düğüne giderken kendisini de böylece yâni tam bir müslüman kıyâfetiyle yanında götürmesini söyleyecekti. İçini **Osman Bey**'in yanında ve O'nun için savaşmak arzusu yakıyordu. Önce birkaç kere yutkundu. Böyle bir şeyi söylemeye cesâret edemiyor, buna âdetâ dili varmıyordu. Nihâyet güçlükle:

"- Gâzî Hazretleri!.." dedi. "Her ne tedbîr düşünülürse bendenize de bir hizmette bulunmak imkân verilmesini niyâz edecektim" diye kekeledi.

Osman Gâzî'nin nurlu yüzünü tatlı bir tebessüm kaplamıştı.

Kumandanlarına dönerek:

"- Beyler!.." dedi. "Haberi kulaklarınızla işittiniz. Ne tedbîr münâsib görürsünüz?!."

Arzusunun kabul olunduğunu anlayan Mihaloğlu el öpüp çadırdan çıkarken kumandanlar mes'eleni müzâkeresine başlamış, alınacak tedbîrleri tesbîte koyulmuş bulunuyorlardı.

Mihaloğlu'nun, tasarlanan sûikasdi haber verişinden sâdece üç dört gün sonra Bilecik Tekfuru'nun bek-

lenen dâvetçisi Söğüt'e gelmişti. Düğün O'nun gelişinden sonraki ilk Pazar günüydü. O zaman düğünlerini Müslümanlar Perşembe, Hıristiyanlar ise pazar günleri yaparlardı.

Kendisine karşı tasarlanan sûikasdden sanki haberi yokmuş gibi davranmayı uygun gören **Osman Gâzî**, Tekfurun elçisini huzûruna kabûl edip ona karşı son derecede iyi davrandı.

Sâdece düğün gününü öğrenince mahsustan hayret ve telâşla:

"- Eyvah!. Yakında yaylaya çıkacağımız için ben de o gün beyliğimizin ağırlıklarını Bilecik'e göndermeyi düşünüyordum. Henüz size bildirmeye fırsat bulamadım. Denkler hazırlanmaya başlandı bile. Acaba, ağırlıklarımızın sizin, düğünle meşgul olacağınız böyle bir günde gönderilmesi mahzurlu mudur?"

Osman Gâzî elçinin buna memnûn olacağını gâyet iyi biliyor ve kasden böyle söylüyordu. Çünkü aradaki anlaşmaya göre Kayı Hanlılar yaylaya giderlerken onların ağırlıklarını Bilecik Kalesi'ne kadınlar götürürlerdi. Tekfur, Bilecik'e Türk erkeklerinin bu vesîle ile girmelerinden endîşe ettiği için tâ **Ertuğrul Gâzî** ile bu hususta anlaşırken böyle bir şart ileri sürmüş ve kabûl ettirmişti. Buna şimdiye kadar dâimâ riâyet edilmişti.

Bunu bilen elçinin **Osman Gâzî**'ye sûikasd yapılacak olan bir günde Kayı Hanlı Aşireti'nin kıymetli mallarıyla birlikte kadınlarının da âdeta avuçlarının içine düşeceğini hesâb ederek daha fazla memnûn olacağı muhakkaktı. Nitekim de **Osman Gâzî** elçinin kendisine:

"- Hayır Gâzî Hazretleri!.. Ağırlıklarınızın kalemize düğün günü gönderilmesinde hiçbir mahzûr yoktur!.." diye cevab verirken bunları düşünüp içten içe memnûn olduğunu hissetmişti. Fakat **Osman Gâzî**'nin düğün günü için tecrûbeli kumandanlarıyla görüştükten sonra tesbît ettiği hususlar bundan ibâret değildi.

Elçinin keyiflendiğini görünce:

"- Bir husus daha var!.." dedi. "Ben, Bilecik Tekfuru gibi eski bir dostumun düğününe silâhsız olara bile gidebilirim!.. Fakat haber aldığımıza göre bu gün lerde Çavdar taraflarında oturan Tatarlar bizim üzeri mize saldırmayı plânlıyorlarmış!."

Osman Gâzî bu sözleri mahsus tane tane söylü yor ve elçinin işittiği her kelime karşısında yüzündeki ifâdeyi dikkatte tâkîb ediyordu. Gerçekten de tam "haber aldığımıza göre..." derken onun ciddî bir endîşeye kapıldığı fakat kendisinin hemen Çavdar Tatarları'nda bahsetmeye başlaması üzerine rahat bir nefes aldığ gözünden kaçmamıştı. Bunu böylece tesbît ettikten sonra sözlerine şöyle devâm etti ve:

"- Bu yüzden, oraya gelirken on beş yirmi arkadaşımı da silâhlı olarak yanımda getirmek istiyorum. Ne olur ne olmaz, düşmanıma karşı gâfil avlanmak istemem!.. Tabiî Bilecik Tekfuru gibi bir dostumun bundan hiçbir endîşeye kapılmayacağı muhakkaktır!.." dedi.

Elçi bunda da hiçbir mahzûr görmediğini açıkça ifâde etmişti. Çünkü içinden, kendilerinin oraya yapacakları yığınak yanında, **Osman Gâzî**'nin beraberinde gelecek onbeş yirmi silâhşorunun hiçbir hükmü olmayacağını hesâb etmişti. Üstelik hakîkaten o sıralarda Çavdar Tatarları'nın Osmanlı Beyliği'ne saldırmak tasavvurunda bulundukları her tarafta duyulmuştu. Bu yüzden Bilecik Tekfuru'nun elçisi **Osman Gâzî**'nin bu endîşesine tamâmen hak vermişti.

Bu teklîfinin de kabûl edildiğini gören **Osman Gâzî**, yeni bir fikir ileri sürdü:

"- Bilecik Tekfuru gibi her tarafta sevilip sayıla bir kimsenin düğününe elbette ki pek çok kimse gelecektir. Biz de kalabalıkça geliyoruz. Eh! bu kadar insa nı Bilecik'in içine sokmak bilmem ne derecede doğru olur.

Böyle hareket edilirse bir kere, şehir tahrîb edilmiş olur. Öyle ya düğündür, gelenler içinde çeşitli in

sanlar bulunur. Sonra da şehrin cadde ve sokakları bu kadar kalabalığı almaz, sıkışıklık olur. İyisi mi, siz bu düğünü kalede değil de dışarda bir meydanlıkta yapın!.. Böylece hem şehri harâb olmaktan korumuş ve hem de dâvetlilerinizi daha iyi bir şekilde ağırlamak imkânını bulmuş olursunuz!" dedi.

Osman Gâzî o kadar mantıkî konuşuyordu ki; elçi bu teklîfi de ister istemez kabûl etmek mecbûriyetinde kalmıştı.

Bu sûretle görüşme tamamlanınca elçi izin istemiş, **Osman Gâzî** de O'nu birçok kıymetli hediyeler vererek yola koymuştu.

Elçinin şahsına âid olanlardan başka gelin ve dâmad için de paha biçilmez kıymette çeşitli hediyeler daha önce hazır edilmişti. **Osman Gâzî**, Yarhisar Tekfuru'nun kızı olan gelin için bir de pembe renkte bir gelinlik hazırlatmıştı. Fakat elçiye vermediği bu hediyeyi güzelliği dillere destân olmuş bulunan **Nilüfer Hatun**'a kendi eliyle giydirecekti. Rum kızlarının beyaz gelinlik giydiklerini çok iyi bilen **Osman Gâzî**, O'nun için bu Türk işi pembe gelinliği acabâ niçin diktirmişti?!. Hadi diktirmiş diyelim, onu diğer hediyelerle birlikte elçiyle acabâ niçin göndermemişti?!. Bu, sonradan anlaşılacak olan bir hususdu.

Bilecik Tekfuru'nun elçisi, karşısındakini kolayca atlatılmış sanarak sevinçle çadırdan çıkarken **Osman Gâzî** de **Nilüfer Hatun**'a Türk işi pembe gelinliği giydireceği iki üç gün sonrasının heyecânını duymaya başlamıştı!

Kayı Han Aşîreti mensublarının namazlarını cemaatle kıldıkları mescid, Söğüt Yaylası'nın nisbeten tepelik olan manzaralı bir yerine inşâ edilmiş, küçük ve ahşab bir binaydı. Bunun bitişiğinde de mescidin imamı **Molla Kasım Efendi**'nin oturması için iki odalı bir evcik yapılmıştı.

Molla Kasım Efendi, evinin bir odasında tek başına yaşayan, diğer odasında ise aşîretin küçük çocuk-

larına Kur'ân-ı Kerîm okutan nûrânî bir ihtiyardı. Çoktan ölmüş bulunan karısından hiçbir çocuğu olmamıştı. Fakat O, bu durumdan asla müteessir değildi. Çünkü yıllardan beri okutmakta olduğu küçük çocuklara o derecede alışmış ve onlarla öylesine kaynaşmıştı ki; her birini kendi öz evlâdı kadar sever ve yalnızlığını asla hissetmezdi. O zaman mektebler Perşembe öğleden sonra ve Cumâ günleri tâtîl olurdu. O'nun bir mekteb hâline getirdiği küçük evine devâm eden çocukların gelmedikleri Cumâ günleri O, evinden çıkmayarak bol bol kitab okur ve ibâdetle meşgûl olurdu. Sevilip sayılan **Mola Kasım Efendi** bu işi yıllardan beri yapmakta olduğundan okuttuğu çocukların çoğunun vaktiyle babalarını dahî okutmuş olduğu bilinirdi. Evinde iş yapacak hiç kimsesi olmadığı için talebelerinden nisbeten yaşça büyükçe olanlar kendisinin ufak tefek hizmetlerini nöbetleşe görürlerdi. Fakat yemek pişirmeği bu çocuklar beceremeyeceği için okuttuğu talebelerin âilelerinden her biri, bir gün, sıra ile O'nun evine yemek gönderirlerdi. Esâsen gâyet az yer, az konuşur ve son derecede az uyku uyurdu.

Gündüzleri namaz vakitlerinde küçük mescide toplanan cemaatin önüne geçerek namaz kıldırır, namaz vakitleri arasında da mescidin bitişiğindeki küçük ahşap evinin basık tavanlı odasında çocukları okuturdu. Akşamları ise çoğu vaktini ibâdetle ve kitab okumakla geçirirdi. Aşîret mensublarının devâm ettiği kahvehâneye bir gün bile uğradığı görülmemişti.

Kimi henüz daha "elifi, "be"yi heceleyen, kimisi ise hâfızlığa çalışmakta olan talebelerin birbirlerine karışan nakarat ve cıvıltılarına öylesine alışmıştı ki; onlardan bir an bile ayrılarak halktan kimselerle konuşup görüşmek ihtiyâcını hissetmezdi. Bu yüzden herkes O'nun da artık çocuklaşmış bulunduğuna hükmediyordu. O, cemaatin önüne geçip namaz kıldırırken, çocuklar da dâima mescidin arka saflarında yerlerini alır, çok küçükler ise bahçede oynaşırlardı.

Molla Kasım Efendi bir gün yine öğle namâzını kıldırıp çocukların oynadığı bahçeden geçip dershâne olarak kullandığı odasına geldiği zaman, çocuklar da her zamanki gibi O'nun karşısına dizilmiş bulunan minderler üzerinde yerlerini almış bulunuyorlardı. Hocalarının içeri girdiğini görünce seslerini keserek hep birlikte ayağa kalkmışlar ve tâ O, rahlesinin başına geçip minderine oturuncaya kadar ayakta kalmışlardı. Sonra onlar da diz üstü oturarak hürmetkâr bir şekilde yerlerini almışlardı. Her çocuğun dersi ayrıydı. Bunun için birer birer hocanın önüne gelerek okurlardı. Bazı henüz okumaya başlamış olan çocukları da, dersi ilerlemiş bulunan eski talebeleri çalıştırarak hocalarına yardımcı olurlardı.

Molla Kasım Efendi'nin talebelerinden biri de Kayı Aşîreti'nin beyi **Osman Gâzî**'nin oğlu **Orhan**'dı. On yaşlarında kadar gözüken **Orhan Bey**, Kur'ân-ı Kerîm'i okumasını çoktan sökmüş, üçüncü hatmini yapıyordu. "Hatim" Kur'ân-ı Kerîm'in bir kere başından sonuna kadar okunması demektir. **Orhan Bey**, son derecede zekî, güzel yüzlü, iri bâdemî gözlü ve yaşına nazaran büyükçe gözüken bir çocuktu. Görenler onu on yaşında değil de âdetâ bir delikanlı zannederdi. **Orhan Bey** sabahtan akşama kadar derse devâm etmezdi. Çünkü onun çok iyi bir savaşçı olarak yetişmesini arzu eden **Osman Gâzî** kendisine bir de askerlik hocası tâyîn etmişti. Öğlene kadar bu askerlik hocasıyla bulunan ve ondan kılıç ve kalkan kullanmasını, ok atmasını öğrenen **Orhan Bey**, **Molla Kasım Efendi**'nin dershânesine sâdece öğleden sonraları devâm ederdi. Buna rağmen son derecede zekî olduğu için bütün gün derse devâm edenler kadar başarı sağlamıştı.

O, küçük keçe külâhının üzerine sarılmış ince bir abânî sarıkla diğer çocuklardan derhal ayırdedilirdi. Kıyâfeti ve gördüğü muâmele îtibâriyle ise diğer çocuklardan hiçbir farkı yoktu. Ancak hocası bütün talebelerine isimlerinin sonuna "efendi" kelimesini ilâve

ederek "Ali Efendi", "Veli Efendi" gibi kelimelerle hitâb ettiği halde ona sadece "Beyzâdem" derdi. Gerçi **Orhan Bey**, hocasına hürmette öteki çocuklardan geri kalmaz ve hiçbir yaramazlık yapmazdı. Fakat **Molla Kasım Efendi** herhangi bir hatâsını görse, babasına karşı duyduğu hürmete rağmen O'na karşı herhangi bir farklı muâmelede bulunmayacağı muhakkaktı.

Bugün **Orhan Bey**'in hâlinde bir başkalık vardı. Ondaki, bu durgunluk hocasının dikkatini çekmişti. Çünkü her zaman sırası gelinceye kadar **Molla Kasım Efendi**'nin önüne o gün okuyacağı Kur'ân-ı Kerîm sahîfelerini kendi kendine birkaç kere okuyarak hazmetmiş olarak oturan **Orhan Bey**, bugün âdetâ kekeleyerek okumuş ve sahîfenin sonuna kadar birçok yerlerde yanlışlık yapmıştı. Hâlinde bir durgunluk ve dalgınlık olduğu âşikârdı. **Molla Kasım Efendi** bu zekî talebesinin dersini bugün nasıl olup da iyi okuyamadığına hayret etmiş ve bunun mutlaka bir sebebi olacağını düşünmüştü.

Her gün akşam namâzı vakti yaklaşınca dersi tâtîl ederek çocukları evlerine gönderen **Molla Kasım Efendi**, abdest almak için mescidin önündeki şadırvanın başına koşardı. Çünkü dersi, akşam namâzına ancak bir abdest alabilecek kadar az bir zaman kaldığında tâtîl ederdi. Fakat bugün çocukları biraz erken göndermeye ve mescidin müezzini ezan okuyarak mü'minleri namâza dâvet edeceği zamâna kadar **Orhan Bey**'le konuşup O'nun ne düşündüğünü anlamak istiyordu.

Gümüş kaplamalı ve köstekli saatini çıkararak vakti anlamak istedi. Akşam ezanına sâdece yarım saat kalmıştı. Henüz okutacağı birkaç çocuk daha vardı. Eğer önüne çağırıp onları da okutup dinlemeye kalksa, **Orhan Bey**'le konuşacak vakit kalmayacaktı. Halbuki bu çok sevdiği beyzâdesinin neden üzülmekte olduğunu son derecede merâk ediyordu. Bir buçuk yıldan beri Kur'ân-ı Kerîm okuttuğu bu zekî talebesi

O'nun önünde ilk defâ böylesine bir başarısızlığa uğramış bulunuyordu. Bu yüzden karârını vermişti. Dersi tâtîl edecekti. Ayağa kalktı. O böyle minderi üzerinde her doğrulduğunda çocuklar ondan evvel davranarak fırlayıp kalkarlar ve ona hürmetlerini gösterirlerdi. **Molla Kasım Efendi** bu hareketi bâzan da bitişikteki diğer odadan herhangi bir şey alıp getirmek için yapardı. Vakit henüz erken olduğu için çocuklar yine öyle sanmışlardı. Fakat **Molla Kasım Efendi**:

"- Evlâdlarım!." dedi. "Bugün ders bu kadar!.. Serbestsiniz!." Henüz hocalarının önüne gelerek derslerini okumamış bulunan birkaç çocuk birbirlerinin yüzlerine baktılar. Fakat yanlış duymamışlardı. Bugünkü ders bitmişti. Cüzleri, Kur'ân-ı Kerîm'leri katlayıp, öpüp başlarına, sonra da cüz keselerine yerleştirdiler. Cüz keselerini de boyunlarına çaprazlama bir sûrette asarak birer ikişer odadan çıkmaya hazırlanıyorlardı. Henüz hocasının niyetini bilmeyen **Orhan Bey** de kalkmış aynı hareketi tekrarlayarak dershâneyi terke hazırlanıyordu. Fakat çocuklar, ayrılmadan önce birer birer hocalarının elini öper ve onun hayır duâlarını alarak dershâneyi terk ederlerdi. O gün de böyle olmuştu. **Orhan Bey**'in el öpüp ayrılacağı sırada **Mola Kasım Efendi** onun sırtını okşayarak:

"- Sen biraz geriye kal beyzâdem" dedi.

Çocuklar birer birer hocalarının elini öpüp dershâneyi boşalttıktan sonra **Molla Kasım Efendi**, **Orhan Bey**'e karşısındaki minderi göstererek:

"- Hele şöyle bir otur bakalım beyzâdem!.. Otur da, biraz konuşalım!" dedi.

Orhan Bey, hocasının bu husûsî alâkasından sıkılmıştı. Fakat kendisini O'nun emirlerine itaat etmeye dâima mecbur addederdi. **Molla Kasım Efendi** minderine oturduktan sonra O da karşısında dizüstü yerini alarak bekledi. Ellerini namazdaki gibi düzgün bir şekilde dizlerinin üzerinde tutuyordu.

Molla Kasım Efendi bir an söze nasıl başlayaca-

ğını düşündükten sonra:

"- Beyzâdem!.." dedi. "Sende bugün bir durgunluk var!. Acabâ canın bir şeye mi sıkılmış? Ne düşünüyorsun?!."

Orhan Bey şimdi daha fazla sıkılıp utanmıştı. Yüzü kızararak:

"- Hayır hoca efendi hazretleri! Hiçbir şeye canım sıkılmadı, yalnız..."

Orhan Bey sözünü tamamlayamamıştı. Üzüntüsünün sebebini söylemekle söylememek arasında tereddüde düştüğü belli oluyordu. Yüzü daha fazla kızardı. Başını hafifçe önüne eğdi ve sükût etti.

Molla Kasım Efendi, O'nun niçin sıkıldığını ve neye üzüldüğünü söylemek istemediğini anlamıştı.

"- Beyzâdem, derdini, düşünceni bana söylemelisin!.. Seni ne kadar severim bilirsin!.. Belki üzüntüne birlikte bir çâre buluruz. Sıkılmamalısın!. Hadi söyle!. Bir hoca, insana sırasında anasından ve babasından da yakındır. Hem öyle de olmalıdır. Eğer talebeyle hoca arasında karşılıklı bir sevgi olmazsa bilgi öğrenilemez!. Hadi söyle, söyle!. Söyleyeceğin her şey burada kalır. Emîn ol ki; ben senin derd ve düşüncelerini hiç kimseye nakletmem?.." dedi.

Bu sözler **Orhan Bey**'e cesâret vermişti. Yavaş yavaş başını kaldırarak:

"- Hoca Efendi Hazretleri" dedi. "Belki siz de duymuşsunuzdur. Önümüzdeki Pazar günü Bilecik Tekfuru, Yarhisar Tekfuru'nun kızı ile evleniyormuş. Düğünleri olacak. Bu düğüne Gâzî babamı da çağırdılar. Dâvetçi geldiği zaman ben de tesâdüfen beylik çadırında bulunuyordum. Konuşulanları dinledim. Bilecik Tekfuru'nun dâvetçisi gelmeden önce Harmankaya Tekfuru **Köse Mihal Efendi**'nin oğlu **Dimitri,** babamın huzuruna gelmiş ve gizlice öğrendiği şu haberi getirmişti: Düğün günü Bilecik Kalesi'nde babama kâfirler bir sûikasd tertiblemişler. Düğüne dâvetli olarak gelmiş sıradan adamlar gibi göstererek kaleye birçok asker sokacak-

larmış. Bu hususta civardaki bütün Rum Tekfurları birbirleriyle anlaşmış bulunuyorlarmış!.." dedi.

Molla Kasım Efendi işittiği bu müdhiş haber karşısında hayretini saklayamayarak:

"- Yaa!." dedi. "Demek buna üzülüyormuşsun!."

Orhan Bey:

"- Hayır Hoca Efendi Hazretleri!. Buna üzülmüyorum! Mesele bambaşka!" dedi ve ilâve etti:

"- Harmankaya Tekfuru **Köse Mihal Efendi** çoktan beri müslümanmış!. Fakat bunu gizliyormuş. Bizim **Dimitri** olarak bildiğimiz oğlu da küçük yaştan beri müslüman olarak yaşadığı halde bunu belli etmeyerek **Dimitri** adını taşıyormuş. Baba oğul, civardaki tekfurlara kendilerini Hıristiyan göstererek onların bütün tertiblerini el altından babama bildiriyorlarmış. Fakat, bu defa işi âşikâreye dökmek karârındalarmış.

Doğrusunu söylemek gerekirse onların bu hareketi bana mertçe bir hareket olarak görünmedi. Bizim için faydalı olsa bile kâfirlere kendilerini böyle hîle ile dost göstermeleri dinimize uyar mı bilmem!.. Sizin bize öğrettiklerinize nazaran müslümanlar kâfirlere karşı bile yalan ve hîleye başvurmayarak dâimâ dürüst ve mertçe hareket etmek mecbûriyetinde değil midirler?!. Fakat..."

Orhan Bey sözünü yine bitirememişti. Hocası, **Dimitri**'nin de O'nun babası **Köse Mihal**'in de çoktan beri Müslüman olduklarını bilen pek az kimseden biri idi. Çünkü Kayıhan Aşîreti'nde misâfir bulunduğu sırada **Dimitri**'yi o okutmuştu. Fakat, **Osman Gâzî** ile **Köse Mihal** arasında kararlaştırılmış olduğu üzere bu iş gizli tutulacağı için bundan şimdiye kadar hiç kimseye bahsetmemişti. Bu yüzden zoraki bir hayret göstererek:

"- Ya!.. Demek şu vaktiyle bizim yaylada misâfir kalmış olan **Dimitri Bey** çoktanberi müslümanmış, öyle mi?!." deyince **Orhan Bey**:

"- Evet Hoca Efendi Hazretleri!. Öyleymiş!. Hat-

tâ son ziyâretinde Gâzî babamın huzûruna müslüman kıyâfetiyle çıktığını ben de gözümle gördüm!" dedi ve:

"- Fakat," diye biraz evvel yarıda bırakmış olduğu söze devâm etti:

"- Ondan daha ehemmiyetli olan şu ki; Bilecik Tekfuru'nun dâvetçisi Gâzî babamın huzûrundan ayrıldıktan sonra aşîretin ileri gelenleri beylik çadırında toplanarak Rumlara karşı mukabil bir hîle kararlaştırdılar. Ben de o toplantıda tesâdüfen bulundum. İşte kabûl edemediğim ve canımı sıkan husus onların bu toplantıda aldıkları kararlardır!.." dedi.

Molla Kasım Efendi, çok sevdiği beyzâdesini derin düşüncelere sevkeden ve O'nun canını sıkan şeyin ne olduğunu anlamıştı. Rahat bir nefes aldı. Fakat acabâ aşîret ileri gelenlerinin plânladıkları mukabil hîle ne idi?!. Bunun için:

"- Ne gibi bir hile kararlaştırdılar beyzâdem?!." diye sordu.

Orhan Bey anlatmaya başladı:

"- Bilirsiniz Hoca Efendi Hazretleri!.. Bilecik Tekfurluğu ile bizim aşîret arasında eski bir anlaşma vardır: Buna göre aşîretimiz her yaz yaylaya çıkarken, taşınması güç olan ağır eşyâlarını sandıklara yerleştirerek emânet olarak Bilecik Kalesi'ne bırakırlar. Yayla dönüşü bu eşyâlar geri alınırken Tekfura münâsip hediyeler verilir.

Bu defa aşîretin ağırlıkları Bilecik Kalesi'ne düğün günü sabahı gönderilecek. Babam bunun için kırk katır hazırlattı. Bu katırların her iki tarafına birer sandık yerleştirecek. Fakat, bu sandıklara eşyâlarımızın yerine birer silâhşör yerleştirilecek. Katırları kaleye götüren kimseler de çarşaf giyerek kadın kıyâfetine girmiş silâhşörler olacak. Böylece kırk katırın sırtına yükletilmiş sandıklara yerleştirilen seksen kişiye ilâve olarak bir de her katırın yularını elinden tutup götüren kadın kıyâfetindeki kırk silâhşörle birlikte kaleye yüz-

yirmi kişi sokulmuş olacak. Bilecik Tekfuru Kayı Hanlıların malları ve kadınları elimize geçti, diye sevinirken babam ve arkadaşları düğünde mahsustan bir münâkaşa çıkararak kaçar gibi yapacaklar. Tabii Rumlar da babamı kaçırmamak için arkasından at koşturacaklar. Fakat babam kaçtığı istikâmette daha önce bir kısım askerlerine pusu kurdurmuş olacak. Bu suretle kendisini kovalayanları pusuya düşürecek!. O esnâda kaleye daha önce sandıklar içinde ve kadın kıyâfetiyle girmiş bulunan silâhşörlerimiz de arkadan hücûm ederek düşmanı iki ateş arasında bırakacaklar!.

Doğrusunu isterseniz bu plân benim hiç de hoşuma gitmedi. Biz nasıl Müslümanız!.. Böyle hîle ile iş görmek bize yakışır mı? Hani Müslümanlar hîle yapmaz ve doğruluktan ayrılmazdı?! Siz böyle söylemiyor muydunuz? Hadi, diyelim ki **Köse Mihal** ve oğlunun eski dindaşlarını aldatması kendi bilecekleri bir iştir, ona karışılmaz. Fakat bizim aşîretin beyleri ve hele babam gibi bir insanın böyle bir harekete râzı olmasına ne demeli!.. Siz ne söylersiniz bilmem ama ben bu plânı müslümanlığımıza yakıştıramadım!.. Doğrusu cesâret edip babama ve O'nun her biri şüphesiz çok kıymetli insanlar olan silâh arkadaşlarına hiçbir şey söyleyemedim. Fakat içim de bir türlü rahat etmedi. Sizin de kolayca farkettiğiniz gibi dünden beri zihnim karmakarışık. Babamı hîlebâz bir insan olarak kabûl edemiyorum. Fakat diğer taraftan da hîle ile iş görmeyi müslümanlığımıza yakıştıramıyorum!.."

Orhan Bey sözlerini bitirdiği zaman utanç ye heyecandan kıpkırmızı kesilen yüzü, iri iri ter tâneleriyle dolmuştu. Çakşırının cebinden işlemeli beyaz bir destmâl yâni çevre çıkararak terlerini sildi ve hocasının cevâbını dinlemek üzere bekledi.

Hocası O'nun düşüncelerini çok iyi anlamıştı. Tebessüm ederek sâkin bir edâ ile tâne tâne anlatmaya başladı ve:

"- Üzülmenize sebep yok beyzâdem!.." dedi. "Ger-

çi sizin de gâyet doğru olarak söylediğiniz gibi "yalan" ve "hîle" İslâm ahlâkına yakışmaz. Fakat unutmamak gerekir ki, bunun uygun görüldüğü yerler de vardır." deyince **Orhan Bey** hayretle:

"- Meselâ ne gibi efendim?!." diye sordu.

Molla Kasım Efendi açıklamasına şöyle devâm etti:

"- Meselâ dargın olan iki adamı barıştırmak için yalan söylenebilir. Çünkü bundan kötülük değil, iyilik doğar.

Biliyorsunuz ki, Müslümanlar birbirleriyle dargın duramazlar, İslâm ahlâkında dargınlık, ancak yıkanmış ve güneşe serilmiş bir başörtüsünün kuruyabileceği bir müddet kadar devâm edebilir. Ama bâzı insanlar, kızgınlıkları geçmediği için uzun zaman dargın kalırlar. Onları barıştırmak için pekâlâ yalan söylenebilir.

Meselâ bir kimseye, kendisinin dargın olduğu bir başka kimsenin onu övdüğü söylenerek ikisinin arasındaki düşmanlığın ortadan kaldırılmasına çalışılsa bu güzel ve faydalı bir hareket olmaz mı?!. İsterse, söylenen söz, yalan olsun!.. Bunun elbette bir günâhı yoktur.

Meselâ kaçmakta olan bir adam görseniz. Biraz sonra kılıcını sıyırmış bir başka adam yanınıza gelip öfke ile kaçan adamın nereye saklandığını sorsa, onu yakalayıp öldüreceğini düşünerek, kaçan adamı gördüğünüz halde görmedim diyebilirsiniz, değil mi?!. Böyle bir halde yine yalan söylemiş bulunmanıza rağmen elbette ki, günâha girmiş olmazsınız!.."

Orhan Bey'in dinlediklerine aklı yatmıştı fakat:

"- Peki ya hîleye ne buyurursunuz Hoca Efendi Hazretleri?" diye sorunca **Molla Kasım Efendi** anlatmasına devâm etti:

"- Hîle de yalan gibidir. Ona da kimseye zarar vermediği ve bir iyiliğe sebeb olacağı zaman baş vurulabilir. Ayrıca şu husus da var ki; bizim dînimizde "kısas" emredilmiştir. Biliyorsun ki "kısas" bir kötülüğe

aynen mukabele etmek hakkını ifâde eden bir kelimedir. Meselâ birisi size bir tokat vursa, siz de ona bir tokat vurabilirsiniz!.. Eğer bir tokat vurana iki tokatla mukabele ederseniz, vuracağınız tokatların ikincisi zulüm ve haksızlık olur. Fakat aynen mukabele etmekte hiçbir mahzûr yoktur. Tabiatiyle afvederseniz daha iyi olur!.. Fakat, buna mecbûr değilsiniz!. Çünkü af, Cenâb-ı Hakk'ın zarar görene tanıdığı bir haktır. Bir haksızlığa uğrayan bir hakkını kullanıp kullanmamakta tamâmen serbesttir. Bu, onun kendi biteceği bir iştir. Bu hususta, bir mecburiyet yoktur. Eğer, bir haksızlık yapan afvedildiği takdirde daha büyük bir haksızlık yapmak ihtimâli varsa, zarar gören onu pek doğru olarak afvetmez. Yok eğer kazârâ bir haksızlığa sebeb olmuş da sonradan çok üzülmüş ve afvedildiği takdirde bir daha böyle bir harekette bulunmak ihtimâli yoksa, böyle kimseler afvedilir.

Unutmamak gerekir ki; anlattığınız plânda bir hîle tertiblenmişse de, bu hîleye ilk başvuran Bilecik Tekfuru'dur. Öyle ya!.. O da Gâzî Hazretleri'ni gûyâ düğüne dâvet ediyormuş gibi göstererek O'na bir sûikasd tertiblemiş bulunmuyor mu? İşte bu da, bir hîledir. Böyle bir hîleye, başka bir hîle ile karşılık vermekte ne mahzûr olabilir ki!. Hani dînimizde kısas emredilmiş değil miydi? İşte bu da bir kısastır. Esâsen dünyâda kendiliğinden de her an böyle bir kısas gerçekleşmektedir. Fakat hâdiseler farklı zamanlarda ortaya çıktıkları için biz bunlar arasındaki bağlantıyı kavrayamıyoruz. Hakîkaten bu, Allâh'ın yüce adâleti îcâbı olarak daha öteki Dünyâ'ya kalmadan bu Dünyâ'da bile gerçekleşmektedir.

Hakîkaten bir fenâlık yapan kimse, bir gün gelip mutlaka onun cezâsını çektiği gibi, bâzan da herhangi bir kimseye bir haksızlık yapmak için kötü niyetle hareket eden bir kimse, ekseriyâ o haksızlığa elinde olmadan kendisi uğramaktadır. Bu da Allâh'ın adâleti îcâbıdır. Hani atalarımız "Ele kuyu kazıyan, kendi düşer

içine!.." dememişler midir?!. İşte babanın plânı ve Bilecik Tekfuru'na karşı giriştiği mukabil hîle de bu sözü hatırlatacak mâhiyettedir.

Buna dâir sana bir hikâye anlatayım:

Vaktiyle bir pâdişâhın iki vezîri varmış. Bunlardan birinin adı **Ahmed Paşa** diğerinin ise **Yâkub Paşa** imiş.

Ahmed Paşa gerçekten kıymetli, elinden iş gelir ve pâdişâhına son derece sâdık bir vezirmiş. **Yâkub Paşa** ise, O'nunla kıyaslanamayacak kadar kaabiliyetsiz ve beceriksiz bir kimse imiş!.. Bu yüzden pâdişah, dâimâ **Ahmed Paşa**'ya daha fazla sevgi gösterir ve ihsanlarda bulunurmuş. Bunu çekemeyen **Yâkub Paşa** O'nu kıskanır ve bir yolunu bularak pâdişâhın gözünden düşürüp öldürtmeye çalışırmış. Fakat bu niyetini hiçbir zaman belli etmeyerek **Ahmed Paşa**'ya karşı son derecede dost görünmeye gayret edermiş.

O'na sık sık köşkündeki aşçıları metheder ve onların pişirdikleri yemeklerin lezzetini mübalâğalandırarak anlatırmış. Bir gün **Ahmed Paşa**'yı ne yapıp yaparak râzı edip köşküne yemeye götürmüş.

Bir hayli hoşbeşten sonra yemeye oturulmuş. Misâfirin önüne büyük bir tabak içinde mantı konulmuş. Bu, **Ahmed Paşa** için husûsî sûrette hazırlatılmış olan bir yemekmiş. Bu mantıyı bir hayli metheden ev sâhibi, arkadaşını teşvîk etmeye başlamış. O sırada hizmetçi ev sâhibinin önüne de bir tabak mantı koymuş. Fakat O gün **Yâkub Paşa**'nın mutfağında iki ayrı mantı pişirilmiş imiş. Bunların birisi misâfir, diğeri de ev sâhibi içinmiş. Misâfir için pişirilmiş olan mantıya son derecede fazla sarmısak konulmuş imiş. Halbuki ev sâhibinin tabağındaki mantıda sarmısağın eseri bile yokmuş. Bu yüzden önündeki yemeği kaşıklayarak obur obur yemeye koyulmuş. Bunu gören misâfir de kendi tabağından bir kaşık almış. Fakat bu yemeğe son derecede bol sarmısak konulmuş olduğundan

misâfire çok acı gelmiş. Fakat ev sâhibi ona boyuna ısrâr ediyor ve bu mantıyı hiçbir yerde bulup yiyemeyeceğini söyleyerek yemeye teşvîk ediyormuş. Ev sâhibi **Yâkub Paşa**'nın gâyet rahatlıkla yediği önündeki mantıda sarmısak bulunmadığını bilmeyen **Ahmed Paşa** da utanma belâsı bir miktar yedikten sonra:

"- Yarın pâdişâhın huzûruna çıkacağım. Yemeğiniz hakîkaten çok lezzetli olmuş. Fakat ağzım sarmısak kokar diye korkuyorum!." deyince...

Yâkub Paşa şu cevâbı yetiştirmiş:

"- Paşa kardeşim!.. Korkma, canın istediği kadar ye!. Böyle güzel yapılmış bir mantıyı her yerde bulamazsın. Bizim aşçılar da hakîkaten çok lezzetli yemek pişiriyorlar. Çok değil yarın öğlene kadar kokusu geçer!.. Olmazsa pâdişâhın huzûruna öğleden sonra çıkarsın. Eğer öğleden evvel niçin saraya gelmediğini sorarsa bir mâzeret uydurursun. Üstelik öğleden sonra da pâdişâhın yanına fazlaca yaklaşmayıp biraz uzakta otururbut olur, biter!.." demiş.

Bu cevâb üzerine, önündeki yemeğin bu derece bol sarımsakla yenecek hâli olmadığı halde bir cevab bulamayan **Ahmed Paşa** zoraki bir sûrette birkaç kaşık daha almış. Çünkü kendisine kurulan tuzaktan hiçbir haberi yokmuş!..

Ahmed Paşa, ertesi gün yataktan kalktığında hanımına nefesini koklatarak sarmısak kokup kokmadığını sormuş. Hanımı bu keskin sarmısak kokusundan bayginlık geçirecek hale gelmiş ve demiş ki:

"- Efendi sen ne yedin ki, ağzın böyle müdhiş kokuyor!. Aman sakın bugün saraya gideyim deme!.. Pâdişâhı kızdırırsın!.."

O zaman arkadaşı **Yâkub Paşa**'nın tavsiyesini hatırlayan **Ahmed Paşa**, saraya hiç olmazsa öğlene kadar gitmemek lâzım geldiğini, öğleden sonra gidince de pâdişâha fazla sokulmayıp biraz uzakta oturmanın lüzûm ve ehemmiyetini kavramış!..

O gün öğleden evvelki toplantıda sevgili vezîri

Ahmed Paşa'yı göremeyen pâdişah, O'nun hasta olup olmadığını sormuş. **Yâkub Paşa** bu suâle atılarak şu cevâbı vermiş:

"- Pâdişâhım!.. **Ahmed Paşa** kardeşimiz, sizin sâdık bir kulunuzdur. Fakat kendisinde biraz kuruntu vardır. Her nedense sizin nefesinizin biraz kötü koktuğu zannına kapılmış. Bu yüzden geldiğinde dikkat buyurursanız biraz uzakça oturacaktır. Belki bunu söylemek doğru bir şey değil!.. Ama size olan sadâkat borcumuz böyle îcâb ettiriyor. Tabiatiyle **Ahmed Paşa** kulunuzun bu zannı yanlıştır. Bizler de sizinle dâimâ toplantılara iştirâk ediyoruz. Nefesinizin kötü koktuğuna şâhid olmadık. Bilâkis mis gibi kokmaktadır. Ama **Ahmed Paşa** kulunuz her nedense böyle bir zanna kapılmış!.." deyince pâdişah çok sevdiği vezîri **Ahmed Paşa**'nın bu hâline çok kızmış.

Öğleden sonraki toplantıya gelen **Ahmed Paşa**'nın pâdişahtan bir hayli uzakta oturduğu kimsenin gözünden kaçmamış. Pâdişah, denemek için onu yakınına çağırmış. Fakat o, özürler beyân ederek yerini değiştirmemiş. Bunun üzerine **Yâkub Paşa**'nın doğru söylediğine kanaat getiren padişah toplantıdan sonra **Ahmed Paşa**'yı yanına çağırmış ve eline bir zarf tutuşturarak:

"- Sen konağını tâmîr ediyorsun, muhakkak ki, paraya ihtiyâcın vardır. Şu mektûbu al da hazînedâra götür, sana biraz para versin!.." demiş.

Ahmed Paşa, pâdişâha teşekkürler ederek mektûbu alıp dışarı çıkınca kapının önünde netîceyi merakla beklemekte olan **Yâkub Paşa**'yla karşılaşmış. **Ahmed Paşa**, pâdişâhın kendisine ne söylediğini soran arkadaşına durumu anlatınca, kurduğu düşmanca plânın netîce vermediğini anlayarak kıskançlığı bir kat daha artan **Yâkub Paşa**:

"- Paşa kardeşim! Gerçi sen hakîkaten konağını tâmîr ettiriyorsun!.. Fakat zannedersem senin bu işe yetecek kadar paran vardır. O mektûbu bana versen

de, bu ihsânı ben alsam olmaz mı?" deyince içinde hiçbir kötülük taşımayan **Ahmed Paşa**:

"- Hay hay" diyerek mektûbu arkadaşına vermiş.

Yâkub Paşa, para alacağım diye sevine sevine hazînedârın huzûruna gidip elindeki mektûbu ona uzatmış. Mektûbu açan hazînedârın gözleri faltaşı gibi açılmış! Çünkü padişah bu mektûbu getirenin kellesinin vurulmasını, emrediyormuş! Bu durumdan habersiz olan **Yâkub Paşa**, hazînedârın karşısında kendisine para verecek diye beklerken o ellerini birbirine çarpmış ve derhal içeriye giren cellâda emrederek **Yâkub Paşa**'nın pâdişâhın emriyle kellesini vurdurmuş!.. Bu sûretle **Ahmed Paşa**'ya kuyu kazan kötü ruhlu **Yâkub Paşa** kazdığı kuyuya kendi düşmüş!..

İşte bu gibi hâdiselerden dolayıdır ki atalarımız "Ele kuyu kazıyan, kendi düşer içine!" demişlerdir. Bilecik Tekfuru'nun başına da aynen Gâzî Hazretleri'ne kazdığı kuyuya düşmek gibi hak etmiş olduğu bir belâ gelecektir. Bunda ahlâka ve İslâm'a aykırı hiçbir husus yoktur. Öyle değil mi?!.

Üstelik savaşlarda bunun daha fazlasına da müsâade edilmiştir. Şöyle ki: Peygamberimiz Efendimiz Hazretleri: "El harbu hud'atün!." yâni "Savaş hîledir" buyurmuşlardır. Bu sözleriyle Müslümanlara savaşlarda düşmanlarına karşı hîle ile hareket etmek müsâadesi verilmiş olmaktadır. Bu durum belki size tuhaf gelecektir ama iyi düşünürseniz bu sözün de Peygamber Efendimizin diğer bütün sözleri gibi çok doğru olduğunu anlarsınız!.. Çünkü Müslümanlar ellerine geçen bir hîle imkânını kullanmadıkları takdirde düşmanlarının kendilerine hîle yapmayacaklarından hiçbir sûrette emîn olamazlar. Bu hususta karşılıklı bir anlaşma yapılsa bile düşmanın bu anlaşmayı bozmayacağına nasıl güvenilebilir!.. Öyle ise, gâfil bulunmayarak önden kestirmek ve bu sûretle düşmanın bir hîlesine mâruz kalarak zarâra uğramadan eğer bir kolayı bulunur-

sa hîle ile onu yenmek elbette yanlış olmaz.

Bunun size İslâm târihinden bir misâlini vereyim:

"- Biliyorsunuz ki; en son peygamber olan ve peygamberlerin Allah katında en büyüğü bulunan bizim peygamberimiz, Arabistan'daki Mekke Şehri'nde doğmuşlardır. Her peygamber gibi O da doğduğu bu şehrin insanlarından çeşitli fenâlıklar görerek göç etmeye mecbûr kalmıştır. Bu hâdise, Mîlâdî 622 yılında olmuştur. Bu târihte Mekke'den Medîne'ye göç edip yerleşen Peygamberimizi Mekke'nin kâfirleri, burada da bir türlü rahat bırakmamışlardır.

Müslümanların târihlerine başlangıç olarak aldıkları hâdise işte bu göç hâdisesidir. "Hicrî takvim" işte buna denir.

Medîne'de yerleşerek yüce dînimizi burada daha hızlı olarak yaymaya çalışan peygamberimiz burada bir devlet kurmuştu. Fakat daha Mekke'deyken O'na akla hayâle gelmedik çeşitli ezâ ve cefâlar yapan Mekkeli kâfirlerle Medîne'de yerleşip gitgide kuvvetlenen Müslümanlar arasında birçok savaşlar olmuştur. Bunlardan biri de "Hendek Savaşı" denilen savaştır.

Kâfirler, Müslümanlarla aralarında cereyân etmiş olan "Bedir" ve "Uhud" savaşlarının intikamını almak için o zamana kadar görülmemiş derecede büyük bir kalabalık toplayarak Medîne'ye karşı harekete geçmişlerdi. Bunu haber alan Peygamberimiz, ashâbını etrâfına toplayarak onlara bu düşman hareketine karşı ne tedbîr almak gerektiğini sormuştu. Biliyorsun ki; Peygamberimizi, O'na inanmış olarak Dünyâ gözüyle görenlere "sahâbi" denilir, bunun çoğulu da "ashâb"dır. Peygamberimizin ashâbının herbiri, Onun yolunda canını seve seve verecek ve O, ne emrederse derhal yerine getirecek derecede kendisine inanmış kimselerdi. Allah onların hepsinden râzı olsun!.. Bu yüzden Peygamberimiz kendilerine danışmadan bir karar alsa bile, şübhesiz hiçbir îtirâzda bulunmadan emredilen

şeyi yerine getirirlerdi. Fakat bizim peygamberimiz, her işte aklına ve ahlâkına güvenilen kimselere danışarak karar vermeyi doğru bulurdu. Bizlere de böyle hareket etmeyi emretmiştir.

O sırada Mekke'den yola çıkan kâfirler Müslümanlara nazaran gâyet kalabalıktılar. Gerçi Cenâb-ı Allah Kur'ân-ı Kerîm'inde hakkıyla inanmış bir kimsenin on imansıza gâlib gelebileceğini bildirmektedir. Fakat, bu hâdisede düşmanlar, Müslümanların on mislinden de fazlaydılar. Bu yüzden çok ciddî tedbirler almak gerekiyordu. Peygamberimiz fikirlerini sorduğu ashâbının reylerini dinledikten sonra **Selmân-ı Fârisî**'nin düşüncesini daha doğru bulmuştu.

Selmân-ı Fârisî, aslen İranlı bir Türk'tü. İranlılara, ırk itibâriyle "Fars" denildiği için **Selmân Hazretlerine** de oradan geldiği için yanlışlıkla **Selmân-ı Fârisî** deniliyordu. Tâ İran'dan kalkarak Arabistan'a kadar hak dîni aramak için gitmiş ve Peygamberimizin en candan yardımcılarından biri olmuştu. O derecede ki; Peygamberimiz Efendimiz Hazretleri O'nu, kendi ev halkından biri sayıyorlardı.

Selmân-ı Fârisî bu hususdaki görüşünü soran Peygamberimiz Hazretlerine:

"- Ey Allâh'ın Rasulü!." demişti. "Bizim memleketimizde böyle hallerde şehirlerin etrâfına derin ve geniş bir hendek kazarlar. Düşman askerleri bu hendeğin kenarına gelince onu geçemeyip önünde duraklarlar. Bir müddet bekledikten sonra nihâyet şehri ele geçiremeyeceklerini anlayarak def olup giderler. Uygun görürseniz biz de böyle yapalım!."

Hazret-i Peygamber bu düşünceyi doğru bulmuştu. Derhal harekete geçilerek Medîne Şehri'nin etrâfına bir derin ve geniş hendek açılmaya başlanmıştı.

Bu çalışmalara Peygamberimiz Efendimiz Hazretleri de katılarak mübârek sırtlarında kum taşıyorlardı. Ashâb kendilerine yalvararak:

"- Aman yâ Rasûlallah!.. Siz bu işi lütfen bize bı-

rakınız. Sizin eziyet çekmenize gönlümüz râzı olmuyor, demişlerse de Peygamberimiz Efendimiz Hazretleri herkesten fazla çalışmaktan geri durmamışlardı.

Bu, hendek kazılması sırasında Peygamberimiz bazı mûcizeler de göstermişti. Peygamberler tarafından ortaya konulan ve diğer insanların hiçbirinin yapamayacağı işlere "mûcize" denildiğini bilirsiniz. Benim sevgili Beyzâdem isterdeniz size bu mûcizelerden birkaçını nakledeyim!.." diye sözlerine şöyle devâm etmişti:

"- Bir gün **Beşir ibni Saad** ismindeki bir Medîneli Müslümana evinden biraz hurma gönderilmişti. Bu hurmayı getiren küçük kızcağızı Peygamberimiz yanına çağırdılar ve ona:

"- Şu hurmaları buraya getir" diye buyurdular.

Kızcağız, gâyet az olan bu hurmaları Peygamberimiz Efendimiz Hazretleri'nin mübârek avuçlarına bıraktı. Peygamberimiz, temiz bir bez parçası istediler. Sonra ellerinde kazmalarla hendek açmakta olan bütün Müslümanları yanlarına çağırdılar, mübârek avuçlarındaki o birkaç hurmayı bu temiz bez parçası üzerine dökerek onlara yemelerini emir buyurdular. Aslında bir kişiyi bile doyurmayacak kadar az olan o birkaç hurmayı oraya toplanan yüzlerce insan karınlarını adamakıllı doyuruncaya kadar yedikleri halde yine de bir türlü bitiremediler. Çünkü, onlar yedikçe bez üzerindeki hurmalar çoğalıyordu. Bunu gören Müslümanlar O büyük peygambere bir kere daha îmân ederek var güçleriyle çalışmaya koyuldular.

Câbir adındaki sahâbinin evinde zayıf bir koyunu vardı. Bir gün sabahleyin evinden çıkıp hendek kazmaya giderken hanımına o koyunu kesip bırakarak, onu pişirmesini çünkü akşama Peygamberimizi yemeye dâvet edeceğini söylemişti. Peygamberimiz bu dâveti öğrenince, çalışanlar arasında tellâl bağırtarak herkesin akşam yemeğinde **Câbir Hazretlerine** dâvetli olduğunu bildirmişti. **Câbir Hazretleri** ise tellâlın

sözlerini işitince bu kadar adamı zayıf bir koyunla nasıl doyurabileceğini düşünerek endîşe ile kıvranıyor, fakat Peygamberimiz Efendimiz Hazretleri'ne hiçbir şey söyleyemiyordu!..

Akşam olup da hendek kazılmasında çalışan yüzlerce insan **Câbir Hazretleri**'nin küçücük evini bahçesine kadar doldurunca bu durumu gören evin hanımı da evlerinin bahçesine bile sığmayan bu kalabalığı nasıl doyurabileceğini düşünerek telâşlanmıştı. Fakat, Cenâb-ı Allah o zayıf koyunun etlerine öyle bir bereket ihsân etmişti ki; bütün misâfirler karınlarını adamakıllı doyurdukları halde yine de tükenip bitmek bilmemişti.

Nihâyet iki hafta süren gayretli bir çalışmadan sonra, arzu edilen hendek açılmış, bunu müteâkiben de düşman kuvvetleri şehrin önüne gelmişlerdi. Önlerine çıkan bu umulmadık mânî karşısında şaşırıp kalan düşmanlar, şehri hendek boyunca dolaşarak geçecek bir yer aramış, fakat bulamamışlardı. Nihâyet iki taraf da karşılıklı olarak birbirlerine ok ve taş yağdırmaya başlamışlardı.

Aradan birkaç gün geçince hem şehir içinde kuşatılmış bir vaziyette kalan Müslümanlar ve hem de dışarıdaki düşmanlar sıkılmaya başlamışlardı. Çünkü Arablar böyle savaşlara alışık değillerdi. Onlar umûmiyetle düşmanlarıyla bir sahrâda karşılaşır ve aynı gün içinde yenen ve yenilen belli olurdu. Bundan sonra da herkes çekilip giderdi. Böyle, savaşmadan günlerce beklemek iki tarafı da sıkıyordu.

Medîne'nin içinde oturan bir kısım Yahudi, savaş başlamadan Müslümanlarla anlaşmışlardı. Kuşatma uzayınca bunların anlaşmayı bozarak düşmana yardım edecekleri haberleri gelmeye başlamıştı. Bir kısım Müslümanların da evleri barkları ve çoluk çocukları Medîne'nin etrâfına açılan hendek dışındaki kenar mahallelerindeydi. Onlar da çoluk çocukları için endîşeye kapılmaya başlamışlardı.

Tam bu sırada başlarında meşhûr cengâver **Amr İbni Abdûd** olduğu halde üç dört düşman silâhşöru hendeğin nispeten dar olan bir yerinden geçmeye muvaffak olmuştu. Bunlar hendeği geçip şehre girince doğruca Müslümanların karşısına gelip meydan okumaya başladılar.

Amr İbni Abdûd hakikaten şöhretli bir cengâverdi. Tek başına bir tabur askere bedel addolunurdu. Bu yüzden Müslümanlar safından O'nun karşısına çıkmaya kimse cesâret gösteremiyordu.

Arablar, karşılaşan iki ordunun savaşa girişmelerinden önce meydâna teke tek dövüşecek birer silâhşör çıkarırlardı. Bunların birbirleriyle savaşmalarına **"mübâreze"** denirdi. Bunlar umûmiyetle seçkin kimseler olurlardı. Umûmiyetle böyle seçilmiş birkaç yiğit arasında mübâreze yapılmaksızın savaşa başlanılmazdı. Mübârezelerde önce bir taraftan bir silâhşör, meydana at sürerek kahramanlığıyla övünmeye başlardı. Sonra da meydan okuyarak karşısına çıkacak bir hasım isterdi. Hendek Muhâberesi'nde de böyle olmuştu. **Amr İbni Abdûd** kendini uzun uzun methettikten ve savaşlarda kazandığı başarıları sayıp döktükten sonra karşısına çıkacak hasmı beklemeye koyulmuştu. Fakat, Müslümanlar arasından onunla vuruşmayı göze alan biri çıkmayınca işi alaya dökerek etrâfa hakaretler yağdırmaya başlamıştı.

Bunun üzerine o zaman delikanlı sayılabilecek kadar genç olan **Hazret-i Ali,** Peygamberimiz Efendimiz Hazretleri'nin huzûruna gelerek bu zorlu kâfirin karşısına çıkıp O'nunla mübâreze etmesine müsâade edilmesini dilemişti. Peygamberimiz, bundan evvelki savaşlarda kıymetli amcası **Hazret-i Hamza**'yı şehîd vermişti. **Hazreti Ali** O'nun kendisine sevgili bir hâtırası olarak görünüyordu. Tecrûbeli bir kâfir olan **Amr İbni Abdûd**'un O'na zarar vermesinden korkuyordu. Bu yüzden **Hazret-i Ali**'ye istediği müsâadeyi vermediler. Fakat **Amr İbni Abdûd**, karşısına kimse çık-

mayınca azgınlığını daha da arttırmıştı. Bir yılan gibi zehirler saçarak Müslümanların üzerine hakaretler yağdırıyordu. **Hazret-i Ali** yalvararak tekrar müsâade istedi. Peygamberimiz Efendimiz Hazretleri, bu defâ da müsâade buyurmadılar.

Amr İbni Abdûd'un hakaretleri Müslümanlara müdhiş bir keder verdi. Bu durumda O'nun karşısına mutlaka bir cengâver çıkması gerekiyordu.

Hazret-i Ali, üçüncü defâ olarak Peygamber Efendimizin huzûruna gelip bu mel'ûnla vuruşmasına izin verilmesini diledi. Peygamberimiz, bu sefer mübârek vücudlarına giydikleri zırhı çıkarıp ona giydirdiler. Sonra kendi kılıçlarını da eline verdiler. Bu kılıç ucu çatallı **"Zülfikar"** adında müdhiş bir kılıçtı. Sonradan **Hazret-i Ali** bu kılıçla meşhûr olmuş ve onunla pek çok kâfir kellesi koparmıştır.

Hazreti Ali, Peygamberimizin zırhını sırtına giydikten ve Zülfikarı eline aldıktan sonra doğruca **Amr İbni Abdûd** kâfirinin karşısına geldi. O mel'ûn bu mübâreği görünce alaya başladı ve O'nun kim olduğunu öğrendikten sonra da:

"- Müslümanlar arasında benim karşıma çıkacak bir yiğit yok muydu da senin gibi ağzı süt kokan bir çocuğu gönderdiler.

Hem ben senin baban ve amcalarınla vaktiyle çok iyi arkadaşlıklar etmişimdir. Seni öldürmek, bana yakışmaz! Üstelik senin gibi bir çocukla vuruşmak bana bir şeref de kazandırmaz!.. Sen yerine dön de, buraya doğru dürüst vuruşabileceğim birisini göndersinler!.." dedi.

Hazret-i Ali bu sözlere şu karşılığı verdi:

"- Bre mel'ûnl.. Benim gençliğimle ne alay edip durursun!.. Tez îmâna gel ki; kelleni koparmayayım!.."

Müslümanlar savaşacakları bir kimseye, savaşa başlamadan önce dâimâ îmâna gelmesini teklîf edegelmişlerdir. Çünkü gâye, İslâm'ı yaymaktır. Ancak,

îmâna gelmeyi reddederek düşmanlığa devâm ettiği takdirdedir ki; hasmı öldürmeye müsâade edilir. **Hazret-i Ali** de bu kaideye uyarak O'na îmâna gelmesini teklîf etmişti. Fakat bu teklîfe kızan **Amr İbni Abdûd**, **Hazret-i Ali**'ye de Müslümanlığa da hakaretler yağdırarak tekrar övünmeye başlayınca **Hazret-i Ali**:

"- Bre kâfir!.. Ne övünüp durursun!.. Bak ben, yaya olarak senin karşına çıktım!.. O kadar kabadayı isen övünmeyi bırak da, sen de atından in ki; eşit şartlar altında vuruşalım!.." dedi.

Hakikaten **Hazret-i Ali** yaya olarak hasmının karşısına çıkmıştı. **Amr İbni Abdûd** O'nu, çocuk denecek bir yaşta gördüğü için küçümsüyordu. Bu yüzden derhal atından indi. İki silâhşör karşı karşıya geldikleri zaman **Hazret-i Ali**:

" — Hamle et, yâ kâfir!.." diye bağırdı.

Amr İbni Abdûd, kılıcına havada kavisler çizdirerek öyle bir şiddetle **Hazret-i Ali**'nin üzerine saldırdı ki; **Hazret-i Ali**'nin bu kılıca karşı tuttuğu ağır kalkanı ikiye bölündü. Bu esnâda kılıcın ucu başındaki zırha değerek onu delip başını bile hafifçe yaralamıştı.

Bu sırada Peygamberimiz Efendimiz Hazretleri ellerini semâya açmış O'nun muvaffakiyeti için Cenâb-ı Allâh'a yalvarıyordu. Beyzâdem!.. Bilirsin ki; Cenâb-ı Hak, bütün varlıkları o yüce peygamberin şerefine yaratmıştır. Hiç O'nun duâsını reddeder mi?!..

Amr İbni Abdûd daha ilk hamlede elde ettiği bu başarı üzerine küstahlığını arttırdı. **Hazret-i Ali**'ye acıdığını, O'nu öldürmek istemediğini söylüyor ve kendisini methederek Müslümanlığa ağır küfürler savuruyordu. Şimdi hamle sırası **Hazret-i Ali**'ye gelmişti. Onun sözünü keserek dedi ki:

"- Bre îmansız kâfir!.. Bu kadar övünüp durursun ama, ben mübâreze meydânına tek başıma çıktığım halde sen arkana bu adamlarını takıp niçin gelmişsin?!. Madem o kadar kendine güveniyorsun, neden yalnız gelmedin?!."

Esâsında **Amr İbni Abdûd**'un arkasında kimse yoktu. **Hazret-i Ali**, O'nun başını çevirip, arkaya bakmasını temin için mahsus böyle söylüyordu. Hakîkaten hasmının bu sözleri **Amr İbni Abdûd**'un gurûruna dokunmuştu. Hendeği onunla birlikte geçenler, uzakta bekleştikleri halde arkasına kadar ilerlediklerini sanarak onlara geri çekilmelerini söylemek için başını çevirip arkaya baktı. **Hazret-i Ali** bu fırsatı kaçırmayarak O'nun arkasına dönüp baktığı anda hamle edip Zülfikar adlı ucu çatallı kılıcını var kuvvetiyle **Amr İbni Abdûd** kâfirinin ensesine indirdi. Bu ânî hücûm karşısında koca mel'ûn geriye sıçramak veya kalkanını kullanmak fırsatını bulamamıştı. Murdar başı bir tarafa, domuz gibi iri kıyım kalın gövdesi de diğer tarafa devrilip düştü. Etrafa simsiyah bir kirli kan fışkırıyordu. Hâinin habîs rûhu artık çoktan cehennemi boylamıştı.

Bu vak'anın devâmını anlatmaya artık lüzûm görmüyorum. Fakat siz bir kere söyleyiniz bakayım benim Beyzâdem, bu da bir hîle değil midir?!. Her şeyin en doğrusunu ve en güzelini bilen ve bizlere emreden peygamberimizin huzurunda cereyân eden bu hâdiseden dolayı O mübârek, **Hazret-i Ali**'ye asla:

"- Niçin böyle bir hîleye başvurdun?!." dememiştir.

Molla Kasım Efendi, belki daha başka misaller de verecekti.

Fakat sözlerinin bu noktasına geldiğinde bitişikteki mescidin küçük ahşap minâresinden müezzin efendinin okuduğu "Ezân-ı Muhammedî"yi işitince:

"- Azîzallah!. Bârekallah!." diyerek ayağa kalktı.

Artık abdest alıp namaza yetişmek için acele çıkması gerekiyordu. O'nu bu âna kadar can kulağı ile dinlemiş olan **Orhan Bey**'in de pek tabiî olarak namazı mescitte kıldıktan sonra eve gitmesi îcâb etmişti.

Hep birlikte kapıdan çıkmış ve şadırvana doğru yönelmişlerdi. Şimdi hocasının anlattıklarını dinleyerek tatmîn olmuş bulunan **Orhan Bey**'in, bu âna

kadar Gâzî babasıyla onun kıymetli silâh arkadaşları hakkında yanlış düşündüğünü ve onların tasarladıkları plânın İslâm ahlâkına uygun bulunduğunu anlayarak, içini bir sevinç kaplamış bulunuyordu!..

Pazar günü Bilecik Tekfuru'nun düğününe kuşluk vakti şeref veren **Osman Gâzî**'ye dâvetlilerin tam ortasında yer verilmişti. Böylece düşman gûyâ hürmet ediyormuş gibi görünerek O'nu kolayca kaçamayacağı bir yere yerleştirmiş oluyordu.

Düğün şehrin dışında açık bir meydanlıkta yapılıyordu. Dâvetliler normal bir düğün için kolay kolay tahmîn edilemeyecek kadar fazlaydı. Bunların çoğunun tertiblenen plân îcâbı oraya getirilmiş silâhşörler olduğunu tahmîn etmekte gecikmeyen **Osman Gâzî,** çok geçmeden sıkı bir göz hapsinde bulunduğunu anlamıştı. Birçok kimse gûyâ hayranlıkla kendisini seyrediyorlarmış gibi görünerek O'nun her hareketini sıkıca kontrol ediyorlardı.

Osman Gâzî'nin yanında sâdece on beş-yirmi arkadaşı vardı. Fakat O, hasımlarının hayâl bile edemeyeceği derecede yerinde tedbirler almıştı. Bu tedbirlerin neler olduğunu henüz hiçbir sûrette bilmeyen düşmanları **Osman Gâzî**'yi nihâyet ele geçirdiklerini düşünerek seviniyor ve âdetâ sabırsızlanıyorlardı. Fakat onların daha fazla sabırsızlanmalarına hâcet kalmadı. Çünkü; **Osman Gâzî** ve arkadaşları hiçbir şeyden haberleri yokmuş gibi davranıyor, yanlarındaki rumlarla şakalaşıyorlardı. Aralarından birisi, evvelce kararlaştırılmış olduğu üzere yanındaki bir rumla basit bir mes'eleden mahsus bir münâkaşa çıkardı. Plânı bilmeyen bu rumun özür diler bir tarzda konuşmasına aldırmayarak sesini gittikçe yükseltti. İşi kasten bir kavga vaziyetine döktü. Bunu bekleyen **Osman Gâzî** arkadaşlarına bir göz kırparak beklenen işâreti verdi.

Sûikasdcılar, henüz ne olduğunu anlamaya fırsat bulamamışlardı ki, **Osman Gâzî** ve arkadaşları şimşek gibi bir sür'atle atlarına atlayıp kaçmaya başladı-

lar. Düşmanın arkalarından geleceği muhakkaktı. Bunu bilen **Osman Gâzî** kaçacağı yol üzerindeki dar bir geçitte askerlerini daha önceden pusuya yatırmıştı.

Hakîkaten **Osman Gâzî** ve arkadaşları geriye dönüp baktıklarında düğün yerindeki bütün kalabalığın atlarına atlayıp arkalarından at koşturduklarını gördüler. Onlar önde, kalabalık bir düşman atlısı arkada pusu yerine doğru koşuyorlardı. Düşman, **Osman Gâzî**'nin aldığı bu pusu tertîbinden habersizdi. Yol biraz ilerde dar bir boğazdan geçiyordu. Türk askerleri bu boğazda geceleyin tertîbât almış, siperler, hendekler içine saklanmışlardı.

Tam o mevkıe gelindiğinde kaçar gibi yapan **Osman Gâzî** ve arkadaşları, geri dönüp düşmana saldırdılar. Kendi kalabalığına güvenip sevinen gâfil düşman, pusuda yatan yüzlerce Türk arslanının ânî hücumlarıyla şaşkına dönmüştü. Kılıç, kalkan şakırtısı, at kişnemesi müslümanların "Allah, Allah!.." narâları Hıristiyanların "Hurra!.. Hurra!.." diye yaygaraları birbirlerine karışıyordu.

Yarım saat içinde bozulup eriyen düşmandan sağ kalanlar yüzgeri edip kaleye doğru kaçmaya başlayınca, bir de o taraftan gelen Türk cengâverlerinin kılıçlarıyla doğranıp onların şâha kalkmış atlarının ayakları altına düştüler. Peki, düşmanı arkadan çeviren bu yiğitler kimlerdi?!. Onlar nereden çıkmışlardı?!.

Bunlar o gün Kayı Hanlı Aşîretinin ağırlıklarını Bilecik Kalesi'ne götürenlerdi. Kırk yiğit, kadın kıyâfetinde kırk ata yükletilen ağırlıklarla kaleye girmişlerdi. Ağırlıklar da ağırlık değil, yine silâhşör Türk gençleriydi, ve her birinin içine bir yiğit yerleştirilip kaleye sokulmuştu.

Osman Gâzî ve arkadaşlarının kasden kaçar gibi yaptıkları esnâda onlar da ortaya çıkarak askersiz kalmış olan kaleyi zaptetmiş ve beylerinin ardına düşen düşmanı arkadan çevirmişlerdi. Böylece iki kuvvet arasında sıkışan sûikasdcılar, kısa bir müddet zarfında

kılıçtan geçirilerek erimeye mahkûm edilmişlerdi.

Düşmanı arkadan kuşatan bu arslanların en önünde **Mihaloğlu** geliyordu. Bu sûikasd tertîbini haber vermeye geldiği zaman **Osman Gâzî**'ye şahsı için yaptığı teklif kabul olunmuş ve kaleye kadın kıyâfetinde sokulan Türk askerlerinin kumandanlığı O'na verilmişti.

Düşmanı kıskaca alan iki Türk kuvveti dar boğazda sûikasdcıların cesedlerini çiğneyerek yürüyen yağız atlarının üzerinde kucaklaşıp birbirlerini tebrîk ederken, Bilecik Tekfuru'nun **"Şanlı Düğün"**ü de bir **"KANLI DÜĞÜN"** olarak sona ermiş bulunuyordu.

Osman Gâzî yanına getirilen geline evvelce hazırlatmış olduğu Türk işi pembe gelinliği giydirerek O'nu oğlu **Orhan Bey**'e götürmek üzere yedeğe alıp yağız atını mahmuzlamıştı. Şimdi, böylece gerçek bir saâdetin ilk yolculuğuna çıkmış olan **Nilüfer Hatun**'un pembe gelinliği Bilecik Kalesi'nin teslim bayrağıymış gibi rüzgârlarda nazlı nazlı dalgalanıyordu!..

VATAN ÇOCUKLARININ SAF DİMAĞ VE GÖNÜLLERİNE, ONLARIN UFUKLARINI AYDINLATACAK BÜYÜK VE ULVÎ DÜŞÜNCELERİN İLK TOHUMLARINI EKEBİLMEK HERŞEYDEN ZİYÂDE TARİH ŞUURUNUN BESLENMESİYLE MÜMKÜNDÜR.

BU MAKSATLADIR Kİ DERİN BİR İSLAMÎ ŞUURLA YOĞRULMUŞ OLAN OSMANLI TARİHİNİ BAŞTAN BAŞA BİR SERİ ROMAN HALİNDE ORTAYA KOYMAK İHTİYACI HİSSETTİK.

BİR SERİ TEŞKİL EDEN BU ESERLER, BİR TAKIM TARİHÎ KAHRAMANLAR VESİLE EDİNİLEREK GENÇ DİMAĞLARIN İSLAMÎ ESASLARIN FİİLÎ ÖRNEKLERİYLE KAVRAYABİLMELERİ İÇİN YAZILMIŞTIR.

FİKRÎ VE FİİLÎ MUHTEVÂLARI KASDEN SAKATLATILMIŞ GENÇLERİMİZİN, HAKKA VE HAYRA YÖNLENDİRİLMELERİNDE EN MÜESSİR BİR VASITA OLABİLECEK BU ESERLERİN YAYINLANMIŞ OLANLARI -ŞİMDİLİK - ŞUNLARDIR;

1 - KANLI DÜĞÜN
2 - UZUNCA SEVİNDİK
3 - KIRIK KILIÇ
4 - KAVUKLU İHTİLÂLCİ
5 - DÜZMECE MUSTAFA
6 - ZAĞANOS PAŞA
7 - CEM SULTAN'IN PAPAĞANI
8 - MALKOÇOĞLU KARDEŞLER
- BALİ BEY VE YAHYA PAŞA -

THG 041439 FAB

ISBN 978-975-7480-23-5
9 789757 480235
/sebilyayinevi
/sebilyayinevi
/sebilyayinevi
Sebil Yayınevi
www.sebilyayinevi.com